

DEMOKRACIJA

Umrli je nekdanji
dolgoletni predsednik
vlade in predsednik
republike dr. Janez
Drnovšek. Kaj to pomeni
za slovenski politični
prostor?

ZAZNAMOVAL LETA TRANZICIJE

INTERVJU

Dr. Miha Brejc

So ljudje, ki so pripravljeni izdati domovino

KOLUMNA

Dr. Janez Jerovšek
o Janši in medijih

ISSN 1408-0494

9 771408 049069

Z Demokracijo do novega telefona

Samsung SGH-M300:

- teža: 63 g
- velikost: 80x40x16,7 mm
- čas pripravljenosti: do 230 ur
- čas pogovora: do 250 ur
- barvni grafični zaslon (65.536 barv)
- GPRS
- vgrajen digitalni fotoaparati
- prostoročno telefoniranje preko vgrajenega zvočnika
- MMS
- zvočna beležka (diktafon)
- vgrajen radio

Slika je simbolična

Tednik Demokracija svojim novim naročnikom¹ **vsak mesec podarja 5 aparatov GSM Samsung SGH-M300.**

Vsi dosedani naročniki² tednika Demokracija pa sodelujete v žrebanju za 4 dodatne aparate GSM. Nagradna igra traja do 29. februarja 2008.

Rezultati žrebanj bodo objavljeni na spletni strani www.demokracija.si (na spletni strani so objavljena tudi pravila nagradne igre).

1. Priložena naročilnica z datumom po 1. 9. 2006

2. Naročniki do 1. 9. 2006

tednik
DEMOKRACIJA

Naročam tednik Demokracija

število izvodov: _____

Naročnino želim plačevati:

☐ mesečno*

☐ 4 x letno
(9 % popusta)

☐ 2 x letno
(10 % popusta)

☐ 1 x letno
(20 % popusta)

* Če želite uveljaviti 8 % mesečnega popusta pri naročnini, vas prosimo, da označite status, ki ga imate:

☐ upokojenec

☐ invalid

☐ brezposeln

☐ študent ali dijak

Ime in priimek (ime podjetja): _____

Datum rojstva (samo fizične osebe): _____

Ulica: _____

Kraj, poštna št.: _____

Kontaktna oseba (samo pravne osebe): _____

Datum naročila: _____

Podpis in žig naročnika (samo pravne osebe): _____

Davčni zavezanec: ☐ NE ☐ DA

ID za DDV: _____

Izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov:

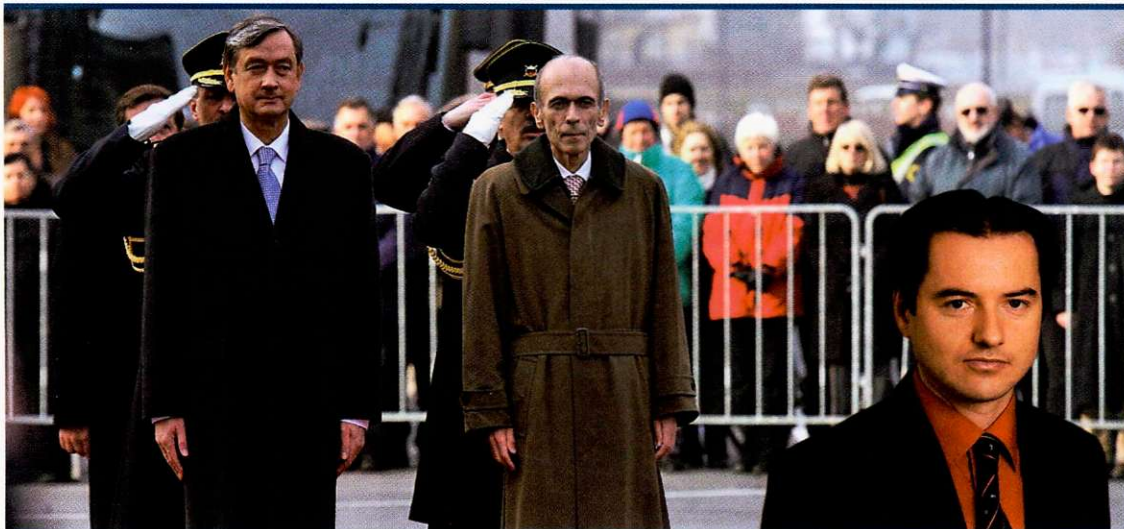
**Demokracija, p.p. 4315,
1000 Ljubljana**

ali na faks **01 230 06 61.**

Podpisani/a se zavežujem, da bom naročnik/ca in redni plačnik/ca vsaj eno leto od datuma naročila.

Cena posameznega izvoda tednika Demokracija znaša 2,50 € (599,10 SIT). Obvestilo potrošnikom: Cene so preračunane po tečaju zamenjave: 1 EUR = 239,640 SIT. Nova obzorja d. o. o., Komenskega 11, Ljubljana

Odhod prvoligaša

Metod Berlec

Omrtvih vse dobro, pravi pregovor ... Smrt nekdanjega dolgoletnega predsednika vlade in predsednika republike dr. Janeza Drnovška je bila pričakovana. Že pred časom je neki upokojeni zdravnik napovedal njegovo skorajšnjo smrt, zaradi česar je bil deležen številnih kritik. Ob koncu svojega mandata konec lanskega leta je bil Drnovšek vidno bolan in je le stežka predal posle svojemu nasledniku Danilu Türku. Dolga, zahrbtna bolezen ga je pred dnevi dokončno premagala, pred tem pa tudi značajske precej spremenila. No, o tem so v minulih dneh veliko govorili in pisali drugi ...

Na slovenska politična razmerja njegova smrt ne bo bistveno vplivala. Glavni tektonski premiki na tranzicijski levici so se namreč začeli dogajati že leta 2002, ko se je Drnovšek odločil zapustiti premiersko mesto in kandidirati za funkcijo predsednika republike. Takrat se je iztekel še zadnji mogoči predsedniški mandat dolgoletnemu predsedniku republike Milanu Kučanu. V zanimivi volilni tekmi je Drnovšek kot favorit premagal opozicijsko predsedniško kandidatko Barbaro Brezigar. Slednja je s svojim svežim nastopom nakazala, da si ljudje želijo sprememb in da se vladavina liberalne demokracije počasi izteka. Na mestu predsednika vlade in takrat največje stranke v državi LDS ga je nasledil Anton Rop, ki pa ni bil kos zadani nalogi. S svojo aroganco in politično intelektualno podhranjenostjo je stopil v prevelike Drnovškove čevlje, nato pa nespretno švedral po državnem parketu. Hkrati so LDS škodovali politični in mnenjski »analitiki«, ki so zatrjevali, da je ta stranka »obsojena na oblast«, prvak opozicije Janez Janša pa na vedno nove poraze. Na državnoborskih volitvah leta 2004 je vendarle prišlo do velike spremembe. Možnost le-te so nakazale že volitve v evropski parlament, na katerih je NSi z nosilcem liste Lojzetom Peterleto premagala listo LDS, katere nosilec je bil Jelko Kacin. Zmaga Janševa SDS na državnoborskih volitvah je bila tako posledica naveličanosti lju-

di z vedno eno in isto politično opcijo na oblasti, uspešne volilne kampanje in izpostavljanja pravih tem ob pravem času. Svoje je k porazu tranzicijske levice prispeval Milan Kučan s Forumom 21, ki je pokazal, da je vsa leta tranzicije za t. i. levico stal kapital, ki je skrbel predvsem za svoje interese.

Z izgubo oblasti se je začel razkroj LDS, saj je nova vlada že kmalu po nastopu mandata dokazala, da ne bo kratkega veka. Ljudje iz LDS, ki jih je pred tem družila samo oblast, so se začeli razhajati. Lani spomladi je to dobro izkoristila Pahorjeva SD, ki je ujela veter in zajadrala na valovih popularnosti. Janševa SDS je nasprotno začela zaradi nekaterih »afer«, ki jih je opozicija dobro izkoristila v svoj prid, krepko zaostajati za Socialnimi demokrati. Za nekatere centre moči, tudi kapitalske, je bilo to znamenje za napad na vlado, ki se je odrazil v »izdajstvu leta« in koncertiranem napadu nekaterih tajkunov na premierja Janeza Janšo osebno. Štafetno palico napadov na vlado in premierja so tako namesto opozicijskih politikov začeli prevzemati gospodarski povzpelniki, ki so obogateli v času tranzicije. Pod Janševo vlado so samo še konsolidirali svoje premoženje. V trenutku Janševega javnomnenjskega padca pa so začutili, da je prišel njihov čas. Ker so bili v zvezi s svojim nadaljnjim bogatenjem, z ohranjanjem ter celo vzpostavljanjem novih monopolov nezadovoljni s premajhno »kooperativnostjo« aktualne vlade, so jo sklenili čim bolj oslabiti ali celo zrušiti. Seveda pri tem niso računali na politično izkušnost in modrost predsednika vlade Janeza Janše, ki je na to odgovoril z glasovanjem o zaupnici vladi in napovedjo vojne proti tajkunom. Kot kažejo zadnje javnomnenjske ankete, so ljudje to potezo sprejeli z odobravanjem, zaradi česar je izid jesenskih volitev še neodločen. Pahorjeva SD in Janševa SDS sta praktično izenačeni. Odločale bodo malenkosti pa tudi dejstvo, da tranzicijska levica nima več človeka, ki bi vzbujal zaupanje kot nekoč Drnovšek. Desna sredina ima Janeza Janšo. **D**

Pahorjeva SD in Janševa SDS sta praktično izenačeni. Jeseni bodo odločale malenkosti pa tudi dejstvo, da tranzicijska levica nima več človeka, ki bi vzbujal zaupanje kot nekoč Drnovšek.

UVODNE STRANI

- 9 »Kapo dol slovenskemu predsedstvu!«
 10 **Pogledi:** Ura diverzantov
 11 **Kolumna:** Janša in mediji

POLITIKA

- 12 Slovo prvaka slovenske tranzicije
 18 EMUNI je nadstrankarski projekt
 20 Evropa v nas

SLOVENIJA

- 22 Prizadevanje za pokrajine se nadaljuje
 24 Dokumenti in prepisi prisluhov ne lažejo
 26 Kdo je »zamočil« Orion?
 28 Popotresni sunki v Posočju
 30 Brez denarja ni muzike
 32 Glasovanje iz tujine po starem

TUJINA

- 34 Srbsko pljuvanje v lastno skledo
 36 **Globus:** Sneg na Bližnjem vzhodu
 37 **Tuji tisk:** Življenje zunaj Zemlje

INTERVJU

- 38 Dr. Miha Brejc

DOMOZNANSTVO

- 42 Zvezdica izpred 7000 let
 44 Enciklopedija o človeku
 46 **Osebnosti:** Franc Miklošič
 54 Novi zakon o kulturni dediščini

OGLEDALO

- 56 **Film:** Ljubljena Jane
 58 **Avtomobilizem:** Honda accord
 60 **Znanost:** Filozofija preprostosti in minimalizma
 62 **Šport:** Vonj po bencinu – formula 1
 64 **Črna kronika:** Sužnjelastnik za rešetke
 66 **Rumeno:** Za zadnjim vogalom
 68 **TV Kuloar:** V znamenju žalovanja
 74 O Romih v teoriji in praksi

DEMOKRACIJA, p.p. 4315,
 Komenskega 11, 1000 Ljubljana, SI
Tel.: 01/ 2300 660 (uredništvo), urednik@demokracija.si;
 01/ 230 06 66 (tajništvo), tajnistvo@demokracija.si
Faks: 01/ 230 06 61

Glavni in odgovorni urednik: Metod Berlec

Tehnični urednik: Bojan Jovan

Novinarji: Peter Avsenik, Gašper Blažič, Lucija Horvat, Petra Janša, Barbara Prevorčič, Vida Kocjan, Monika Maljevič, Maruša Mihelčič, Ana Müllner, Bogdan Sajovic, Denis Vengust

Kolumnisti: Esad Babačić, dr. Metod Benedik, dr. Andrej Capuder, mag. Klemen Jaklič, dr. Janez Jerovšek, dr. Janko Kos, dr. Matej Makarovič, dr. Hubert Požarnik, dr. Andrej Rahten, dr. Ljubo Sirc, dr. Peter Starič

Stalni zunanji sodelavci: Vera Ban, Peter Colnar, Pavel Ferluga, Igor Gošte, Miran Mihelič, Marija Vodišek

38 Intervju: dr. Miha Brejc

Lepo je biti Slovenec v evropskem parlamentu. Ko smo izpolnili pogoje za vstop v euroobmočje, so mi številni kolegi čestitali, po vstopu v schengensko območje smo bili spet v ospredju, odlični gospodarski rezultati Slovenije so bili tudi razlog za hvalo Slovenije.

12 Slovo prvaka slovenske tranzicije

V soboto, 23. februarja, je po dolgotrajni bolezni v 58. letu starosti umrl nekdanji predsednik države dr. Janez Drnovšek. Kot so sporočili iz njegovega urada, je umrl na svojem domu, pokopali pa so ga v družinskem krogu v Zagorju.

18 Pavliha ruši EMUNI

Predsednik strokovnega sveta Centra EMUNI dr. Marko Pavliha, ki je sicer član Pahorjevih Socialnih demokratov, je prejšnji teden napovedal odstop, dan zatem pa ga je preklekal. Njegovo soliranje škoduje celotnemu projektu.

24 Prepisi prisluhov ne lažejo

Pretekli teden je prišla v javnost ena od različic zahteve za preiskavo domnevnega gospodarskega kriminala, po kateri naj bi se bili osumljeni iz t. i. gradbeniške afere dogovarjali o dajanju podkupnine za graditev kontrolnega stolpa.

Lektoriranje: Joža Gruden

Prelom: Tone Tehovnik

Realizacija: Nova orbita d.o.o.

Fotografija: Gregor Pohleven (urednik), agencije, arhiv Demokracije

Tisk: Ma-tisk d.o.o., Maribor

Datum natisa: dan pred izidom

Izhaja: vsak četrtek;

Cena: 2,50 EUR

Izdaja: Nova obzorja d.o.o.

Direktor: Metod Berlec

Naklada: 11.000 izvodov

TRR: 24200-9004125033, Raiffeisen Krekova banka d. d., Maribor

Poština plačana pri pošti 1102 Nenaročenih člankov in fotografij ne plačujemo in ne vračamo.

»Demokracija« je zaščitena blagovna znamka, last podjetja Nova obzorja založništvo d.o.o. Vse pravice so pridržane. Ponatis celote ali posameznih delov je dovoljen le s pisno privolitvijo založnika Demokracije. Imetniki materialnih avtorskih pravic na avtorskih delih, objavljenih v Demokraciji, so podjetje Nova obzorja založništvo d.o.o. ali avtorji, ki imajo s podjetjem Nova obzorja založništvo d.o.o. sklenjene ustrezne avtorske pogodbe. Prepovedani so vsakršna reprodukcija, distribucija, predelava in dajanje avtorskih del ali njihovih delov na voljo javnosti v tržne namene brez sklenitve ustrezne pogodbe s podjetjem Nova obzorja založništvo d.o.o.

Na podlagi zakona o davku na dodano vrednost (Ur. l. RS, št. 89/98) sodi tednik Demokracija med proizvode, za katere se obračunava davek na dodano vrednost po stopnji 8,5 %.

Naročniški oddelek: narocnine@demokracija.si; Naročniki prejmejo polno prvo revijo v mesecu. Odjave sprejemamo pisno do 15. v mesecu z veljavnostjo prvega v naslednjem mesecu. Letna naročnina za države članice Evropske zveze znaša 225,31 evrov, za druge pa 257,57 USD.

Izid nekaterih rubrik je podprlo Ministrstvo Republike Slovenije za kulturo.

Fotografija na naslovnici: Gregor Pohleven

Narava mojega življenja.

STUDIO MARKETING / WIT
Zito d.d. - Smet

Na zelenih gričih neokrnjene narave življenje ne pozna ovinkov in ne stopa po stranskih poteh. Tam, kjer narava še živi po svoje, nastajajo izdelki iz palete Natura. Na vaš krožnik jih prinesemo prav takšne, kot nam jih je podarila narava, naravne, bogate in zdrave.

Med številnimi okusi **Sport müsli Natura** ni težko izbrati pravega za primeren začetek novega dne.

Naravne žitne mešanice so namreč osnova v piramidi zdrave prehrane, večina izdelkov pa nosi znak **Varovalnega živila**, saj so izjemno **bogati z vlakninami**.

Za vsako ceno

Aleksander Škorc

„Aretacija je bila skrajno ponižujoča, počutim se slabo in skrbi me za delavce,“ je dejal prvi gradbenik.

To, da ga skrbi za delavce, je sicer lažno, a tudi ganljivo hkrati. Mislim na to, da sploh ve, da ima delavce. Da je zadeva ponižujoča? Ne verjamem. Človek, ki je zasvojen z bojem za moč in denar, ne pozna ponižanja. Da pa se počuti slabo, zanesljivo drži. Ampak slabo se je počutil že prej, in kakor kaže, se bo počutil še slabše. V tolažbo mu je edino to, da ni podkupoval. Vsaj tako je zatrdil ob skrajno zvitem vprašanju še bolj zvitega novinarja. Zadeva pa seveda res škodi ugledu. Predvsem podjetja. A so stvari, ki škodijo še veliko bolj.

Kakšnih deset let bo tega, ko je novinar med odmorom hokejske tekme pred kamero ujel znanega direktorja. Postavil mu je vprašanje, temu pa je sledilo čudno vrtenje glave in nič odgovora. Tudi na vnovično vprašanje je bila reakcija enaka. Tip je bil očitno nezmožen odpreti usta. Vzrok „čudne“ nezmožnosti je bil vsakomur jasno viden, a posnetek, ki bi v družbi, ki ni bila desetletja vzgajana v lažni morali pokvarjenih oblastnikov, povzročil velik škandal, je romal v pozabo zaklenjenega predala, direktor pa je obdržal „ugled“.

Tudi za mnoge samoumevna pravica do lastništva nad stvarmi, ki jim ne morejo pripadati po prav nobeni logiki, izvira iz prej omenjene vzgoje. In ob tem očitno ni nikomur jasno, da „kakor pride, tako odide“.

Vsi „lastniki“ bi v svoje dobro morali vedeti naslednje:

Prav vsi se boste nekoč znašli za mizo. Stradajočega vas bodo njene dobrote na smrt mikale, a vzeli ne boste ničesar. Tega vam sicer ne bo nihče prepovedal, a na podlagi izkušenj vam bo jasno, da je mnogo bolje kot vzeti biti lačen. Nekaj občasno podarjenih skromnih grizljajev vam bo v nedogled podaljševalo z lakoto tlakovano pot umiranja, a vi boste kljub vsemu pridno čakali, da vam bo nekdo nekoč morda le ponudil odrešujoče poln krožnik vam nedosegljivih dobrot. Koliko časa bi zdržali? Povem vam, da se človek po desetletjih več kot okrutnih metod učenja skromnosti lahko prostovoljno odreče vsemu in živi na prav neverjetnem minimumu. In zakaj bi to sploh počeli? Če hočete kdaj kaj dobiti v trajno last, se morate tistemu najprej za vedno odpovedati. In če hočete dobiti „vse“, se morate vsemu tudi odpovedati. Prav vsemu. In ko boste tisto „vse“ nekoč ugledali in razumeli, boste tisto tudi hoteli. Na vsak način in za vsako ceno.

H-umor

»Janša se v vojni proti tajkunom bojuje proti sovražniku, ki ga je sam ustvaril.«

(Direktorica Inštituta za civilizacijo in kulturo Alja Brglez se je v času tranzicije oz. vladavine LDS očitno dolgočasila, saj tedaj ni opazila nobenega tranzicijskega mogotca.)

»Nič svetniškega ni na meni. Lahko bi vam dala nekaj telefonskih števil, kjer bodo vedeli več povedati o tem, haha.«

(Bernarda Žarn zna biti kljub svojemu prijaznemu videzu tudi sitna.)

»Socialni liberalizem je isto kot f.. za nedolžnost.«

(Publicistka Ana Jud ni prepričana o iskrenosti tistih, ki se imajo za socialne liberalce.)

»Obljubljam, da bo v prihodnosti čim manj besedil, v katerih se bomo ukvarjali sami s seboj.«

(Urednik Maga Veso Stojanov je samo izjemoma svojo kolumno namenil obračunu z novinarjem Igorjem Kršinarjem, sicer pa se raje posveča drugim temam.)

»Jaz sem prepričan, da se bo ta gospa v določenem času spremenila v moškega z brki in brado in vsem tem.«

(Ljubljanski župan Zoran Jankovič je trdno prepričan v postopno kufkovsko preobrazbo Daniele Rakovič, »slaminate« lastnice družbe Kolonel, za katero se skriva za zdaj še globobrati Boško Šrot.)

»Žal pa mi je, da se je podpisal pod najbolj ultrakonservativne težnje slovenske Cerkve in pod poskus predelave zgodovine.«

(Predsednik Liberalne akademije Darko Štrajn priznava, da mu je bil nedavno umrli nadškof Franc Perko po človeški plati zelo simpatičen, po politični pa malo manj.)

»Dvesto se nas je trlo v radijski avli in počutila sem se kot piščanec na perutninski farmi.«

(Radijska in TV-voditeljica Jasna Kuljaj je ponosna, da je bila sredi »perjadi« izbrana za delo pred mikrofonom.)

»SLS je očitno postala državni sovražnik številka ena ali pa dežurni krivec.«

(Predsednik SLS Bojan Šrot ima občutek, kot da se je znašel v starih partijskih časih, ko so bili za vse hudo krivi »sovražniki naroda«.)

»Gospod Zidar sam pa bo preko naše pisarne sodno, tako odškodninsko kot kazensko ukrepal zoper vse tiste, ki širijo o njem in njegovem delu izmišljotine.«

(Peter Čeferin, odvetnik gradbeniškega guruja Ivana Zidarja, bo pošteno našeškal po riti vse novinarje, ki so podvomili o »svestosti« njegovega klienta.)

»Čutila sem njegovo energijo in tako se je začelo tisto, kar na srečo traja še danes.«

(Glasbena diva Helena Blagne je razkrila, zakaj se je že na prvi pogled zaljubila v svojega sedanjega moža. Ljubezen na prvi pogled očitno ni bila zaman – razen če ima ta beseda veliko začetnico.)

Diktator v planinski koči na Krimu

Da se nekateri še vedno ne morejo poslovi-
ti od svojih komunističnih idolov, dokazuje
primer, na katerega nas je opozoril bralec.
Kot je zapisal, je v planinski koči na Kri-
mu ob točilnem pultu obešena slika Josi-
pa Broza-Tita, ki je še pred leti ni bilo. Ob
tem opozarja, da je koča last ministrstva
za obrambo, v najemu pa jo ima Planinsko
društvo Podpeč - Preserje. Če je torej koča
v državni lasti, bi morala biti v njej kvečje-
mu slika predsednika države, ne pa dikta-
torja, čigar slika mnoge obiskovalce spomni
na temne čase komunizma. »Le kakšno
spoštovanje do naroda pokažeš s tem, da
obesiš sliko človeka, ki mu je odvzel, uničil
ali zagrenil življenje?« se sprašuje naš bralec
in opozarja na ironijo, da Brozova fotografija
visi v koči, ki v času, ko je bil ta predsednik
Jugoslavije, obiskovalcem ni bila dostopna,
saj je bil vrh Krima zaprto vojaško območje.
Po njegovem prepričanju tovrstna politizaci-
ja ne sodi v gore. Zanimivo bi bilo za mnenje
vprašati tiste, ki so se predlanskim razburjali
zaradi spominske plošče v čast blaženemu
Alojziju Stepincu v kapeli na Kredarici.

Da se kult pokojnega maršala, ki je med dru-
gim ukazal povelje poboje v Sloveniji, nada-
ljuje, dokazuje tudi to, da so v galeriji Alkatraz
na Metelkovi ulici v Ljubljani nedavno odprli
razstavo Titovih slik, poleg tega je bila prejšnji

Za domovino s Titom naprejš!

teden v Indirektu narejena anketa med znani-
mi Slovenci o tem, kaj menijo o ulicah in trgih,
ki nosijo ime po Brozu. Kot je običajno, so ob-
javljani štirje odgovori in vsi štirje so izjemno
naklonjeni ohranitvi Titovih ulic in trgov. Brž-
kone lahko sklepamo, da so za mnenje vprašali
več znanih Slovencev in nato izbrali štiri, ki so
Brozu najbolj naklonjeni. Ohranjanje in razvi-
janje revolucionarnih izročil se torej nadaljuje
tako v planinskih kočah kot v medijih. G. B.

Modrost tedna

*»Morda paradoksalno, vendar se lahko
svobodi slovenskih medijev najbolj pri-
bližamo z resno uveljavitvijo izvornega
in opuščene Janševega predvolilnega
programa iz leta 2004. Ta v sebi impli-
cira tržni medijski liberalizem, tran-
sparentno deregulacijo, liberalizacijo
in privatizacijo medijskega prostora,
umik države z medijskega trga, razen
minimalne regulacije - zaščite intelek-
tualne lastnine, varovanja svobodnega
trga in vzpostavitve pravnega okvira
proti monopolni koncentraciji medij-
skega kapitala. Potem se ne bo več bati
norcev na oblasti, ki bi radi nadzirali
prostor javnosti in resnico samo.«*

(Politolog dr. Milan Balažic)

*»Kosovo naj bo mednarodno priznana
država, ampak ne takrat, ko bo to po
volji nacionalistom, ampak takrat, ko
bo pravna država, sicer bo to samo eks-
tremna različica Slovenije.«*

(Ekonomist Rado Pezdir)

Fašistični napisi

V slovenskem šolskem centru v Gorici imajo
že več let težave s fašističnimi napisi na pročelju
šole. Neznani storilci so v noči na 25. februar s
črnim pršilcem na šolo narisali kljukaste križe
in žaljivke, kot sta »Slavi di merda!« in »Morte
tutti!«. O nezasišanem vandalizmu nas je obve-
stila Slovenska skupnost Gorica. Ta je solidarna
s profesorskim zborom, z osebjem ter vsemi
dijakinjami in dijaki slovenskega šolskega cen-
tra v Gorici, ki so hudo ogorčeni nad skrajno
vulgarnimi napisi, ki so jih prejšnji ponedeljek
zjutraj odkrili ob vhodu v šolske prostore. Ža-
ljivke so takoj prebelili, goriški pokrajinski pod-
tajnik SSK Julijan Čavdek pa se je osebno srečal s
podravnateljico Zavoda Ivan Cankar in ji izrazil
solidarnost slovenske zbirne stranke. Sloven-
ska skupnost ostro obsoja to dejanje in bo prek
svojih izvoljenih predstavnikov naredila vse, da
bodo lokalne uprave seznanjene s tem ponav-
ljajočim se problemom. Do odkritja krivcev bi
pripomogla namestitve videokamer, za katere
so že zaprosili. Kot poudarja SSK, pri takih proti-
slovenskih mazaških akcijah ne prihaja samo do
materialne škode, pač pa je to tudi psihološka
in moralna škoda za narodno skupnost in tisto
slovensko mladino, ki to slovensko šolo obisku-

je in ki si ves čas prizadeva za omi-
kano sožitje z italijanskimi vrstniki
bližnjih šol. Na žaljivke na sloven-
ski šoli v Gorici se je odzvala tudi
poslanska skupina NSi. »Osebo
in tudi v poslanski skupini Nove
Slovenije obsojamo mazaštvo v
fašističnem stilu, ki se je pojavilo v
šolskem centru v Gorici. Menim,
da je treba narediti vse, da se stori-
lec čim prej odkrije in ustrezno ka-
znjuje,« je dejal primorski poslanec
NSi Ciril Testen. L. H.

Žaljivi napisi na slovenski šoli

Končanje denacionalizacije

Državni zbor je v uvodu februarske seje obravnaval predlog
zakona o končanju postopkov vračanja podržavljenega pre-
moženja, ki ga je v državni zbor vložila vlada. Z njim bo ne-
mara končano več kot 15 let trajajoče vračanje podržavljenega
premoženja. Novi zakon bo reševanje denacionalizacijskih
zahtevkov pospešil z določitvijo natančnih rokov, v katerih
bodo morali državni organi, ki sodelujejo v denacionalizaciji,
odločati o vlogah in pritožbah. V zakonu določeni roki so od
15 do 90 dni, odvisno od zahtevnosti in kompleksnosti od-
ločitve posameznega organa. V dosedanjih zakonodaji je bilo
določeno le, da je treba denacionalizacijske zadeve obravna-
vati prednostno, kar pa je premalo. Predlog novega zakona
natančneje opredeljuje tudi primere, ko se upravičenec in za-
vezanec, navadno sklad kmetijskih zemljišč in gozdov, ko gre
za vračanje zemljišč v naravi, v 60 dneh od začetka pogajanj
ne moreta sporazumeti o izbiri nadomestnega zemljišča.
V takih primerih bo nadomestno zemljišče, vrednostno,
statusno in po velikosti primerljivo s tistim, ki ga ni mogo-
če vrniti, izbral upravni organ ali sodišče. Podrobneje bodo
določene še pravne možnosti, s katerimi se lahko prejemni-
ki premoženja v zemljiški knjigi vpišejo kot njegovi lastniki.
Premoženje brez pogoja vzajemnosti lahko dobijo nazaj tudi
državljeni nekdanjih republik SFRJ, če so bili s svojimi starši
rojeni v Sloveniji. Določeni bodo tudi nekateri pravzlogi, za-
radi katerih bo mogoče sprožiti obnovo že pravnomočno
končanih denacionalizacijskih postopkov. L. H.

Šoltes v službi politike

Kabinet premierja Janeza Janše je računskemu sodišču poslal mnenje vladne službe za zakonodajo glede poziva za razrešitev okoljskega ministra Janeza Podobnika, v katerem opozarjajo na nejasnosti zakona.

»Dokler te nejasnosti ne bodo odpravljene, se o razrešitvi ali ne-razrešitvi okoljskega ministra ne bom odločil,« je dejal Janša, ki bi moral svojo odločitev računskemu sodišču sporočiti že do četrtega pretekli teden. Spomnimo, da je računsko sodišče z Igorjem Šoltesom zahtevalo sprožitev postopka za razrešitev Janeza Podobnika, ministra za okolje in prostor, zaradi nepravilnosti, ki so bile na ministrstvu storjene od leta 2002 do leta 2005, ko je bil minister Janez Kopač iz LDS. Podobnik (minister je postal v začetku decembra 2005) je vse očitke, ki so se nanašali na t. i. popravljalne ukrepe iz preteklega obdobja, zavrnil, Janša pa je dejal, da se bo odločil, ko bo prejel Podobnikov pisni odgovor. Šoltesov poziv so pregledali v vladni službi za zakonodajo in ugotovili nejasnosti v zakonu. Predsednik računskega sodišča je nato premierjev odgovor označil kot odgovor o neodgovoru. Po njegovem mnenju naj ne bi bilo v pozivu računskega sodišča nikakršne ustavnopravne dileme o postopkih, ve-

Premier Janez Janša in predsednik računskega sodišča Igor Šoltes

zanih na poziv za razrešitev ministra Podobnika. Kakor koli že, v delu politične javnosti se zdaj krešejo mnenja o tem, kdo ima prav in kaj bi bilo treba storiti, nekateri opozicijski prvaki pa to izrabljajo tudi za pridobivanje političnih točk pred letošnjimi volitvami. Znano je, da je Igor Šoltes preverjeni kader Milana Kučana in Gregorja Golobiča. Ne samo ker je vnuk Edvarda Kardelja, ampak tudi zato, ker je v preteklih letih opravljal številne posle za t. i. stranke kontinuitete, po prepričanju številnih pa je bilo tudi njegovo imenovanje za predsednika računskega sodišča politično motivirano. Šoltes naj bi se zdaj vključil v že tako precej pregreto politično dogajanje, cilj pa naj bi bil razbitje koalicije oziroma povzročanje sporov znotraj nje pa tudi discipliniranje Janeza Podobnika, ki ne spada v t. i. Šrotovo tajkunsko mrežo. Za konec dodajmo, da je računsko sodišče s pozivom predsednika vlade, naj razreši okoljskega ministra, izčrpalo svoje pristojnosti. Nadaljnji koraki v zakonu o računskem sodišču pa niso natančno opredeljeni. V. K.

MNZ za ustavni zakon

Vlada je minuli ponedeljek znova ponovila stališče, da je za ureditev položaja državljanov drugih držav nekdanje SFRJ edini primeren način sprejetje ustavnega zakona. S tem se je ministrstvo za notranje zadeve odzvalo na tiskovno konferenco nekaterih nevladnih organizacij, ki so v tako imenovanem tednu izbrisanih opozorile na nerešeno vprašanje teh ljudi. Kot so zapisali na ministrstvu, je bila v zvezi s tem vse od leta 1992 sprejeta že vrsta zakonov, prav tako je bilo državljanom naslednic nekdanje države ponujenih veliko možnosti, da si uredijo status. »Iz uradnih evidenc tudi izhaja, da si je večina teh oseb uredila status in brez težav živi v Republiki Sloveniji,« so zapisali na ministrstvu. Ustavni zakon predvideva, da si bodo izbrisane osebe lahko status uredile za nazaj, vendar pa zakonski predlog izključuje pravico do kakršne koli odškodnine. Prošnje bi bile po zakonu obravnavane posamično, pogoj za ureditev statusa pa bo med drugim ta, da so osebe že zaprosile za stalno prebivališče, pa jim to ni bilo odobreno.

Ob 16. obletnici izbrisa 18.305 oseb iz registra stalnega prebivalstva so organizacije Amnesty International Slovenije, Mirovni inštitut in Civilna iniciativa izbrisanih aktivistov opozorile, da se v zvezi s tem v zadnjem letu ni nič spremenilo. Vlada na drugi strani vztraja pri sprejetju ustavnega zakona, ki pa je za poslance opozicije in DeSUS sporen. Za sprejetje zakona je potrebna dvetretjinska večina v državnem zboru. P. A.

Notranji minister Dragutin Mate

Neenotni sindikati

Potem ko so sindikati prejšnji teden za 12. marec napovedali splošno stavko, so minuli ponedeljek s predstavniki delodajalcev znova sedli za pogajalsko mizo. Zanimivo pa je, da so se delodajalci z različnimi sindikati pogajali ločeno. Dopoldne je potekal sestanek s sindikati Pergam, Konfederacija sindikatov 90 Slovenije, Alternativa in Solidarnost, popoldne pa še s preostalima dvema sindikalnima centralama – z Zvezo svobodnih sindikatov Slovenije (ZZSS) in s Sindikatom Neodvisnost. Medtem ko v prvih štirih sindikatih zahtevajo sklenitev posebne kolektivne pogodbe o izredni uskladitvi plač za leto 2007 ter uskladitev dviga osnovnih plač januarja 2008 na podlagi inflacije 2007, pa v ZZSS in Neodvisnosti poleg tega zahtevajo dvig minimalne plače za 50 evrov, dogovor o načinu usklajevanja plač za leto 2008 in 2009 ter dogovor o panožnih kolektivnih pogodbah. Skupina štirih sindikalnih central je preostali dve že pozvala k skupnemu nastopu na pogajanjih. Generalni sekretar Združenja delodajalcev Slovenije Jože Smole pa na drugi strani pravi, da je sporno vprašanje pravzaprav v tem, kako se o eni stvari dogovoriti z dvema skupinama sindikatov. P. A.

Predsednik ZZSS Dušan Semolič

Verheugen: »Kapo dol ...!«

Vida Kocjan, foto: Thierry Monasse/STA

Predsedovanje Slovenija v prvi polovici leta 2008 kot prva nova država članica predseduje Svetu Evropske unije. Na to se je vlada pripravljala tri leta, ko so potekale intenzivne organizacijske priprave za prevzem te odgovorne naloge. Pred prevzemom dolžnosti 1. januarja so ministri in premier sporočili, da so pripravljene na odgovornosti in priložnosti, ki jih s seboj prinaša predsedovanje Svetu EU. Minevata dva meseca predsedovanja in kažejo se že prvi uspehi. Med največjimi je ta čas nedvomno uspeh na področju gospodarstva, ki ga je dosegel minister Andrej Vizjak. Sicer pa pogled na delo slovenskega predsedovanja kaže, da so naši ministri v Bruslju zelo dejavni. Vzemimo samo en dan. V ponedeljek so na primer na spletni strani EU 2008 (<http://www.eu2008.si/si/>) objavili kar deset novic o delu slovenskega predsedstva, tega dne so bili dejavni štirje slovenski ministri. Poleg Dimitrija Rupla in Andreja Vizjaka še Mojca Kucler Dolinar in Andrej Bajuk. Zadnji trije so bili tega dne v Bruslju, Vizjak je na primer predsedoval Svetu EU za konkurenčnost, Kucler Dolinarjeva je predstavljala področje energetskih raziskav, ki bodo pripomogle k zmanjšanju izpustov toplogrednih plinov, Bajuk pa je v vlogi predsedujočega Svetu za ekonomske in finančne zadeve (Ecofin) odboru evropskega parlamenta za nadzor proračuna predstavljal sklepe in ukrepe, ki jih je sprejel svet. Rupel je bil v Ljubljani zelo dejaven na zunanje-političnem področju. Delovne naloge so obsežne, zato jih ne moremo na kratko povzeti.

Vizjakov uspeh Na tem mestu opozorimo na izredno velik uspeh, ki ga je pri predsedovanju Svetu EU doseglo slovensko gospodarsko ministrstvo oziroma minister Andrej Vizjak. Poslanci evropskega parlamenta so potrdili t. i. sveženj za proizvode, to je tri predpise, ki pomenijo nov mejnik v notranjem trgu EU. Sveženj za proizvode med drugim prinaša prijaznejše pravno okolje za delovanje podjetij in krepi njihov položaj v globalnem gospodarskem okolju, krepi učinkovitost nadzora na trgu in s tem večja varnost potrošnikov ter zmanjšuje stroške in administrativna bremena. Razprave se je kot predsednik Sveta za konkurenčnost udeležil tudi minister za gospodarstvo Andrej Vizjak in požel veliko pohval.

Pohvale Podpredsednik evropske komisije Günther Verheugen je izrazil navdušenje nad tem, da je slovenskemu predsedstvu uspelo tako hitro doseči dogovor s parlamentom in komisijo, ter poudaril, da je to eden največjih dogodkov v mandatu komisije. Poslanci pa so menili, da v evropskem parlamentu že dolgo ni bilo tako pozitivne in optimistične razprave.

Pogajanja in usklajevanje glede svežnja o proizvodih, na prvi pogled zelo tehničnega dosjeja s področja prostega pretoka blaga, so slovensko predsedstvo okupirala že od prvega dne predsedovanja. Po napornih tednih in natančnih pogovorih med Svetom EU, evropskim par-

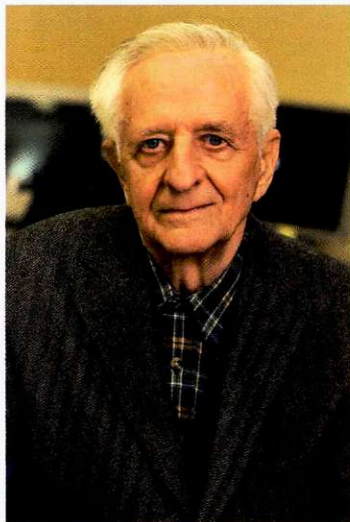

Minister za gospodarstvo Andrej Vizjak uspešen v Bruslju.

Andrej Vizjak je dosegel v Bruslju izreden uspeh. Günther Verheugen je bil navdušen nad tem, da je slovenskemu predsedstvu uspelo tako hitro doseči dogovor s parlamentom in komisijo; poudaril je, da je to eden največjih dogodkov v mandatu evropske komisije.

lamentom in komisijo (v dobrem mesecu se je zvrstilo kar 35 sestankov) je bil dosežen dogovor na tem pomembnem področju. Med tremi telesi je bilo treba uskladiti 250 dopolnil evropskega parlamenta. Sveženj za proizvode sestavljata uredbi in sklep. Sklep o medsebojnem priznavanju prinaša praktične ukrepe za prost pretok blaga na neharmoniziranem področju, uredba o akreditaciji in nadzoru trga krepi in usklajuje na EU ravni delovanja teh pomembnih podpornih sistemov za zagotovitev varnih proizvodov na trgu. Sklep o skupnem okvirju za trženje proizvodov pa daje možnost za čim bolj koherentno prihodnjo tehnično zakonodajo. **D**

Ura slovenskih diverzantov

Viktor Blažič

»Kakšno bo sporočilo državljanom EU, če ji predseduje država, v kateri so pritiski na novinarje samoumevni?

In se v njej krepi avtoritarni način vladanja na račun demokracije in medijske svobode? Predsedovanje take države utegne biti skrb zbujač znak za sedanost, še bolj pa za prihodnost EU. «Bralec te lažne ovadbe novinarske peticije zoper lastno državo se lahko začuden vpraša, odkod neznatni, mali Sloveniji s komaj kakšnim deležem politične in gospodarske moči EU takšna demonska moč, da bi lahko njen vzorec vladanja predstavljal »skrb zbujač znak ... za prihodnost EU«. Tudi če bi bile navedbe v peticiji o cenzuri, samovoljnih popravkih, omejevanju objav, odpustitvi, degradaciji in šikaniranju novinarjev s strani vlade v celem resnične – če ne bi bilo samo našeto tisto, kar so pisci peticije sami počeli, ko so bili na oblasti – bi bil še vedno neverjeten tako kvaren vpliv neke majhne, še nerazvite države na eno najmočnejših združb sveta. Kaj realnega so potem imeli izdajatelji peticije v mislih pri svojih škodoželjnih napovedih ali na kakšna realnopolitična pričakovanja so se naslanjale te napovedi? Da so hoteli napraviti škodo ugledu lastne države, o tem ne more biti nikakršnega dvoma, četudi je to najbrž edinstven primer v svetu, ko neka združba na tak način, s tako brezsrčnim pačenjem ovadi lastno državo pred mednarodno javnostjo.

Doživeli smo že marsikaj in nemara imamo tudi v tem primeru opraviti z napovedmi, ki se šele morajo usposobiti za njihovo uresničitev oziroma to uresničitev izzvati z ustreznimi škodnimi dejanji. Zgodovina naše bližnje preteklosti iz časa tuje okupacije denimo pozna načrtno onemogočanje skupnega, nacionalnega osvobodilnega gibanja.

Kaže, da je navedena napoved iz peticije stopila na pot realnopolitičnega uresničevanja z dogodkom, ki je nedavno pretresel našo in deloma tudi evropsko javnost. Mišljena je objava zaupnega zapisnika z ameriško-slovenskega posveta o aktualnih vprašanjih sočasno v ljubljanskem Dnevniku in v beograjski Politiki. Interna preiskava zdaj poskuša dognati, ali je slovenski časnik, Dnevnik torej, dobil zaupni papir, ukraden s sedeža slovenskega zunanjega ministrstva, ali ga je prejel kar iz Beograda, tako da je prišel v srbske roke že v Washingtonu. Naj bo tako ali drugače, vsekakor je izdaja državne skrivnosti v navezi s časnikom tuje države kredibilnosti slovenske države povzročila škodo, ki natanko po prej navedeni napovedi »utegne biti skrb zbujač znak« tudi za EU. Ta del načrtovane škode je torej storjen, medtem ko je spremni komentar v Dnevniku, ki poskuša prikazati slovensko predsedovanje EU kot priložnost, s katero vlada ZDA vsiljuje svojo voljo Evropi, strel v prazno. Če domneva o medsebojni povezavi navedenih dogodkov drži, lahko pričakujemo še kakšen spektakularen vdor v naše in tuje državne skrivnosti.

Tajkuni in pranje denarja

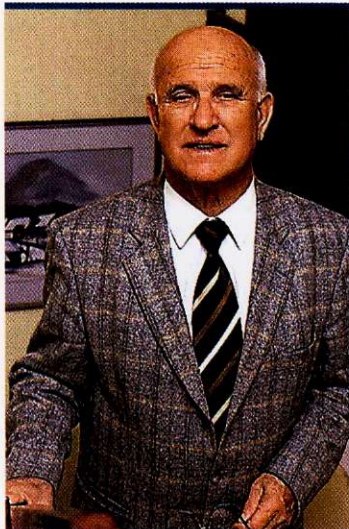
Vida Kocjan

V državi se po omarah valja preveč gotovine, čeprav je zakonodaja na tem področju stroga. Nekaj torej ni v redu.

Zahteva za preiskavo zoper več osumljencev v t. i. gradbeni aferi, kjer izstopajo trije direktorji največjih slovenskih gradbenih podjetij, je zanimiva za javnost in za novinarje predvsem z vidika tega, kako potekajo posli pri javnih naročilih. V zahtevi so nazorno opisani postopki. V igri so bile večje vsote denarja, in to v gotovini. Nedvomno gre za veliko odgovornost državnih uslužbencev oziroma članov razpisnih komisij, ki upravljajo z državnim denarjem. Pri tem ni opravičila za nevestno delo. Kdor ravna nezakonito in z denarjem davkoplačevalcev dela po domače in v svoje dobro, si zasluži visoko kazen.

Na drugi strani pa so izvajalci del, v tem primeru gradbena podjetja, ki se potegujejo za pridobitev poslov. Pri tem se je treba vprašati, kako lahko nekdo posluje s tolikšno gotovino, o kateri smo slišali zadnje dni. Zakonodaja s področja gotovinskega poslovanja je namreč precej stroga. Večinoma se vse plačuje prek računov. Pred časom so davčni inšpektorji ugotavljali, da podjetja porabijo preveč denarja za izplačilo potnih stroškov, zato so več let marljivo pregledovali upravičenost do njih. Vsekakor pa niti prek potnih stroškov ni mogoče izplačati tako visokih zneskov, o katerih se danes govori in ki naj bi padali celo iz omar. Od tega ni mogoče obogateti. Tako početje je bilo mogoče značilno za neke druge čase, ko še nismo poznali prevzemov podjetij in tajkunov. Slednji so namreč sistem izpopolnili. Kakšen je zdaj, še ne vemo, to bodo ugotovili davčni inšpektorji, ki so že začeli raziskovati večje utaje davka na dodano vrednost. Pravih ugotovitev še ni, saj so postopki dolgotrajni, pot do sodišča pa dolga. Spomnimo še, da je nov veter med dacarji zavel šele pred kakšnim letom ali dvema, ko je direktor DURS postal Ivan Simič. Seveda imamo v Sloveniji še druge službe, ki nadzorujejo zakonitost poslovanja. Denar oziroma gotovina se vedno dviguje le v bankah, te pa so o gotovinskih dvigih nad določenim zneskom dolžne opozoriti urad za preprečevanje pranja denarja. Ali to v bankah vedno naredijo ali pa kakšen primer skrijejo, seveda ne vemo. Pač, vemo za nekaj primerov, ko so to »pozabili« sporočiti naprej. Čeprav se o uradu za preprečevanje pranja denarja v javnosti ne govori veliko, ima ta zakonsko veliko moč, predvsem pa možnost vpogleda v denarne transakcije vsakega posameznika, zato ni jasno, kako da tolikšne gotovine v rokah posameznikov nihče ni opazil.

Janša in mediji

Dr. Janez Jerovšek

V zadnjih 17 letih, ko so slovenski mediji ušli izpod partijskega nadzora in ko naj novinarji ne bi bili več družbenopolitični delavci, ugotavljamo medijsko presenetljiv pojav. Janez Janša je ves ta čas objekt najbolj intenzivne in pogoste kritike in obravnave. Kako to razložiti glede na to, da ima največje zasluge pri osamosvajanju Slovenije? Preden odgovorimo na to, naj navedemo kratko zgodovino tega čudnega dogajanja.

Šlo je namreč za poskus klasičnega medijskega »umora«. Ta poskus je potekal tako, da je bil izbran novinar kolumnist, ki se je s svojim pisanjem specializiral za osebnost in politika Janeza Janšo. Politično in osebnostno ga je več deset let spremljal in ocenjeval. V eni svojih kolumn, ki jih je pisal za Dnevnik, je navedel kar 23 njegovih negativnih lastnosti. Izmenično je nastopal v »Delu« – hkrati pa tudi na RTV Slovenija in POP TV – kar dokazuje, da nimamo pluralnih medijev, če ena in ista oseba nastopa kar v štirih medijih.

Naj navedemo nekatere od teh negativnih lastnosti: »Janšo je treba izločiti iz igre, ker so mu šle stvari z leti toliko na slabše. Vsi se nenehno ukvarjajo z Janševimi ekscesi. Janša je zmožen poslati vojsko na ulico, vojsko nad civilista. V Sloveniji se od leta 1992 naprej vse vrtilo okoli Janše in njegove hoje po samem robu pravne države in celo občasnih prestopov. Celotni pomladanski blok bo »pupenteater« nekega norca, to je Janše. Ker je Janša zelo mlad, bodo dolga naslednja leta v Sloveniji potekale rekrutacije za fronto in vsake volitve bodo vojna za vsako ulico in vsak zaselek. Janša ima kaplarsko mentaliteto. Janša ima politične manire, ki imajo zgled v bavarskih pivnicah prve polovice stoletja. Ker Janša besede kompromis ne pozna, nas čaka prehod iz krize v krizo, iz vojne v vojno. Da ne bi Slovenija padla iz krize v krizo, iz vojne v vojno, bi bilo najboljšo, da bi se Janša za nekaj let umaknil.« To je le nekaj negativnih stališč iz enega samega članka, ki je bil objavljen v Dnevniku 25. 7. 2000. V tem obdobju so številni novinarji dokazovali, da so na pravi strani, s tem da so v svojih člankih vsaj mimogrede napadli Janšo.

Vsa ta medijska gonja, ki je bila zlagana in izjemno umazana, se ni držala temeljnih novinarskih standardov in je trajala tja do leta 2004, ko se je že predvidevalo, da je medijski »umor« Janše uspel. Pred volitvami so mediji svarili državljane pred nevarnostjo Janše, nobena anketa javnega mnenja mu ni dobro kazala, nekdanji predsednik je volivcem sugeriral, koga naj volijo. A zgodilo se je nekaj, česar kontinuiteta ni pričakovala. Čeprav je vpliv medijev na politično odločanje volivcev zelo velik, se je tukaj zgodilo, da je ta vpliv odpovedal. Vsaka moč gre do neke točke, naprej pa ne več.

Zaradi Janševe zmage na volitvah sta bila šok in presenečenje tako velika, da so levi mediji in velik del njihovih peres začasno utihnili. Janša je doživel

svoj »come back« in treba je bilo na novo vse razmisliti, kako ga spraviti z oblasti.

Kaj je razlog tolikšnega sovraštva do Janše? Slovensko volilno telo je razdeljeno na dva dela, kar je značilnost večine parlamentarnih demokracij. Pomladno, ali kot temu pravijo, »desno« opcijo simbolizira Janša. Kako zmanjšati moč te volilne baze, vidijo strategji v tem, da je treba uničiti, onemogočiti, politično in moralno diskreditirati njen simbol, to je Janšo.

Po določenem predahu umazane kritike je sedaj štafeto v medijskem boju proti Janši prevzelo Delo in predvsem njegov urednik, ki je naredil nenavadno hiter politično-vrednostni zasuk. Janšo je napadlo 570 novinarskih podpisnikov peticije, poslali pa so jo vsem pomembnim političnim osebnostim in institucijam v Evropi. V tej peticiji je bil Janša kot predsednik vlade brez dokaznega postopka obtožen, da izvaja cenzuro ter pritiske na medije in novinarje. Ko se je začel braniti, mu je odgovorni urednik Dela odrekel to pravico. Od tedaj dalje Delo in Janez Markeš v svojih dokaj slabih kolumnah napada Janšo in se ne drži temeljnih profesionalnih norm novinarskega pisanja, ki so napisane v vsakem učbeniku. Te norme so: a) držati se politične nevtralnosti, b) spoštovati prevladujoče standarde vljudnosti in dobrega okusa, c) poročati na dokumentaren način, ki se opira na materialne dokaze, d) uporabljati standardne obrazce pri zbiranju novic. V predzadnji njegovi kolumni ne spoštuje niti ene od navedenih norm. Očita vladi in Janši, da imajo aretacije vplivnih gradbenikov pokritje na najvišji politični ravni, da se je zanje prižgala zelena luč, »da triletno obdobje vlade spremljajo serija političnih diskvalifikacij ...« Janez Markeš je bil cenjen in spoštovan novinar, znan kot avtonomna novinarska osebnost. Odkar je prišel za odgovornega urednika na Delo, smo priče njegovega slabšanja in odpravljanja tiste male stopnje notranje pluralnosti, ki sta jo dosegla njegova predhodnika Danilo Slivnik in Peter Jančič. Neprizadeto je gledal uničevanje dobrega pluralnega tednika Mag, ki je bil tudi sad njegovega uspešnega dela. Videti je, da boj proti Janši v Delu vodi njegov lastnik.

Logično se predvideva, da stalna in izrazita kritika določenega politika zmanjšuje njegov ugled in s tem možnosti za njegovo zmago na volitvah. Ta logika pa ni splošno empirično potrjena. Kaže, da ne velja za Janšo. Če je tako, je Markeševa izrazita kritika Janše lahko kontraproduktivna. Volitve bodo to pokazale. ■

V žalno knjigo se je vpisala velika množica ljudi.

Slovo prvaka slovenske tranzicije

Gašper Blažič, foto: Gregor Pohleven, Bor Slana, Bobo, arhiv Demokracije

V soboto, 23. februarja, je po dolgotrajni bolezni v 58. letu starosti umrl nekdanji predsednik države dr. Janez Drnovšek. Kot so sporočili iz njegovega urada, je umrl na svojem domu, pokopali pa so ga v družinskem krogu v Zagorju.

O Drnovškovi življenjski poti in njegovi predsedniški »petletki« smo v Demokraciji pisali že 20. decembra lani. 23. decembra je namreč Drnovšek predal posle svojemu nasledniku Danilu Türku, to pa je bil tudi zadnji Drnovškov javni nastop, saj se na Tržaški cesti v pisarni, ki mu je po zakonu pripadala kot nekdanjemu predsedniku države, ni več pojavil. Zanimivo je, da je Drnovšek umrl natanko dva meseca po tistem, ko se je poslovil od predsedniške funkcije.

Usmerjen k Zahodu Janez Drnovšek se je rodil 17. maja 1950 v Celju, sicer pa je bil doma iz Zasavja. Ekonomijo je študiral v Ljubljani, kjer je končal tudi

magistrski študij. Po diplomi se je angažiral predvsem v bančništvu in finančah (med drugim je bil direktor Ljubljanske banke v Trbovljah), leto dni je bil tudi finančni svetovalec jugoslovanskega veleposlaništva v Kairu. Leta 1986 je doktoriral na Ekonomsko-poslovni fakulteti v Mariboru. Zanimivo je, da je bil istega leta izvoljen za slovenskega delegata v zbor republik in pokrajin v tedanji jugoslovanski zvezni skupščini, kar pomeni, da se je že tedaj ukvarjal s politiko. Kljub temu je bil v širši javnosti praktično neznan, iz anonimnosti je stopil, šele ko ga je odbor ZSMS v Zagorju ob Savi leta 1989 predlagal za kandidata za člana jugoslovanskega predsed-

stva. Na volitvah je presenetljivo premagal favoriziranega Marka Bulca in po prihodu v Beograd takoj prevzel funkcijo predsednika predsedstva SFRJ, kasneje pa je vodil tudi vrh gibanja neuvrčenih v Beogradu. Tuji mediji so ga sprejeli zelo dobro, saj je veljal za zahodno usmerjenega. Njegovi najbližji sodelavci o njem pravijo, da ni bil človek, ki bi se

rad kazal v javnosti, poleg tega tudi ni preveč maral ceremonij in protokolarnih pravil. O tem Drnovšek veliko piše v avtobiografiji *Moja resnica*, ki je izšla leta 1996. Njegov glavni izziv je bil predvsem spopad s srbskimi političnimi silami zaradi preganjanja Albancev na Kosovu. Mnogi so mu kasneje očitali podpisovanje tajnih uradnih listov, ki so predvidevali ustanavljanje koncentracijskih taborišč za Albance, in udeležbo na srbski proslavi ob 600. obletnici kosovske bitke na Gazimestanu. Znano je tudi, da je zaradi bojazni, da bi JLA

Drnovšek je za božič 2006 obiskal družino Strojčan.

razglasila izredne razmere v Jugoslaviji, Drnovšek pretrgal svoj obisk v ZDA in se predčasno vrnil, vendar ne v Beograd, ampak v Ljubljano, kjer ga je na letališču sprejel tedanji predsednik republiškega predsedstva Janez Stanovnik.

Med kladivom in nakovalom

Potem ko je maja 1990 Drnovšek štafetno palico predsedovanja Jugoslaviji izročil svojemu nasledniku in najostrejšemu nasprotniku Borisavu Joviću iz Srbije, je še dobri dve leti ostal član jugoslovanskega predsedstva.

Po porazu JLA v Sloveniji je Drnovšek dosegel, da je zvezno predsedstvo sprejelo sklep o umiku armade iz Slovenije.

V tem času se je, kot je zapisal v svoji biografiji, poskušal izogibati konfliktom in blažiti srbske pritiske. Znano je, da se Drnovšek januarja 1990 ni udeležil razpitega 14. kongresa Zveze komunistov Jugoslavije, ampak je raje obiskal smučarsko tekmo v Mariboru (Zlata lisica), kjer je v veleslalomu zmagala Mateja Svet. Glede na potek dogodkov v Jugoslaviji je očitno izgubil upanje, da bi Jugoslavija po politični in finančni plati lahko preživela, zato se je vključil v lobiranje za osamosvojitve Slovenije. Postal je glavni pogajalec med Slovenijo in Jugoslavijo, saj je imel najlažji dostop do jugoslovanskega oblastnega vrha in tudi do generalštaba JLA. Po razglasitvi slovenske državnosti in vojaškem spopadu z armado je Drnovšek julija 1991 nastopil tako rekoč v dvojni vlogi, in sicer kot predstavnik jugoslovanske oblasti in hkrati predstavnik Slovenije. Že zelo kmalu po pogajanjih na Brionih je članom jugoslovanskega predsedstva in vodstvu armade predlagal umik JLA iz Slovenije. Predsedstvo je ob siceršnjem nasprotovanju tedanjega predsednika predsedstva Stipeta Mesića (sedaj hrvaškega predsednika) in zveznega premierja Anteja Markovića ta sklep sprejelo in oktobra 1991 je jugoslovanska vojska zapustila

Slovenijo. S tem je Slovenija dokončno prevzela oblast na svojem ozemlju, Drnovšek pa se je poslovil od jugoslovanske politike.

Večkratni premier Drnovškova politična odsotnost pa ni trajala dolgo. Marca 1992 je bil na kongresu Liberalno-demokratske stranke izvoljen za njenega predsednika; nasledil je Jožefa Školčca. Nekatere je Drnovškova izvolitev za predsednika stranke presenetila, saj je veljal za strankarsko »brezbarvnega«. Menda pred tem niti ni bil član stranke, za predsedniško funkcijo pa naj

bi ga bili snubili tudi v drugih strankah. Presenečen pa s tem še ni bilo konec, saj je samo mesec dni kasneje Drnovšek postal predsednik vlade, potem ko je bila v tretjem poskusu izglasovana konstruktivna nezaupnica Peterletovi vladi (koalicija Demos je bila že pred tem razpuščena). Drnovšek je svojo prvo vlado, katere podpredsednik je bil Jože Pučnik (SDSS), vodil vse do izvolitve nove v začetku leta 1993 in ostal premier še naprej, saj je Liberalno-demokratska stranka zmagala na volitvah jeseni 1992. Dve leti kasneje se je Liberalno-demokratska stranka skupaj s socialisti, demokrati in zelenimi združila v Liberalno demokracijo Slovenije, njen predsednik je postal Drnovšek, generalni sekretar pa Gregor Golobič. Drnovšek je vodenje vlade prevzel tudi po volitvah leta 1996 in nato (po nekajmesečnem »počitku« zaradi izvolitve Bajukove vlade) tudi po volitvah leta 2000, vendar je ostal predsednik vlade le do polovice mandata. Ker se je predsedniku države Milanu Kučanu iztekal drugi mandat, se je Drnovšek po dolgotrajnem omahovanju in številnih namigih vendarle odločil, da kandidira za predsednika države. Mnogi so to odločitev pripisovali temu, da je leta 1999 zbolel. Drnovšku so odkrili tumor na ledvici, zaradi

Drnovšek kot glavni pogajalec na Brionih leta 1991

Janez Drnovšek in Milan Kučan – velikana slovenske tranzicije

Gregor Golobič je bil eden najtesnejših Drnovškovih sodelavcev.

česar so mu jo zdravniki operativno odstranili. Ob Drnovškovem odhodu iz vlade so se tako nekateri spraševali, ali je morda to delo zanj postalo prenaporno, saj je vodenje vlade najzahtevnejša politična funkcija. Drnovšek je tako vodenje vlade in LDS prepustil Antonu Ropu in s svo-

jim odhodom spravil nekatere strankarske funkcionarje v slabo voljo, češ da jih je pustil na cedilu. Kasneje je celo izstopil iz LDS.

Med Kafko in Gandijem Na volitvah predsednika države jeseni 2002 je bil Drnovšek izvoljen šele v drugem krogu, ko se ►

► je pomeril z Barbaro Brezigar, čeprav so mnogi pričakovali, da bo zmagal že v prvem. Po zmagi se je umaknil v ozadje in se v nasprotju s svojim predhodnikom Milanom Kučanom ni veliko pojavljal v javnosti. Na pobudo Janeza Janše, ki je bil tedaj v opoziciji, je organiziral pogovore o prihodnosti Slovenije. Ko je leta 2004 prišla na oblast Janševa vlada, je bil z njo v začetku kooperativen, v ideološka vprašanja pa se ni spuščal. Mnogi so zato menili, da je šele Drnovšek postavil prave standarde države, saj se je pred njim Kučan dostikrat postavil na stran tranzicijske leve, poleg tega je delil državna odlikovanja mnogim spornim osebnostim. Po treh letih mandata je Drnovšek svojo politično držo spremenil, saj so mu ustavni okviri predsednika države postali »pretesni«. Njegovi javni nastopi so postali vse bolj nenavadni, soliranje v zunanji politiki je postalo njegova praksa, znašel pa se je tudi v konfliktnem odnos z Janševimi vlado, med drugim zaradi financiranja predsednikovega urada. Odprl je svoj blog in ustanovil Gibanje za pravičnost in razvoj, katerega vodenje je lani prepustil dr. Stanislavu Pejovniku. Zavzemal se je za rešitev krize v Darfurju in tja poslal celo svojega posebnega odposlanca Toma Križnarja. Tega so

Simbol Drnovškove preobrazbe: Gibanje za pravičnost in razvoj

sudanske oblasti aretirale in ga kasneje izpustile. Znana je tudi Drnovškova akcija, ko je za božič 2006 v Ambrusu (oz. Dečji vasi) obiskal romsko družino Strojani in ji poskušal izročiti bivalnike, pri tem pa se je zapletel v spor s krajanji. Hkrati je začel precej na hitro odpuščati svoje najbližje sodelavce.

Ugibanja o bolezni Mnogi so se spraševali, ali je nenavadno in na trenutke celo konfliktno Drnovškovo obnašanje tudi posledica njegove bolezni. Drnovšek je namreč že v začetku leta 2006 za hrvaški tednik Nacional go-

voril o svoji bolezni in med drugim pojasnil, da so mu odkrili metastaze v glavi in da se je nehal zdraviti pri uradni medicini. Pred koncem svojega mandata pa je spremenil mnenje in dejal, da je edino onkološko zdravljenje raka tudi zares učinkovito. Spremenil je tudi prehrano in se že pred tem preselil na Zaplano. Posvetil se je duhovnemu iskanju in napisal knjige Pogovori, Bistvo sveta ter Misli o življenju in zavedanju. Zaradi vsega tega je bilo ugibanj o njegovem zdravstvenem stanju čedalje več, še posebej na proslavi ob petnajsti obletnici osamosvoji-

kamerami. V nedeljo, 17. februarja, se je na nekaterih spletnih straneh pojavila novica, naj bi bil Drnovšek v kritičnem stanju oziroma naj bi bil celo umrl, vendar so njegovi najbližji sodelavci to zanikali. Gregor Golobič je pojasnil, da je Drnovška obiskal dan prej in sta se normalno pogovarjala. Golobič naj bi bil Drnovška obiskal še v ponedeljek, a le zato, ker je dobil nujen telefonski klic z Zaplane. Po nekaterih podatkih naj bi se bilo takrat Drnovšku zdravstveno stanje občutno poslabšalo. Olje na ogenj so prilili tudi novinarji, ki so hodili okoli Drnovškove hiše na Zaplani, vendar naj bi bil vsaj nekatere od tam prejel nekdo iz notranjosti hiše. Naslednjo soboto pa je bilo z uradnim sporočilom o Drnovškovi smrti ugibanj konec.

Osrednja figura tranzicije

Kakor koli že, Drnovšek se bo v zavest Slovencev zapisal kot »veliki guru« tranzicije. V nemirnih tranzicijskih časih je vodil vlado in nato še državo. Ves čas je veljal za zaprtega človeka, ki je skrbno skrival svojo zasebnost (razen svojih poslov), čeprav je vmes razglasil, da ima nezakonsko hčer, za katero sam do tedaj ni vedel. Večji del svoje politične kariere je deloval precej hladnokrvno, veliko je taktiziral, veljal je za izrazitega pragmatika (med drugim se je vsako leto udeleževal gospodarskega foruma v Davosu). Kasneje je svojo držo spremenil in pokazal, da človek »ne živi samo od kruha«. Celotni mnogi politični nasprotniki mu priznavajo, da je kot predsednik LDS ohranil distanco do svoje stranke, saj je bil naklonjen t. i. vatikanskemu sporazumu in vstopu Slovenije v Nato (kar so mu očitali t. i. zajtrkovalci, ki so se zbirali pri tedanji ljubljanski županji Viki Potočnik), po drugi strani pa mu očitajo, da je zatiskal oči pred bogatenjem tranzicijskih tajkunov. Skratka, Drnovšek bo v spominu Slovencev ostal kot osrednja figura mlade države Slovenije. Zadnji stavek, ki ga je zapisal, pa se glasi enako kot pozdrav sv. Frančiška Asiškega: »Mir in dobro.« **D**

Večji del svoje politične kariere je deloval precej hladnokrvno, veliko je taktiziral, hkrati pa je veljal za izrazitega pragmatika.

Žalne seje državnega zbora so se udeležili Drnovškovi najbližji družinski člani.

tve Slovenije, ko je na prizorišču za kratek čas izgubil zavest. Proti koncu svojega mandata se je Drnovšek umaknil v zasebnost in se v javnosti skoraj ni več pojavljal. Mnoge državne prireditve (med drugim proslavo ob dnevu državnosti leta 2007) je bojkotiral, na TV pa se je po dolgem času pojavil oktobra lani, ko je v prvem krogu predsedniških volitev prišel na volišče vidno utrujen, saj je celo volilni listek le s težavo spustil v volilno skrinjico. Predaja poslov 23. decembra je bil njegov zadnji nastop pred televizijskimi

Zvest resnici in dialogu

Gašper Blažič, foto: Bor Slana

V sredo, 20. februarja, je v jutranjih urah zvon ljubljanske stolnice naznanil, da je v 79. letu starosti v duhovniškem domu na Lepem potu v Ljubljani umrl upokojeni beograjski nadškof in metropolit Franc Perko.

Nekdanji beograjski nadškof dr. Franc Perko (1929–2008)

Msgr. dr. Franc Perko, ki je v Beogradu deloval skoraj petnajst let in preživel viharo obdobje razpadanja Jugoslavije, se je v Slovenijo vrnil leta 2001, potem ko je Sveti sedež ugodil njegovi prošnji za upokojitev in za škofa imenoval pomočnika dotedanjega salezijskega inšpektorja mag. Stanislava Hočevarja. Slednji je po upokojitvi nadškofa Perka postal novi beograjski nadškof.

Poskus dialoga z oblastjo

Franc Perko se je rodil 19. novembra 1929 v vasi Krka. Po končani osnovni šoli je postal najprej dijak škofijske klasične gimnazije, ki je delovala v okviru Škofiovih zavodov v Šentvidu. Po njeni odpravi je nadaljeval šolanje na državni klasični gimnaziji

v Ljubljani, kjer je tudi maturiral. Kasneje se je vpisal na Teološko fakulteto v Ljubljani, leta 1953 pa ga je ljubljanski škof Anton Vovk posvetil v duhovnika. Po novi maši je odšel na služenje vojaškega roka v Beograd, kmalu po tem se je zaradi »sovražne propagande« pravič soočil s komunističnimi zapor. Obsojen je bil na pet let strogega zapora. Izpustili so ga po treh letih. Kljub grenki izkušnji s totalitarnim režimom je poskušal biti z njim kooperativen, zato je leta 1959 vstopil v Ciril-Metodijsko društvo slovenskih duhovnikov (CMD). Skupaj s Francem Rodetom, sedanjim kardinalom, je ustanovil teološko revijo Znamenje, leta 1970 pa je bil kot predstavnik duhovniškega društva delegiran v republiško konferenco SZDL. Zaradi vsebi-

ne revije je bil kmalu odpoklican iz konference, izstopil je tudi iz CMD. V tem času je na pobudo prof. dr. Franca Grivca nadaljeval s podiplomskim študijem teologije in leta 1963 na ljubljanski teološki fakulteti doktoriral s tezo Filozofija in teologija sv. Cirila in Metoda. Leto dni kasneje je začel predavati na teološki fakulteti, kjer je bil profesor do imenovanja za beograjskega nadškofa decembra 1986, vmes je bil pet let dekan, odšel pa je tudi na magistrski študij vzhodne teologije v Rim.

Grožnje in pritiski

Ko je Franc Perko leta 1987 v Beogradu nasledil nadškofa Alojzija Turka, je vedel, da prihajajo težki časi, saj je bila tedaj že v zraku slovenska pomlad ter neizogiben spopad med Slovenijo in beograjskimi centra-

listi. Kot beograjski nadškof je bil ves čas naklonjen dialogu s Srbsko pravoslavno cerkvijo, veljal pa je za človeka brez dlake na jeziku, zato je pogosto doživljal grožnje in pritiske, tudi finančne, saj je bil s katoliškimi duhovniki obsojen na materialno pomanjkanje, kljub temu pa je duhovnikom in vernikom pomagal po svojih močeh. S svojimi prizadevanji je podpiral osamosvojitve Slovenije. Po razpadu Jugoslavije je nadškof Perko postal predsednik Mednarodne škofovske konference sv. Cirila in Metoda, ki je obsegala območje Srbije, Kosova, Črne gore in Makedonije. Dr. Perko je bil v času svojega delovanja v Beogradu tudi član mednarodne teološke komisije in pobudnik ekumenskega dialoga.

Vznemiril levico Po vrnitvi v Slovenijo se je naselil v samostanu v Mali Loki pri Domžalah. Veliko se je odzival na debate o polpretekli zgodovini. Precej prahu je dvignil njegov govor v Kočevskem rogu leta 2006, ko je vzel v bran domobrance, s čimer je razburil tranzicijsko levico. V govoru je poudaril, da je treba obsoditi zločine na obeh straneh. Na njegove javne nastope se je negativno odzvala Spomenka Hribar in mu očitala sovražnost. Kljub vsemu je imel nadškof Perko velik ugled tudi med nekaterimi akterji leveice. Znano je tudi to, da je bil med prvimi slovenskimi darovalci organov, saj je svojemu bratu daroval ledvico.

Po mnenju mnogih je smrt upokojenega beograjskega nadškofa (pokopali so ga na ljubljanskih Žalah) samo tri dni po razglasitvi neodvisnosti Kosova izraz božje previdnosti, saj naj bi vsaj malo pripomogla k umiritvi razgretih strasti srbske javnosti v odnosu do Slovenije. **D**

Šrotova nočna mora

Gašper Blažič, foto: Gregor Pohleven, Daniel Novakovič/STA

Potem ko se je predsednik SLS Bojan Šrot v intervjuju za Mladino razglasil za nasprotnika protitajkunske vojne, je svojo retoriko še zaostрил in celo napovedal odhod SLS iz koalicije.

Bojan Šrot je na tiskovni konferenci SLS 19. februarja izrazil prepričanje, da bo »v primeru nadaljnjih napadov na SLS s strani koalicijskih partnerjev« stranka mogoče izstopila iz koalicije. »Prihajamo do točke, ko ne bo več možno korektno politično sodelovati,« je tedaj poudaril Šrot in omenil, da napadi na SLS in nanj osebne trajajo že vse od njegove izvolitve dalje, imajo pa politično ozadje.

Kritična točka Kot je na tiskovni konferenci dejal Šrot, so odnosi znotraj koalicije slabi, koalicijski vrh pa se v treh mesecih, odkar je prevzel vodenje SLS, ni sešel niti enkrat. Pri tem je omenil pomanjkljivo komunikacijo med koalicijskimi strankami in to, da so nekatere od partnerskih strank o dogodkih prej informirane kot druge. Omenil je tudi težave zno-

traj stranke, saj naj bi bili člani SLS »zmedeni«, ko berejo t. i. desne časopise, v katerih je po Šrotovih besedah prepoznati nesoglasja med koalicijskimi partnerji. Pri tem je izpostavil Slovenski tednik, za katerega po njegovih besedah

verjetno »nihče več ne dvomi, kdo stoji za njim«. V nasprotju s Šrotom pa je vodja poslanske skupine SLS Jakob Presečnik ocenil, da so odnosi v koaliciji dobri. Dejal je tudi, da odhod iz koalicije na sestankih poslanske

Bojan Šrot po poti Franca Zagožna

skupine do sedaj ni bil omenjen, SLS pa bo v koaliciji korektno sodelovala še naprej. Dodal je le, da bo koalicijski vrh moral nekatere posamične zadeve pač uskladiti, pri čemer je navedel usklajevanje pri pokrajinski zakonodaji. Presečnikovo mnenje o odnosih v koaliciji je zanimivo zato, ker jih je povsem drugače orisal kot predsednik stranke, s tem pa spravil Šrota v neroden položaj, saj se je pokazalo, da gre v tej zgodbi predvsem za osebne težave Bojana Šrota, ki je še pred nekaj meseci govoril drugače kot sedaj, SLS pa je pod vodstvom prejšnjega predsednika Janeza Podobnika v koaliciji konstruktivno sodelovala. Bržkone je marsikoga v SLS Šrotov nastop spravil v veliko zadrego.

Duh iz steklenice Težko je reči, zakaj je Šrot izpustil iz steklenice duha koalicijskega razdora, lahko pa predvidevamo, da je njegov nastop povezan s tem, da je bila v policijski akciji proti gradbeniškim lobijem med drugim osumljena članica SLS Hilda Tovšak. Šrot je na tiskovni konferenci namreč izrazil prepričanje, da sta bila tako Janez Janša kot Andrej Bajuk o gradbeni aferi že prej obveščena. Po Šrotovih besedah naj bi bil Janša dejal, da »se je akcija pripravljala dalj časa«. Še več, prepričan je, da je zelo verjetno, da za akcijo proti gradbenikom stoji kar sam Janez Janša, s čimer je šel v svoji retoriki še dlje od opozicije, pa tudi dlje kot doslej koalicijsko najšibkejši člen DeSUS. Tožilstvo in policija sta namreč spremljala delovanje gradbenih lobijev že od sredine lanskega leta, Janša pa je napovedal boj proti tajkunom decembra 2007, med osumljenimi pa je tudi podjetnik, ki je blizu SDS. Glede na to, da je Šrot po izobrazbi pravnik in ima tudi nekaj let odvetniške prakse, je njegovo iskanje političnih zarot proti gradbenikom še toliko bolj prozorno. Čeprav po drugi strani zanika kakršno koli povezanost SLS z gradbenimi lobiji, je v svojem zanikanju neprepričljiv,

Aretacija Hilde Tovšak je Šrota prestrašila.

saj je namestnica odgovornega urednika Maga Mateja Babič v intervjuju z ministrom za promet Radovanom Žerjavom prejšnji teden omenila, da je Vegrad, katerega direktorica je Hilda Tovšak, »veliko gradil za Pivovarno Laško, katere predsednik uprave (Boško Šrot) je že nekaj časa tarča premierjevih napadov«. Povezave med SLS in gradbenim lobijem torej obstajajo, slednji pa je povezan tudi s Pivovarno Laško, ki jo vodi Boško Šrot, njegov brat Bojan Šrot pa poskuša vpreči SLS v obrambo imperija Pivovarne Laško in tajkunov.

Šrotov avtogol Bržkone pa je vzrok za nočno moro Bojana Šrota predvsem v tem, da se očitno zaveda napake, ki jo je storil, ko je na kongres SLS novembra lani povabil brata Boška in Srečka, kar je spodbudilo številna namigovanja o kapitalskih povezavah Bojana Šrota. Glede na to, da je Šrot posebej omenil Slovenski tednik, ga je najverjetneje zmotilo dejstvo, da so ga v članku z naslovom »Slamnati mož Bojana Šrota« (16. februar 2008) označili kot dejanskega lastnika Cestnega podjetja Maribor (CPM), ki velja za šesto največje gradbeno podjetje v Sloveniji in je poleg tega drugi največji lastnik Pivovarne Laško. Večinski lastnik CPM je družba Ekos iz Celja (znana po dobavi s svincem zastrupljene mivke za peskovnike vrtcev!), le-ta pa je v lasti Janeza Škoberneta, ki je bil v preteklosti direktor CPM. V omenjeno zgodbo so lastniško vpleteni tudi nekateri vidnejši člani SMS, omenjena stranka pa se v zadnjem času

povezuje s SLS, kar je nenavadno glede na to, da so v SMS dostikrat zastopali drugačna stališča kot v SLS (oz. v Novi generaciji, podmladku SLS). Čeprav je Bojan Šrot na tiskovni konferenci zatrdil, da ima SLS stabilno javno podporo, ki znaša okoli osem odstotkov, in da se bo do volitev še okrepila (s pomočjo za zdaj neopredeljenih volivcev naj bi preseгла deset odstotkov, kar je tudi magična meja, ki bi Šrotu zagotovila obstoj), pa v resnici SLS kaže precej slabše. Njegova trditev, da koalicijski partnerji napadajo SLS zato, ker je konkurenčna, tako ne drži.

Rušenje Podobnika Šrotovo soliranje je zanimivo tudi zaradi poziva predsednika računskega sodišča Igorja Šoltesa premierju, da sproži postopek za odstavitev ministra za okolje Janeza Podobnika, in sicer zaradi grehov, ki jih je storil njegov predhodnik. Računsko sodišče še nikoli doslej ni nastopilo s podobnim pozivom, ker to ustanovo dejansko obvladujejo kadri, ki so blizu nekdanjima tovarišema iz

LDS Antonu Ropu in Janezu Kopachu. Po nekaterih namigih naj bi takšen poziv računskega sodišča Bojanu Šrotu ustrežal, saj bi morebitni odstop Janeza Podobnika pomenil predvsem to, da bi bil Podobnik, ki mu na zadnjih volitvah ni uspelo dobiti dovolj glasov za izvolitev za poslanca, politično mrtev. V napadih na Podobnika se je angažiral tudi časnik Delo, ki slovi kot medijska izpostava Pivovarne Laško oz. Boška Šrota. Po nekaterih napovedih naj bi tudi v strukturi uredništev na Delu prišlo do kadrovskih sprememb, saj naj bi sedanjega urednika notranjepolitične redakcije Ivana Puca (nekdanjega novinarja Maga) zamenjala Tanja Starič, nekdanja novinarka na TVS, ki ta čas piše za Žurnal 24. Na udaru naj bi bila tudi urednica Sobotne priloge Irena Štaudohar (tudi nekdanja novinarka Maga) in Peter Jančič.

Zagožnova govorica Kakor koli že, Bojan Šrot je napadel v napačnem trenutku, saj najnovejše raziskave javnega mnenja kažejo, da

sta SDS in SD izenačeni in tudi podpora vladi se je okrepila, še zlasti po začetku akcije »čista lopata«. Vprašanje pa je, ali se Šrot zaveda, da se predčasen izstop iz koalicije ne izplača, saj volivci takšnih dejanj praviloma ne nagrajujejo, prav tako tudi ne rušenja koalicije od znotraj – to kaže tudi razkol, ki je nastal leta 2000 zaradi podpore SLS+SKD spremembi ustave, ki je izničila prizadevanja za uzakonitev dvokrožnega večinskega sistema (poleg tega je vladi in njenemu tedanjemu predsedniku Andreju Bajuku veliko težav povzročil tedanji finančni minister Zvonko Ivanušič). Šrotova govorica je namreč zelo podobna govorici Franca Zagodna, ki je na volitvah leta 2000 dobil kľofuto in je bil na zadnjem kongresu izvoljen v izvršilni odbor SLS. Vse to kaže, da sicer uspešen celjski župan Bojan Šrot očitno ni dorasel politiki na državni ravni. Njegove izjave so nepremišljene tudi zaradi tega, ker ima akcija »čista lopata« trdno javnomnenjsko podporo (medtem ko v času vladavine LDS na področju preganjanja gospodarskega kriminala ni bilo narejenega praktično nič), mnogi pa jih povezujejo z izjavami Boška Šrota o aretaciji gradbeniških direktorjev. Zato se postavlja vprašanje, kaj bodo storili v SLS, če se bo soliranje njenega predsednika nadaljevalo in če bo to pripeljalo do slabega izida na volitvah. Razumljivo pa je, da se Janša na Šrotove obtožbe odziva zelo diplomatsko in ob tem poudarja, da koalicija ni v krizi, kar je na Šrotovi tiskovni konferenci ne nazadnje potrdil tudi Jakob Presečnik. **D**

Slamnati mož Bojana Šrota

Kaj pomeni Cestno podjetje Maribor za Pivovarno Laško – Kdo je 34-letni Janez Škoberne – SMS in SLS se nista združili kar tako
Pile: Boris Krainc

[illegible]

Bojanci šveta in Janez Škabarca ne dovolijo, da vstopijo do poveljstva.

[illegible]

Politička akcija u slovenskim gradovima lošije je završila nego što je očekivano. U Zagrebu je u organizaciji slovenske policije održan miting pod nazivom "Slovenska policija u Zagrebu". Miting je bio organiziran u suradnji s lokalnim vlastima. U Zagrebu je održan i miting pod nazivom "Slovenska policija u Zagrebu". Miting je bio organiziran u suradnji s lokalnim vlastima.

EMUNI je nadstrankarski projekt

Petra Janša, foto: Kaja Kraljevič/STA, Gregor Pohleven

Predsednik strokovnega sveta Centra EMUNI dr. Marko Pavliha je prejšnji teden napovedal odstop s te funkcije, dan zatem pa ga je preklical, ker je verjetnost, da bo celotna zadeva padla v vodo, večja, če njega ni zraven.

Center EMUNI kot podlaga za začetek delovanja evro-sredozemske univerze

Na tiskovni konferenci je pobudnik ustanovitve evro-sredozemske univerze Marko Pavliha skupaj s članom matičnega odbora pri Evro-mediteranski parlamentarni skupščini Aurelijem Jurijem, poslancem SD, razložil svoje pomisleke glede svojega (ne)odstopa in dejal, da je do političnih pritiskov prišlo na tiskovni konferenci EMUNI, na kateri so bili po njegovem mnenju navzoči le pripadniki vladajoče politične opcije. Po njegovo bi morali biti na tiskovni konferenci navzoči tako predstavniki koalicije kot opozicije, pri projektu pa ne bi smeli razlikovati med levico in desnico, saj je to za uspeh projekta slabo. Navzočnost samo koalicije je zato

»kot met rokavice v politično areno«. Po njegovem prepričanju bi moral biti EMUNI »naša skupna priložnost«. Pri tem je poudaril, da se je sam ves čas zavzemal, da bi projekt tekel strokovno, domoljubno in v duhu medkulturnega dialoga. Istega mnenja je tudi Aurelio Juri, ki obžaluje, da si je »neka politična opcija« začela prilastiti projekt, ki je sprva nastajal kot nadstrankarski. »Če pogledamo politične simpatije udeležencev sredine novinarske konference v Kopru, pa vidimo, da so zastopani SDS in lista koprskega župana Popoviča.«

Dejstvo je torej, da bi tisti, ki očitajo »politizacijo projekta«, ki presega strankarske okvire, radi stvar sami spolitizirali in da je

nekaterim res v interesu, da bi projekt evro-sredozemske univerze »padel v vodo«.

Jedro spora Zanimivi so tudi očitki Pavlihe, ki se nanašajo na način vodenja centra, saj meni, da se premalo pozornosti namenja mednarodnim povezavam in povezovanju z drugimi univerzami. Prav tako ima občutek, da se EMUNI pretirano povezuje s koprsko fakulteto za menedžment (v. d. direktorice centra EMUNI Nada Trunk Širca je tudi direktorica omenjene fakultete) in da Trunk Širčeva že vnaprej nasprotuje preoblikovanju Univerze na Primorskem (UP) v evro-sredozemsko univerzo, za kar se zavzema Pavliha in rektor UP Rado

Bohinc, pa čeprav jo je nekdanja rektorica UP Lucija Čok zavrnila, ali kot je v telefonskem pogovoru za vest.si dejal Pavliha, »so jo zaradi nje dali na stranski tir«.

Pavliha tudi trdi, da ima ministrstvo za zunanje zadeve že leto in pol pripravljen osnutek mednarodne pogodbe, na podlagi katerega bi dejansko lahko prišlo do ustanovitve univerze kot mednarodno pravnega subjekta. »Če bi bila takšna pogodba sprejeta, bi lahko imeli univerzo, ki ni ustanovljena na podlagi domačih predpisov, ampak mednarodnih, kar pomeni, da ima univerza lahko popolnoma poseben status.« Po njegovih besedah bi na takšen način omejili kritiko nekaterih slovenskih institucij, ki pravijo, da na podlagi obstoječe zakonodaje ni mogoča ustanovitev takšne univerze. To po njegovem mnenju drži. »Če bi imeli mednarodnopravni subjekt, bi to pomenilo tudi odprtje določenih denarnih virov, do katerih sedaj ne moremo priti.«

Tako pridemo do resničnega jedra spora, saj bi Socialnim demokratom nadvse ustrezalo, da bi projekt prenesli pod okrilje UP. Ne le zato, ker jo vodi strankarski kolega Rado Bohinc, temveč zato, ker bi lahko proces njenega ustanavljanja s tem močno upočasnili – najmanj do volitev. Ker pa naj bi bila UP tudi prezadolžena, bi finančna injekcija, namenjena EMUNI, če bi ta prišla pod njen okvir, pripomogla k njeni boljši finančni sliki. A o tem drugič. Dejstvo je, da je vsakomur, ki vsaj od daleč pozna pota tovrstnih preoblikovanj, jasno, da bi na mednarodno univerzo na Slovenskem v tem primeru še dolgo čakali.

Projekt evro-sredozemske univerze je od vsega začetka mišljen kot nacionalni projekt, zato vlada vse Pavlihove očitke zavrača.

Prav tako je zanimiv očitek rektorja UP Rada Bohinca, češ da je predlagal, da bi bil EMUNI član koprške univerze in da od predsednika vlade Janeza Janše še ni dobil odgovora na to pobudo. Dvomil je, da je smiselno podvajati moči, namenjati poldrugi milijon evrov za projekt, hkrati pa tako zapletati s plačevanjem računov za nove prostore koprške univerze. Tako je Bohinc zavajal javnost, saj mu je premier Janša odgovor poslal in v njem med drugim zapisal: »Verjamem, da je tudi Univerza na Primorskem pripravljena združiti svoje znanje in intelektualni potencial z drugimi univerzami v Sloveniji in v celotnem evrosredozemskem prostoru, ki so že doslej podpisale sporazume o sodelovanju. To je nedvomno projekt, ki lahko dokaže, da je bil moto slovenskega predsedovanja Svetu Evropske unije – Si.nergija – pravilno izbran.«

Vlada očitke zavrača Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo (MVZT) je v odzivu na tiskovno konferenco SD na temo političnega prilaščanja evro-sredozemske univerze zapisalo, da se ustanovitev te univerze s sedežem v Sloveniji ni politizirala. Vlada namreč ocenjuje, da gre za mednarodni projekt nacionalnega pomena, zato si njene ustanovitve ne prilašča, poskrbela pa je za to, da je lahko projektna skupina, v kateri je bil tudi poslanec SD Marko Pavliha, opravila vrsto uspešnih predstavitev projekta v tujini. S tem je po mnenju ministrstva Slovenija pridobila široko podporo partnerjev v mednarodni skupnosti za sedež evro-sredozemske univerze v Sloveniji.

Poleg tega je ministrstvo poudarilo, da je vlada leta 2006 prisluhnila pobudi poslanca Pavlihe, da Slovenija pridobi sedež evro-sredozemske univerze. Zato je na njegovo pobudo imenovala projektno skupino za pripravo strokovnih podlag za ustanovitev mednarodne sredozemske univerze s sedežem v Sloveniji. Poleg tega pa po navedbah ministrstva vlada ni nikoli zanikala, da je pobudo za ustanovitev te univerze s sedežem v Sloveniji dal poslanec Pavliha, »zato ga je in ga še vedno vklju-

čuje v vse aktivnosti, povezane z ustanavljanjem te univerze«.

Ob tem so dodali, da projektna skupina, katere član je bil tudi Pavliha, vladi ni nikoli predlagala, da bi Center EMUNI prišel pod okrilje Univerze na Primorskem.

Odkrita dejstva Za komentar na dogajanje, očitke in konkretno izjavo, ki je bila objavljena na spletnem portalu www.vest.si/2008/02/21/pavliha-ne-odstopa/, kjer Pavliha celo očita, da gre pri vsej stvari »samo za pompazen dogodek, ki ga vlada načrtuje junija ...«, saj finančnega načrta za projekt ni, prav tako ni zagotovljenih finančnih sredstev, smo vprašali v. d. direktorice EMUNI Nado Trunk Širca. Za naš tednik je poudarila, da »je bil javni zavod Univerzitetni center za evrosredozemske študije oziroma krajše Center EMUNI ustanovljen za to, da pripravi ustrezne podlage za ustanovitev in začetek delovanja evro-sredozemske univerze s sedežem v Sloveniji. Šele kot mednarodna institucija bi ta bila lahko neposredni prejemnik sredstev iz EU. V mednarodnih projektih bi tako lahko enakovredno sodelovale vse univerze iz Slovenije in evro-sredozemskega partnerstva.« Če torej upoštevamo ta dejstva, so očitki Pavlihe neutemeljeni. Prav tako Trunk Širčeva zavrača očitke, da gre pri tem projektu za politizacijo, saj »so k sodelovanju povabljeni priznani in uveljavljeni strokovnjaki z različnih področjih, veže pa nas tudi mednarodna podpora, ki je velika zaveza Slovenije, da iz tega nekaj nastane. Na to kažejo aktiv-

nosti z že objavljenimi urniki in s konkretnimi sodelovanji«.

Odstopa Pavlihe pa Trunk Širčeva ni želela komentirati, dodala je le, »da se vsak sam odloča o svoji karierni poti«. Pri tem nas je opozorila, da je Pavliho za predsednika strokovnega sveta Centra EMUNI imenovala vlada, kar pa ne pomeni, da bo funkcijo obdržal, saj strokovni svet sredi marca čakajo volitve novega predsednika izmed članov strokovnega sveta, ki jih lahko še do 1. marca predlagajo visokošolski zavodi. Torej je zdajšnji predsednik Pavliha le nekakšen »častni« predsednik strokovnega sveta; imenovala ga je vlada, ki ji Pavliha zdaj očita politizacijo. Glede »nepovabila« na tiskovno konferenco, ki je bila po mnenju Trunk Širčeve le predstavitev Centra EMUNI, pa je dejala, da je bila takrat predstavljena opredelitev vlog lokalne skupnosti in gospodarstva, Pavliha pa naj bi se ukvarjal bolj z mednarodno dejavnostjo.

Široka podpora projektu Na omenjeni regijski predstavitvi je sodeloval tudi Dušan Lesjak, predsednik projektne skupine za evro-sredozemsko univerzo, in

Vlada je oktobra lani ustanovila Univerzitetni center za evro-sredozemske študije (Center EMUNI), katerega naloga je priprava temeljev za ustanovitev mednarodne podiplomske evro-sredozemske univerze s sedežem v Sloveniji, natančneje v Piranu. Aktivnosti Centra EMUNI vzpostavljajo partnersko sodelovanje v visokošolskem, raziskovalnem in poslovnem prostoru, predvsem v državah Sredozemlja, prispevale pa naj bi tudi k večji internacionalizaciji slovenskega visokošolskega prostora.

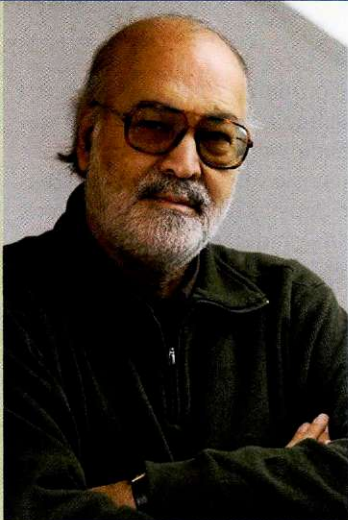
Prihodnja univerza naj bi delovala povezovalno z vsemi univerzami v evro-sredozemskem prostoru, razvijala in izvajala naj bi predvsem skupne podiplomske študijske programe, bila bi interdisciplinarna in osredinjena na sredozemsko problematiko. EMUNI 9. junija načrtuje podpis ustanovitvene listine evro-sredozemske univerze, ob tej priložnosti bo potekal tudi pogovor rektorjev evrosredozemskega prostora na temo medkulturnega dialoga in visokega šolstva. Naslednji dan bo potekal evro-sredozemski seminar o prihodnji evropski pomorski politiki. Načrtujejo še evro-sredozemsko poletno šolo (<http://www.emuni.si/en/strani/43/Summer-school.html>) ter mednarodno konferenco o medkulturnem dialogu in menedžmentu, ki bo novembra potekala v Barceloni, EMUNI pa bo soorganizator. V akademskem letu 2008/2009 naj bi organizirali še izvedbo nekaterih študijskih programov, ki so jih potrdile partnerske visokošolske institucije.

dejal, da je projekt na zunanje-političnem področju požel izjemno podporo. Vlada evro-sredozemsko univerzo po njegovih besedah vidi kot nacionalni projekt, h kateremu so vabljeni vse domače in tuje visokošolske ustanove pod enakimi pogoji. Zadnje dni se je tej pobudi pridružila tudi Univerza v Mariboru. Poleg tega je po besedah Trunk Širčeve dogovorjeno in usklajeno tudi sodelovanje z UP. Univerza v Ljubljani pa ima pomisleke in o sodelovanju še razmišlja.

Koprška občina podpira ustanovitev evro-sredozemske univerze in je prepričana v njene pozitivne učinke. Tako menijo tudi v piranski občini, ko pravijo, da bi bila takšna univerza nadgradnja tega prostora in ne konkurenca UP. Predsednik uprave Luke Koper Robert Časar je dejal, da v njihovi družbi namero o ustanovitvi univerze pozdravljajo, saj se namen in zasnova te ustanove v veliki meri ujemata s potrebami in z vizijo Luke Koper. Po njegovih besedah v luki potrebujejo predvsem konkretno znanje in ljudi iz pomorskih držav, ki bodo vedeli, kaj je morje. Svetovalka predsednika uprave Petrola Aleša Svetic ustanovitev univerze prav tako podpira. Dejala je, da znanj, ki jih potrebujejo, v Sloveniji ni, zato se novega znanja veselijo. ■

Predsednik strokovnega sveta Marko Pavliha

Evropa v nas

Drago Bajt, ilustracija: Hinko Smrekar

Odnosi med Hrvaško in Slovenijo so ta čas kot ravsanje med psom in mačko. S pogrevanjem starih in novih sporov ter nesporazumov se obnavlja zdavnej spočeto pričkanje med dvema narodoma, ki sta v preteklosti živela skupaj v različnih državnih tvorbah, danes pa živita v samostojnih, suverenih in neodvisnih državah.

Za Hrvate so Slovenci še zmeraj Alpski Hrvati, za Slovence pa Hrvati – v duhu hudomušnega kontriranja – Panonski Slovenci. Ta stereotip se ohranja že desetletja na obeh straneh, zlasti v najširših plasteh ljudstva; zaostri se v kriznih trenutkih, kot so bili npr. jugoslovanske vojne ob razpadanju skupne države ali pa sedanje vstopanje v Evropsko zvezo. Pri tem najširše plasti ljudstva v primerih, ki so jim v prid, lahko kaj hitro zamižijo na obe očesi in se odločijo za osebne koristi in ugodnosti; tako Slovenci kljub domnevno latentni sovražnosti še naprej poleti množično letujejo na Jadranu, Hrvati pa pozimi smučajo v slovenskih planinah.

Naporni južni sosede Če ostajamo pri nacionalnih stereotipih, gre bržkone za kreg, podoben vsakdanjim prepričkom dveh nestrpnih sosedov. Četudi bi bili Slovenci najraje Američani, so po nacionalnem značaju najbližji Avstrijcem ali Švicarjem: varčni, pogosto že kar skopuški, pridni, delavni, zaprti in zagledani vase, samozadostni, z redkimi prijatelji. S tega vidika se jim zdijo Hrvati pogosto negativna zrcalna podoba njih samih; kot sosed zavidajo sosedu vse, česar nimajo sami – v resnici pa prav dobro vidijo čez sosedov plot vse, kar godi njihovi narcisoidnosti in egoizmu, torej prav dobro vejo, v čem so si podobni in enaki z njimi. Od tod izvira dvojnostni, razklani in razcepljeni odnos med obema sosednjima, zdaj državotvornima narodoma: bratska ljubezen v enakosti in ljubosumno sovražstvo v različnosti. V ključnih trenutkih pa so vendarle oboji pripravljeni stopiti na isto stran bojnega polja – iz dneva v dan pa vedno pripravljeni tožariti sosedu, ker je njegova kura zašla na njegovo dvorišče ali ker veja sosedovega drevesa sega čez vrtno ograjo.

Velike sorodnosti med obema narodoma se razodevajo skozi celotno zgodovino slovensko-hrvaških stikov in odnosov. Ko so bile presežene teorije o »planinskih« oz. »karentanskih« ali »koroških« Hrvatih in o kajkavcih kot Slovencih pa tudi ilirske sanjarije o enem samem narodu in enem samem jezi-

ku, so se jasno pokazali svetli trenutki skupne zgodovine, npr. obdobje reformacije, kmečki upori ali boji proti Turkom. In na prelomu 19. v 20. stoletje sta si bila oba naroda politično in kulturno najbliže: za Hrvate smo bili »brati Slovenci«, za politika Šušteršiča pa »hrvatsko-slovenski narod«, »eno telo, eno srce, ena duša«. Tako smo oboji 1918 tudi nasprotovali združitvi s Srbi. Dejstvo je, da še danes najbolj od vseh narodov poznamo prav Hrvate, s katerimi smo vselej gojili bogate gospodarske in kulturne stike. Ostajala pa so zgodovinsko »okužena« geografska območja (Istra, Žumberak, Zagorje, Medžimurje), ki so se vse do danes ohranila kot potencialne »vroče točke«, celo mogoča krizna žarišča. Dokler ne bojo rešena z natanko določeno mejo med obema novima državama, bojo mamila večne prepirljivce, ki bojo drezali v drugo plat sosedskih odnosov, tj. poveljevali šibke trenutke v belo-črni zgodovini držav. Predvsem nacionalistične stranke na obeh straneh schengenske meje ter prenapete politikante in ideološke diverzante novodobnega populizma ob pomoči glasnega napihnjeneja navijanja domačih občil.

Za Hrvate so Slovenci še zmeraj Alpski Hrvati, za Slovence pa Hrvati Panonski Slovenci. Ta stereotip se ohranja že desetletja na obeh straneh, zlasti v najširših plasteh ljudstva.

V medsebojnem prepletanju sosedske ljubezni in sovražstva igrajo odločilno vlogo drobne ljubosumnosti. Npr. v športu, kjer si Slovenci in Hrvati drug drugemu marsikaj zavidamo in na številnih področjih gojimo zagrizeno rivalstvo. Nekoč so sosedje zavidali nam alpske smučarje in nordijske skakalce; danes so v alpskih disciplinah pred nami, tako da jim hočeš nočeš zavidamo mi. V vseh najpopularnejših moštvenih športih so bili hrvaški tekmovalci (nogometaši, košarkarji, rokometarji) vselej pred nami in precej boljši, vendar se nismo zgledovali po njih in izrabljali njihovih potencialov, ampak veliko pogosteje in raje zaposlovali srbske, bosanske, makedonske igralce. V »obrobnihi« športih (kegljanje, balinanje) so si

O avtorju

Drago Bajt je prevajalec, esejist, literarni kritik, leksikograf, urednik in ugankar. Rodil se je leta 1948 v Ljubljani. Po končani gimnaziji v Škofji Loki je nadaljeval študij primerjalne književnosti in diplomiral leta 1971, tri leta pozneje pa je končal še študij ruskega jezika. Zaposlen je bil na Radiu Ljubljana, v Tehniški založbi Slovenije, Mladinski knjigi in Novi reviji, kjer je zdaj urednik knjižnega programa. Sodeloval je pri izdaji vrste leksikonov, prevaja pa predvsem moderno rusko književnost. Pred dvema letoma je izšla njegova publicistična knjiga »Zmerjanje Slovencev«, ki se ukvarja z analitično razlago slovenskih kulturnih fenomenov, zlasti občil in založništva.

slovenski in hrvaški športniki viteški in pošteni tekme- ci; žal pri nobenem sosedu teh športov javno ne popu- larizirajo. Na mnogih drugih področjih, npr. v kulturi, smo prijateljsko razpoloženi drug do drugega, pogosto v napetem tekmovalnem ozračju in opazni konkurenci. V založništvu nas brez dvoma presegajo, tako program- sko kot kvalitativno; tradicija hrvaške leksikografike kot nekdanj vodilne v Jugoslaviji se je obdržala še danes. Naši novinarji pa bi se lahko močno zgledovali pri hrvaškem časopisju in elektronskih medijih: osrednji hrvaški TV- dnevnik neprimerljivo prekaša slovenskega, o aktualnih analitičnih in kritičnih oddajah, kakršna je Latinica, lah- ko v Sloveniji samo sanjamo.

Poseben odnos do Srbov Ob vsem tem se zdi komaj razumljivo, kako se tipični slovenski stereotip o narodih nekdanje Jugoslavije lomi v primeru Srbije in Srbov. Zdi se, da so dandanes Srbi dosti bolj zaželeni sogovorniki Slo- vencev kakor Hrvati. Srbi, s katerimi smo si neprimerno bolj različni; Srbi, s katerimi v zgodovini nismo imeli kaj dosti tesnih in prijateljskih vezi, pa hkrati obilico grenkih izkušenj in doživetij. Razločujeta nas vera in civilizacijski razvoj; razločujejo nas zgodovinske okoliščine in geografski relief; razločujejo nas nacionalni temperament in tuja prijateljstva; razločujejo nas kulturne navezave in politič- na ideologija. Hrvaška nas ni nikdar napadla – s Srbijo smo bili celo v kratkotrajni vojni; s Hrvaško smo vselej obilno trgovali – Srbija je po razpadu Jugoslavije »nacio- nalizirala« naša podjetja na Balkanu in večkrat bojkotirala slovenske trgovine. S Hrvati se neskončno zapletamo oko- li meja (resda tudi po zaslugi sosedov, ki prav po sosedsko sosedu ne privoščijo niti kopanja v Piranskem zalivu, če- prav imajo sami pol Jadranskega morja!) – Srbom lahko v trenutku odpustimo vse vojne zločine in pomilostimo njihove klavce v Bosni. Na silvestrovanje v Beograd še danes odhaja na tisoče Slovencev, množice obiskujejo tudi festival ljudskih trobentačev v Guči – vsega tega vendarle ne moremo pripisati samo »novim državljanom« Sloveni- je, potomcem nekdanjih oficirjev. Itd. itd. Zdi se, da se v primeru dobrohotne ljubezni do Srbov spet izkazuje nekaj stereotipov našega nacionalnega značaja, ki se v sosedskih relacijah ne morejo izraziti.

Najprej slovensko oboževanje vsega velikega, vseka- kor večjega od samih Slovencev. Srbi so bili večinski in vodilni narod v Jugoslaviji in slovenski politiki so videli svoj cilj in zaželeni kraj vselej v Beogradu. V prijatelje- vanju s Srbi so si dvigali vrednost nasproti vsem drugim,

zlasti nasproti Hrvatom; ni bilo večjih srbofilov od Kardelja in Dolanca. V uga- janju višjemu središču, ki je danes v Bruslju, tako slovenska politika protežira Srbijo nasproti Hrvaški ne glede na vse neplačane račune, nepopravljene krivice in prelomljene obljube. Kot da je slovenska evrofilija navidezna vrednota – v resnici smo se prej pripravljali podrežati krutostim balkanskega gospodovanja, prevzetim od vzhodnjaških despotij.

Srbi so dlje od Slovenije kakor Hrvati; to ni nezanemarljiv dejavnik za njihovo privlačnost. Četudi smo v skupnosti z njimi doživljali vse travme jugoslovanskega velikosrbstva, kaže, da so nam bolj pri srcu kakor neposredni sosed. Ker jih pre- malo poznamo, se nam zdijo kot prebivalci tuje dežele, ki skriva še neznana čudesa in malone pravljična bitja, vredna občudovanja in malikovanja. Slovenci vselej raje kopravimo po neznanem in daljnem, kot pa se spoprijemamo z vsakdanjo stvarno- stjo; od malo znanega od zunaj pričakujemo marsikaj, šele temeljitejšo spoznanje od znotraj nas strezni in postavi na realna tla. Srbija se tako Slovincem dozdeva kot nasprotje Hrvaške, torej najbližjega približka nas samih.

Očitno je, da Slovenci ne maramo samih sebe, pogosto se celo hudo sovražimo med seboj. Zaradi tega bolj od Hrvatov, ki so nam podobni, težimo k Srbom, ker so drugačni od nas. Vendarle pa bi v tem pogledu morali biti previdno samokri- tični. Če smo se odločili za Evropo in življenje po evropsko, moramo zagovarja- ti vrednote zahodne civilizacije in podpirati vse težnje in države, ki želijo utrjevati te vrednote in se ravnati po njih. Zato je v tem pogledu neprimerno bolj zaželen

Ob vsem tem se zdi komaj razumljivo, kako se tipični slovenski stereotip o narodih nekdanje Jugoslavije lomi v primeru Srbije in Srbov.

prijateljica Hrvaška kot pa Srbija. Srbija je vseskozi – po vzoru Rusije – omahovala med Vzhodom in Zahodom, v ključnih trenutkih pa je vedno pritegnila vzhodnim pravoslavnim vzornikom; zato tudi ni čudno, da so ji ti vedno pomagali, naj bo to v politiki ali na popevki Evrovizije. Srbija danes nastopa kot izrazito protievropska dr- žava, ki izigrava standarde zahodne demokracije v balkanski varianti azijskih tiranij, kjer država in cerkev nastopata v nerazdružljivi skupnosti. Zato se zdi slovenska bla- gohotnost do Srbije, kakršna ta je in je vseskozi bila, tudi preskusni kamen za našo demokratično iskrenost. Brez iskrene demokracije Slovenija ne bo postala evropska država; Evropo je namreč treba ustvariti doma, ne pa je iskati v tujini. Če bo Evropa v Sloveniji mačeha, se slovenskim otrokom obetajo hudi časi. **D**

Prizadevanje vlade za pokrajine

Vida Kocjan, foto: Gregor Pohleven

Premier Janez Janša je po posvetu z župani slovenskih občin pretekli teden obljubil nadaljevanje dela pri sprejemanju pokrajinske zakonodaje, napovedal pa je tudi nov zakon o ustanovitvi pokrajin.

Premier Janez Janša ter minister za lokalno samoupravo in regionalno politiko Ivan Žagar sta se pretekli teden z župani slovenskih občin sešla na posvetu o pokrajinski zakonodaji. Po posvetu je premier dejal, da je vlada pripravila dopolnjen zakon o ustanovitvi pokrajin, na podlagi katerega bo stekel nov postopek, vključno s posvetovanjem z opozicijo. »Pričakujem bolj korektno sodelovanje in da se tisto, kar neka stranka obljubi, na koncu tudi izpolni,« je dodal premier. Dejal je še, da so župani podprli predlog vlade, da predstavi delno noveliran zakon o ustanovitvi pokrajin. Janša je prepričan, da bo težko znova prišlo do koncentracije tolikšne energije za uresničitev projekta regionalizacije, če nam ne bo uspelo v doglednem času sprejeti pokrajinske zakonodaje. Dejal je, da bo vlada poskušala upoštevati tiste pripombe, ki jih je hotela upoštevati že v času

druge parlamentarne obravnave zakona. Prejšnji zakon je bil namreč zavržen v prvi obravnavi, ko se ne odloča o popravkih ali dopolnilih, ampak samo o tem, ali je predlog primeren za nadaljnjo obravnavo. Pri tem je Janša dejal, da temeljni koncept ostaja takšen, kot je, saj drugačen ne more biti. Glede števila pokrajin pa je dodal, da je bilo število 14 usklajeno na sestanku parlamentarnih strank 6. aprila lani in na podlagi te uskladitve je vlada sploh predlagala zakon. Tudi vsi pokrajinski zakoni, ki so v postopku, so bili v veliki meri usklajeni z opozicijo, preden jih je vlada predlagala za obravnavo in sprejetje v DZ. Slovenija po njegovem mnenju potrebuje pokrajine za čim skladnejši in enakomeren razvoj.

Zavrnitev je bila politična Sicer pa v parlamentu zavrnitev ni doživela nobena konkretna rešitev, ampak je šlo po mnenju

velikega števila županov za politično odločitev, ko se je glasovalo proti projektu. Nihče od tistih, ki so govorili, da je število pokrajin preveliko, pa ni imel poguma, da bi predlagal, katera pokrajina naj se črta. Po Janševem mnenju je torej treba sprejeti pokrajinsko zakonodajo čim prej, saj časa ni veliko. Župani so poudarili, da če jim v tem mandatu ne bo uspe-

lo izglasovati temeljnih zakonov za ustanovitev pokrajin, potem se v novem mandatu postopek začne znova, to pa bi pomenilo, da ni niti teoretične možnosti, da bi regionalizacijo dokončali pred lokalnimi volitvami leta 2010.

Mnenje ministra Podobno razmišlja tudi minister Žagar. Na posvetu z župani je dejal, da se

Z župani sta se sešla premier Janez Janša in resorni minister Ivan Žagar.

zanj najmanjše število pokrajin začne pri devet, ob spreminjanju ustave pa je obveljal politični dogovor, da je število 14 zgornja meja. Doslej še nihče, ki nasprotuje tej številki, dejansko ni predlagal manj pokrajin. Minister meni, da je najmanjše število pokrajin, ki bi jih Slovenija morala

Jože Tanko, SDS

imeti, devet. Ta številka namreč vključuje tudi Koroško in Prekmurje, ki ju sicer ne bi imeli. Pojasnil je tudi, da je predlog za 14 pokrajin užival podporo praktično pri vseh županih, poleg tega so bili temu naklonjeni tudi gospodarstveniki iz regij. Žagar meni, da bi lahko pokrajine dobro opravljale svoje naloge, saj je država poskrbela za prenos tako finančnih sredstev kot človeških virov na nižjo raven; po ministrovih besedah bi na pokrajine prenesli 1,2 milijarde evrov in 4.200 zaposlenih. Po njegovem prepričanju bi pokrajine prinesle tudi cenejšo javno upravo in zmanjšale razvojne razlike, ki se zdaj med regijami povečujejo: po bruto domačem

Prestižni razlogi O pokrajinah so razpravljali tudi na seji sveta SDS v Mariboru. Predsednik sveta Branko Grims je pojasnil, da so se člani sveta na seji strinjali, da je pokrajinska zakonodaja padla iz prestižnih razlogov. Kot je dejal, so na začetku z zasnovo o uvedbi pokrajin soglašali vsi, pozneje, ko bi bilo treba sprejeti zakonodajo, pa so poslanci nekaterih strank glasovali proti. Po Grimsovih besedah so to

Miran Potrč, SD

storili, čeprav je bil zakonodajni postopek šele na začetku in bi bilo mogoče v poznejših obravnavah spremeniti še vse sporne določbe. »Pripravljenosti za kaj takega ni bilo, zato je edina mogoča razlaga, da je zakonodaja padla iz prestižnih razlogov,« je dejal Grims. Po njegovem mnenju to v praksi pomeni, da bo v centralni blagajni ostalo okoli 1,25 milijarde evrov, ki bi jih sicer dobile pokrajine. »Glasovanje proti pokrajinam je bila zato dejansko odločitev za nadaljnjo centralizacijo Slovenije,« je še dejal Grims. O tem, da je pokra-

Na tiskovni konferenci v Logatcu je vodja poslanske skupine Jože Tanko dejal, da bodo naredili vse, da bi vzpostavili pokrajine. »V poslanski skupini in tudi stranki bomo naredili vse, da do konca sedanjega mandata sprejmemo celotno pokrajinsko zakonodajo in vzpostavimo pokrajinski sistem.« Pokrajine niso potrebne zaradi političnih, pač pa predvsem zaradi razvojnih razlogov. »Ukrepi, ki jih je država sprejela do sedaj – na primer sofinanciranje projektov v lokalnih okoljih in neposredne regionalne spodbude –, niso bili dovolj učin-

Vili Trofenik, Zares

koviti. Ostane še zadnji ukrep, vzpostavitev pokrajin, ki si bodo same določale prioritete,« meni Tanko. Poslanci SDS po njegovem prepričanju na terenu opazajo veliko zanimanje za pokrajine in oblikovanje novega koncepta regionalnega razvoja.

Opozicija bi referendum Drugeče govorijo v opoziciji. Vodja poslanske skupine SD Miran Potrč je na tiskovni konferenci dejal, da SD ne sprejme kritik koalicije, češ da so poslanci SD spreminjali stališča v zvezi s pokrajinsko zakonodajo in da zakonodaje, dokler bo slabo pripravljena, ne bodo podprli. Menijo, da bi bilo o številu pokrajin dobro izvesti posvetovalni referendum. Zanimivo je, da v SD nasprotujejo posvetom premierja in pristojnega ministra z župani. Potrč jih je označil za tajne sestanke, čeprav seveda ni tako. Posveti in sestanki se vrstijo že nekaj časa in so običajni za delovanje tako občin kot vlade. V SD, kjer so se kar nenadoma premislili in zavrnili

vzpostavitev pokrajin, dvomijo, da je res potrebnih 14 pokrajin, pomisleke pa imajo tudi o tem, kako se bo zagotovilo financiranje pokrajin in ali bo prenos sredstev nanje takšen, da se bodo lahko uresničili razvojni cilji. Ker konkretnih predlogov v SD doslej niso pripravili oziroma jih niso javno predstavili, je očitno, da želijo samo zavlačevati. V tej luči je treba gledati tudi njihov predlog o nujnosti posvetovalnega referenduma. Če bi do njega prišlo, bi to pomenilo nepotrebno zapravljanje davkoplačevalskega denarja, hkrati pa bi bila v volilnem letu to promocija Pahorjeve SD. Pahor želi torej volilno kampanjo voditi z denarjem davkoplačevalcev. No,

Branko Grims, SDS

referenduma in za stranko brezplačne predvolilne kampanje si želijo tudi v Zaresu. Poslanec Vili Trofenik (nekdan član SLS, nato LDS, zdaj pa Zaresa) se tako zavzema za referendum, hkrati pa zagovarja stališče, da je zgornja meja pokrajin osem. Pri tem seveda v stranki, ki jo vodi Gregor Golobič, ne povedo, katere predlagane pokrajine so odveč. Bojijo se reakcij, saj je znano, da si lokalne skupnosti želijo še več samostojnosti in da si nekateri prizadevajo za še večje število pokrajin. V želji, da bi regionalizacijo še bolj zapletli, so nekateri poslanci iz vrst opozicije, med njimi Sašo Peče, ponovili željo, naj bi bilo število pokrajin zapisano kar v ustavi. Na njegovo pobudo so odgovorili v službi za lokalno samoupravo in regionalno politiko ter poudarili, da bi bilo to v nasprotju z mednarodnim pravom. **D**

Predlog 14 pokrajin ima široko podporo v lokalnih okoljih, aprila lani pa so ga večinsko podprli tudi predsedniki vseh parlamentarnih strank.

produktu (BDP) na prebivalca v obdobju 1995–2005 je razmerje med najbogatejšo in najrevnejšo slovensko statistično regijo znašalo ena proti dva. A ker bogatejše regije rastejo hitreje, se razlike še povečujejo.

jine treba nujno vzpostaviti, so v okviru svojih rednih obiskov posameznih delov Slovenije govorili tudi člani poslanske skupine SDS, ki so se pretekli teden mudili v notranjsko-kraški in delu orednjeslovenske regije.

Prepisi prisluhov ne lažejo

Vida Kocjan, foto: Gregor Pohleven, arhiv Demokracije

Pretekli teden je prišla v javnost ena od različic zahteve za preiskavo domnevnega gospodarskega kriminala, po kateri naj bi se bili osumljeni iz t. i. gradbeniške afere dogovarjali o dajanju podkupnine za graditev kontrolnega stolpa.

Izvedeli smo tudi, naj bi bili kriminalisti v hišni preiskavi pri Ivanu Zidarju našli pol milijona evrov gotovine.

Po poročanju dveh največjih televizijških hiš naj bi šlo pri dokumentih za zapis telefonskih pogovorov, ki so jim med zbiranjem dokazov prisluškovali organi pregona. V 15 strani dolgi zahtevi za preiskavo zoper osem ovadenih v gradbeni aferi (Ivana Zidarja, Hildo Tovšak, Dušana Črnigoja in druge), ki naj bi jo bil podpisal okrožni državni tožilec Roman Sevšek, naj bi bili najbolj zanimivi deli objavljenih telefonskih pogovorov, ki naj bi dokazovali utemeljen sum udeležbe pri kaznivem dejanju nedovoljenega dajanja in prejemanja daril v zvezi z graditvijo kontrolnega stolpa na Brniku. Šlo je za posvetovanja, ki naj bi bila

potekala med prvim možem SCT Ivanom Zidarjem in generalnim direktorjem Primorja Dušanom Črnigojem ter med Zidarjem in njegovim podrejenim Ivanom Demšarjem glede ugodne poslovne priložnosti, ki naj bi se obetala ob popravku ponudbe za graditev kontrolnega stolpa. Zidar in Črnigoj naj bi se bila dogovarjala za nagrado Tomažu Žibertu iz Kontrole zračnega prometa Slovenije. Slednji je namreč sodeloval v komisiji za izbiro graditelja kontrolnega stolpa, ta čas pa je edini izmed osmerice osumljenih, ki dneve preživlja v priporu. Po navedenih virih naj bi bil Žibert zahteval, da se v popravljani ponudbi kot podizvajalec električnih napeljav navede Janez Bidovec, Žibertov svak. Žibert naj bi bil to zahteval prek posrednika

Boruta Farčnika. Slednjega imajo nekateri za dobrega prijatelja Jelka Kacina, nekdanjega predsednika LDS. Žibert naj bi bil, sodeč po dokumentu, v zameno obljubil, da bo strokovna komisija naročniku javnega naročila kot najugodnejšo ponudbo svetovala partnersko ponudbo SCT in Primorja. Enako naj bi bil Žibert v zameno za denar obljubil tudi Vegradu, s Hildo Tovšak in Srečkom Gabričem pa naj bi se bil sešel v Kranju, kjer naj bi bil za »primerno stimulacijo« zamenjal del razpisne dokumentacije, hkrati naj bi bil Žibert dobil posebno kuverto, Gabrič pa naj bi bil Tovšakovi mimogrede kupil še šopek rož.

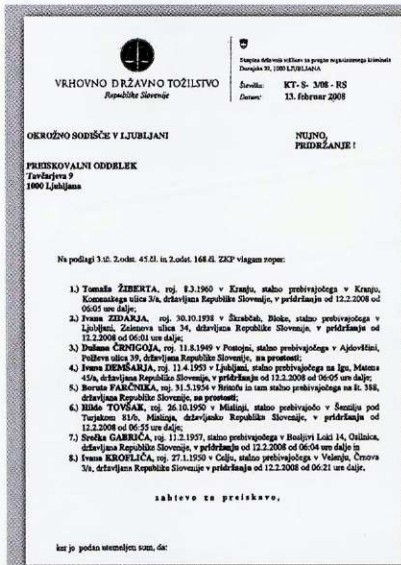
Pojasneni motivi vloma?

Hkrati s temi dokumenti so v jav-

nost prišli tudi podatki, naj bi bili kriminalisti v času hišne preiskave v hiši Ivana Zidarja našli (in zasegli) 500 tisoč evrov gotovine. Nekateri naj bi bili najdbo oziroma hranjenje denarja kar v domači hiši povezali z lanskim vlomom v Zidarjevo hišo, do katerega je prišlo v času, ko je bila Zidarjeva družina na dopustu, čeprav je bila hiša zelo dobro varovana. Varoval jo je varnostnik, hkrati pa naj bi bile vključene tudi vse varnostne naprave. Po Zidarjevih poznejših navedbah naj bi bili iz hiše odnesli le prenosni računalnik, iz garaže pa odpeljali 120 tisoč evrov vreden BMW, ki naj bi bil po takratnih podatkih v lasti Zidarjeve hčerke. O drugem plenu takrat niso poročali, nekateri pa so namigovali, naj bi bil vlom organiziran, menda pa

Faksimile zahteve za preiskavo z obrazložitvijo in prepisi prisluhov natančno kaže, kako so potekala dogovarjanja.

naj v računalniku ne bi bilo ničesar uporabnega, saj naj Ivan Zidar računalniško ne bi bil preveč pismen. Po zadnjih podatkih o tem, naj bi bili kriminalisti v hišni preiskavi našli pol milijarde evrov gotovine, kar je skoraj 600 povprečnih netoplač v Sloveniji, naj bi bil za nekatere razumljivejši tudi lanski vlom v hišo. Tatovi naj bi bili vedeli za vse Zidarjeve navade, slednji pa naj po nekaterih teorijah kraje denarja in s tem povezanega osnovnega motiva tatvine ne bi bil prijavil.

Obtožbe v javnosti A vrtno se k uvodoma omenjeni javni objavi obtožb. V SCT in Vegradu so seveda objavili dokumente označili kot nezakonito, dejstvo, da so obtožbe prišle v javnost, pa so neposredno pripisali kar tožilstvu oziroma kriminalistični policiji. V razpravo o tem se je vključil tudi odvetnik Peter Čeferin. V SCT so zapisali: »Vsekakor ti dokumenti v javnost iz tožilstva ali uprave kriminalistične policije niso mogli priti sami. Očitno je, da jih je nekdo iz tožilstva ali policije nezakonito izročil nepooblaščenim osebam ter tako omogočil dostop do

teh dokumentov sredstvom javnega obveščanja.« Na vse skupaj so se nemudoma odzvali policisti in zanikali, da bi javnosti ali komur koli drugemu kadar koli posredovali kakšne podatke. Uganko o tem je kmalu razrešilo Okrožno sodišče v Ljubljani, ki je v sporčilu za javnost zatrdilo, da javnosti ni posredovalo dokumenta tožilstva v zvezi s preiskavo domnevnega gospodarskega kriminala. Pomembna pri tem je naslednja navedba: »Izvod, ki je bil objavljen v medijih, je drugačen od tistega, s katerim razpolaga sodišče. V medijih objavljeni izvod je po navedbah ljubljanskega okrožnega sodišča drugačen od tistega, s katerim razpolaga sodišče.« Izkazalo se je, da so s t. i. drugopisom zahteve za preiskavo razpolagale vse stranke v postopku (vsi osumljeni), kar seveda zelo razširi krog tistih, ki bi lahko dokumente posredovali v javnost. Navsezadnje so zahtevo imeli tudi nekateri odvetniki osumljenih. Slednje potrjujejo podatki, da je državni tožilec 13. februarja dejurni preiskovalni sodnici izročil 17 izvodov zahteve za preiskavo – en izvod za sodišče in

16 izvodov za osumljence in njihove zagovornike.

Črnigoi brez imunitete V preteklem tednu je državni svet razpravljal o podelitvi imunitete Dušanu Črnigoiu, generalnemu direktorju družbe Primorje in državnemu svetniku, in sklenil, da mu kot enemu izmed osmerice osumljenih gospodarskega kriminala imunitete ne podeli. Od 31 navzočih državnih svetnikov jih je za sklep, da se Črnigoi ne podeli imunitete, glasovalo 26, proti ni bil nihče, trije pa so se glasovanja vzdržali. Črnigoi, ki mu očitajo nedovoljeno dajanje daril, je bil tako edini izmed osumljenih, ki so ga še isti dan spustili iz policijskega pridržanja, drugi osumljeni, med njimi Ivan Zidar in Hilda Tovšak, so noč preželi v policijskem pridržanju. Dan kasneje so pridržali še eno osebo, zvečer pa je vse razen Črnigoi zaslila preiskovalna sodnica. Pripor je odredila le za Žiberta, druge pa so izpustili. O njihovem morebitnem priporu je nato odločal še zunajobravnavni senat in sklenil, da šesterica osumljenih ostane na prostosti, Žibert pa v pri-

poru. Pred preiskovalno sodnico je stopil tudi Črnigoi. Po zaslišanju je okrožni državni tožilec zaradi kolizijske nevarnosti predlagal pripor, vendar ga sodnica ni odredila.

Žibert tudi brez službe Doga-jalo se je tudi v Kontroli zračnega prometa Slovenije, ustanovi, ki je v popolni državni lasti, kjer je bil zaposlen Žibert. Spomnimo, da je že takoj po izbruhu afere Radovan Žerjav, minister za promet, direktorju Kontrole zračnega prometa Slovenije Srečku Janši predlagal odstop. Janša naj bi bil nad tem presenečen, vzel si je nekaj časa za premislek in nato odstopil. Še prej je razveljavil razpis za graditev kontrolnega stolpa, izdal sklep o suspenzu, nato pa še sklep o izredni odpovedi pogodbe o zaposlitvi osumljenega Tomaža Žiberta. To pomeni, da Žibert ni več zaposlen v Kontroli zračnega prometa Slovenije.

Srečko Janša je moral odstopiti.

Srečko Janša je moral odstopiti.

poru. Pred preiskovalno sodnico je stopil tudi Črnigoi. Po zaslišanju je okrožni državni tožilec zaradi kolizijske nevarnosti predlagal pripor, vendar ga sodnica ni odredila.

Žibert tudi brez službe Doga-jalo se je tudi v Kontroli zračnega prometa Slovenije, ustanovi, ki je v popolni državni lasti, kjer je bil zaposlen Žibert. Spomnimo, da je že takoj po izbruhu afere Radovan Žerjav, minister za promet, direktorju Kontrole zračnega prometa Slovenije Srečku Janši predlagal odstop. Janša naj bi bil nad tem presenečen, vzel si je nekaj časa za premislek in nato odstopil. Še prej je razveljavil razpis za graditev kontrolnega stolpa, izdal sklep o suspenzu, nato pa še sklep o izredni odpovedi pogodbe o zaposlitvi osumljenega Tomaža Žiberta. To pomeni, da Žibert ni več zaposlen v Kontroli zračnega prometa Slovenije.

Tomaž Žibert brez službe in v priporu.

Zahteva za preiskavo zoper osem ovadenih v gradbeni aferi je napisana na petnajstih straneh, izdana pa je bila v sedemnajstih izvodih. Od tod do medijev ni bila dolga pot. Dokument, za katerega sodišče zatrjuje, da ni povsem enak njihovem izvodu, imamo tudi v našem uredništvu. V njem so najzanimivejši deli objavljenih telefonskih pogovorov, ki naj bi dokazovali utemeljen sum udeležbe pri kaznivem dejanju nedovoljenega dajanja in prejemanja daril v zvezi z graditvijo kontrolnega stolpa na Brniku.

Kdo je »zamočil« Orion?

Vida Kocjan, foto: Gregor Pohleven, arhiv Demokracije

Višji državni tožilec Boštjan Penko je odstopil od pregona v zadevi Orion, ker naj bi imel premalo dokazov za nadaljevanje kazenskega postopka. V uradu generalne državne tožilke so s tem nezadovoljni.

Da je višji državni tožilec Boštjan Penko, ki je primer Orion vodil že nekaj let, pred štirinajstimi dnevi odstopil od pregona, je javnost izvedela v ponedeljek. Penko je za Slovensko tiskovno agencijo dejal, da je preiskava pokazala, da ni bilo mogoče dokazati, da so obdolženci želeli goljufati svoje stranke, oškodovanci pa so se zavestno spuščali v posle z Orionom. Povedano drugače, tisti, ki so pri Orionu, vodil ga je Branko Lužar, najemali posojila in kot poroštvo za vračilo zastavljali svoje nepremičnine, naj bi bili glede na listinske dokaze pogodbe in vse spremljevalne listine podpisovali prostovoljno, tožilec pa iz tega ni mogel izluščiti elementov suma kaznivih dejanj, zato se je odločil za odstop od pregona in o tem

obvestil vse zainteresirane oškodovance. Očitno je Penko presodil, da na podlagi zbranih dokazov v času kazenskega postopka na sodišču ne bi mogel dokazati, da so vodilni v Orionu storili kazniva dejanja, kar pomeni, da bi tožba padla, država pa bi morala iz davkoplačevalskega denarja pokriti vse stroške sodnega postopka. Sledila bi lahko še odškodninska tožba lastnikov Oriona oziroma Branka Lužarja.

Interna revizija V uradu generalne državne tožilke, ki ga vodi Barbara Brezigar, pod njeno okrilje pa spada posebna skupina državnih tožilcev za pregon organiziranega kriminala, menijo drugače. Na primer Orion so se odzvali pisno in sporočili, da so bili obveščeni o Penkovem odstopu

od pregona. Hkrati so pojasnili, da je urad generalne državne tožilke opravil tudi pregled dela skupine državnih tožilcev za pregon organiziranega kriminala in tudi pregled dela v tej zadevi. Pri tem so ugotovili, da je Penko napačno zastavil delo pri tej zadevi in je bil na to tudi opozorjen.

Penko bo dokazoval Ko je Penko izvedel za te ugotovitve, je za STA dejal, da se z njimi ne strinja, pri tem pa poudaril, da je nedopustno, da se je interna revizija tožilstva o delu skupine državnih tožilcev pojavila v jav-

nosti. Napovedal je, da bo uporabil vsa pravna sredstva, da bo izpodbijal ugotovitve pregleda. Penko je s tem povedal, da je urad generalne državne tožilke opravil interno revizijo dela skupine (in tudi njegovega), ter hkrati nakazal, da so o tem na uradu že razpravljali, kar pomeni, da Penkova odločitev ni bila nepričakovana niti za Barbaro Brezigar. Kakšni ukrepi bodo sledili, bomo seveda spremljali.

Način dela v Orionu Afera je izbruhnila leta 2004, ko naj bi bila finančna družba Orion, ki se je ukvarjala s posojanjem denarja na nebančnem trgu, nekatere svoje stranke zavajala pri sklepanju posojilnih pogodb. Nekateri posojiljemalci so trdili, da so bili pri podpisu pogodbe zavedeni. Orion naj bi bil namreč dogovor o zavarovanju posojila s hipoteko spremenil v pogodbo o prodaji nepremičnine. V javnosti je bilo o tem veliko polemik, pojavljali so se tudi posamezniki, ki so zatrjevali, da pogodbe o prodaji nepremični-

Za Orionom naj bi bili stali tudi nekateri politiki tedanje LDS. Zadeve so bile speljane tako, da je bilo pravno vse čisto.

Orionova posojila za oderuške obresti

Družba Orion, ki je nekaj let cvetela sredi Ljubljane, ko naj bi bila celo prala denar, za kar so vedeli tudi nekateri nekdanji politiki, je šla po izbruhi afere v stečaj, upniki pa so prijaviili za pet milijard tolarjev zahtevkov. Družba je poslovala tako, da je od stranke v zameno za posojilo najprej kupila nepremičnino, potem pa jo je s plačili na obroke prodala nazaj kupcu, vendar je na njej pridržala lastninsko pravico. Ko kupec ni več plačeval obrokov, je Orion uveljavil svojo lastninsko pravico.

ne niso nikoli podpisali. Po drugi strani so se pojavljale informacije, da so bile take pogodbe podpisane, le da so bili posojilojemalci pri tem premalo pozorni. Vedeti moramo namreč, da je družba Orion, katere večinski lastnik je bilo londonsko podjetje Atractor Project Management, vodil pa jo je Branko Lužar, posojala denar večinoma tistim, ki jim banke posojil po redni poti niso odobrile. Šlo je tudi za tako imenovani črni trg posojanja denarja, pri čemer so bile obresti več kot oderuške. Orion, pa ne edini, je torej 'zlorabljal' stisko posameznikov. Vedeti moramo, da so nekateri državljani še danes pri bankah tako rekoč drugorazredni, kar se tiče najemanja posojil. Tu gre za samostojne podjetnike ali ljudi, ki se ukvarjajo s kmetijstvom. Zato so se po posojila zatekali k podjetjem, kot je bil Orion, in podpisovali vse, kar jim je nekdo ponudil, da so le dobili denar in s

tem rešili svojo stisko. V Orionu so stisko ljudi očitno razumeli po svoje, zato bi se verjetno Boštjan Penko zadeve res moral lotiti z druge strani, saj v tem primeru ni šlo za klasični kriminal.

Oriončki Težava je bila tudi v tem, da je takratna zakonodaja tovrstne posle dovoljevala, kar pomeni, da je dopuščala delovanje posameznikov na t. i. črnem trgu denarja. Še več, znani so celo primeri, ko so posamezniki na črnem trgu posojali denar po podobnem scenariju kot v Orionu, le v manjših količinah. Večina teh posameznikov ali kar organiziranih skupin je delovala na terenu; zanje smo vedeli vsi in nobeden. Tako je bilo še pred dvema letoma, ali je tako še danes, pa ne moremo z gotovostjo trditi. Zanimivo pri tem je, da so v teh skupinah posamezniki, katerih imena najdemo na seznamu sodelavcev nekdanje Udbe, imajo pa povsem običajne poklice (prodajalci in podobno). V skupini je praviloma tudi odvetnik. Toliko o tem, kaj se dogaja pri nas na področju posojanja denarja.

Kako naprejš? Dravljani, ki jih je opeharil Orion, so zdaj prejeli dopis, da tožilstvo v teh primerih odstopa od pregona kaznivega dejanja. Posamezniki imajo zdaj pravico osem dni, da se izrečejo, ali bodo sami nadaljevali kazenski pregon. Nekaj opeharjenih, da ne rečemo ogoljufanih, je to možnost že napovedalo. Pri tem se lahko zgodi, da bodo na sodišču najverjetneje doživeli hladno prho. Po pogovoru z enim od odvetnikov smo izvedeli, da sodniki primere, ko tožilec zaradi pomanjkanja dokazov odstopi od pregona, skoraj praviloma zavračajo kot neutemeljene. Naš sogovornik zato posameznikom svetuje, naj najamejo dobre odvetnike in poskušajo sami uveljaviti svojo pravico. To je najprej pravnomočno ugotovljena krivda, sledi pa ji odškodninska

Orion je vodil Branko Lužar.

tožba. Seveda je vse to povezano z velikimi stroški. Tovrstno pravdaje namreč ni zastoj.

Za konec Prav neverjetno je, zakaj se Boštjan Penko zadeve ni lotil s prave strani. Kot dolgoletni pravnik z bogato prakso na tem področju (bil je tudi sodnik za kazensko

področje) stvari nedvomno dobro pozna. Ker osebno ni vpleten, bi postopek vsekakor lahko speljal tako, kot bi bilo treba. Ker sam za zdaj ne daje izjav (tožilci se javno praviloma ne izrekajo o zadevah, ki jih vodijo), bo treba počakati, da bomo izvedeli prave razloge za njegovo odločitev. **D**

Barbara Brezigar, generalna tožilka

Boštjan Penko, višji državni tožilec

Sum utaje davkov in pranja denarja

V torek so kriminalisti Policijske uprave Maribor v sodelovanju s tožilci mariborskega okrožnega tožilstva izvedli obsežno akcijo, v kateri so na območju celotne Slovenije opravili 54 hišnih preiskav in preiskav poslovnih prostorov, pridržali pa so eno osebo. Preiskava naj bi potekala zaradi suma utaje davkov in pranja denarja. Glavna organizatorja naj bi bila s fiktivnimi računi v višini 9 milijonov evrov zatajila najmanj 600.000 evrov davka, vendar kriminalisti domnevajo, da je skupna višina izdanih navideznih računov lahko do 20 milijonov evrov. Po neuradnih podatkih naj bi pregledovali 40 podjetij. Ker nekaterih osumljencev policisti v torek niso mogli izslediti, nekateri so celo v tujini, bodo za njimi razpisali tiralico. Policisti so izsledke akcije predstavili na tiskovni konferenci, niso pa želeli odgovarjati na vprašanja, kdo so osumljenci, kdo je pridržani Mariborčan, kdo je v tujini in za katere družbe gre. Zatrdili pa so, da primer ni povezan z zadnjo gradbeno afero. Po neuradnih informacijah naj bi bili kriminalisti tudi v mariborskem podjetju **Meltal**, kjer naj bi se zanimali za način obračunavanja davkov, ki jih je družba plačevala pri trgovanju z odpadnim aluminijem. Lastnik Meltala je Rado Snežič, 42. najbogatejši Slovenec (po ugotovitvah revije Manager) z 12,9 milijona evrov premoženja. Do lanskega poletja je bil član nadzornega sveta družbe Center Naložbe, ki je tesno povezana s Pivovarno Laško in t. i. tajkunsko hobotnico Boška Šrota. Snežič je imel v lasti tudi deleže Radenske. Meltal, ki se ukvarja z odkupom, reciklažo in prodajo odpadnih barvnih kovin, strešnih in stenskih plošč, pločevine, trakov, žice, palic, krovsko-kleparskih izdelkov, kovin in zlitin, vodi s sinom Iztokom. Podružnice ima tudi v drugih državah nekdanje Jugoslavije. V. K.

Popotresni sunki v Posočju

Peter Avsenik, foto: arhiv Demokracije, Gregor Pohleven

V primeru nekdanjega bovškega župana Siniše Germovška je tožilstvo umaknilo vse obtožbe v tako imenovani popotresni aferi. Germovšek za nepravilnosti obtožuje Državno tehnično pisarno, v njej pa njegove očitke zavračajo.

Nekdanji bovški župan, čigar ime je vsaj na formalni ravni sedaj oprano, meni, da so se nepravilnosti pri obnovi Posočja dogajale v precej večji meri, vendar pa očitno ni bilo interesa za temeljito preiskavo.

Popotresni denar v Nigerijo

Popotresna preiskava sega v leto 2001, tri leta po prvem katastrofalnem potresu v Posočju. Obtožnica zoper nekdanjega vodjo referata za popotresno obnovo na bovški občini Petra Zamuda, direktorja podjetja Ingo inženiring (izvajalca del) Branka Kuka in zoper župana Germovška je bila nato vložena leta 2004. Vse skupaj se je začelo zaradi odkritja velikanskih nakazil v tujino, ki jih je izvajal prvoobtoženi Peter Zamuda. V primeru graditve pokopališkega zidu v Trenti je bilo namreč dokazano, da je bil denar namenjen tej investiciji, kot posoji-

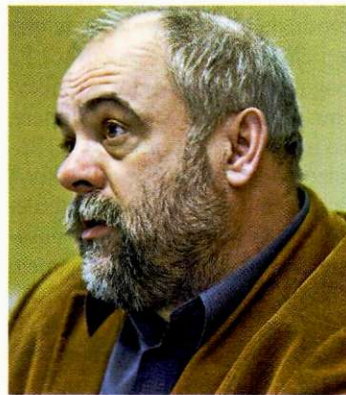
lo nakazan direktorju podjetja Ingo inženiring Branku Kuku (skupaj z Zamudo ostajata v sodnem postopku), od tod pa v Nigerijo. Preiskava se je nato razširila še na osnovno šolo v vasi Soča in na odlagališče gradbenega materiala Lisičja vodenca. Germovšek in Zamuda naj bi bila zlorabila uradni položaj, s tem ko naj bi bila s pomočjo teh poslov podjetju Branka Kuka omogočila premoženjsko korist v višini 142 tisoč evrov (34 milijonov tedanjih tolarjev). Kuk je izstavljal lažne račune, Zamuda in bovški župan pa naj bi jih bila potrjevala.

Umaknjena obtožnica Germovšek je v pogovoru za naš tednik zavrnil te navedbe, kar je potrdilo tudi Okrožno sodišče v Novi Gorici. Dejal je, da je listine sicer res potrjeval tudi on, vendar je v celotni verigi v popotresni obnovi občinske infrastrukture, skozi katero je

morala iti gradbena situacija, njegov podpis predstavljal le enega od vmesnih členov. Izdano 'gradbeno situacijo' je najprej podpisal izvajalec (Ingo inženiring), nato jo je potrdil nadzornik iz Državne tehnične pisarne (DTP), potem šele investitor – v tem primeru za občino Bovec Germovšek. Tako potrjena gradbena situacija se je vrnila v finančni pregled na DTP, od koder

so jo poslali v Ljubljano komisiji za sanacije na ministrstvu za okolje in prostor (v tistem času ga je vodil Janez Kopač, državni sekretar pa je bil Radovan Tavzes), ta pa je izdala dokončno odločbo o plačilu gradbene situacije. Gradbena situacija je torej zahtevala veliko podpisov, zato tožnik ni mogel dokazati, da bi nekdanji župan naklepno omogočal bogatenje Branku Kuku.

Pri tem nekdanji bovški župan pravi, da je zelo nenavadno, da je obtožnica temeljila le na izjavi obtoženega Petra Zamude. To je po njegovih besedah dokaz o pristranosti preiskovalnega postopka, ki naj bi ga bili sprožili z namenom popolne politične diskvalifikacije nekdanjega župana in državnoborskega poslanca SDS. Poleg tega, dodaja

Nekdanji bovški župan Siniša Germovšek

Germovšek, je bilo skrajno nenavadno, da kmalu po začetku postopka skoraj nihče več ni obravnaval nepravilnosti, zaradi katerih se je preiskava začela – nakazil v Nigirijo torej. Nasprotno, napake so se začele pripisovati le še Germovšku, ki je sčasoma postal sinonim za vse nepravilnosti pri obnovi Posočja, čeprav je bil v verigi, ki je zagotavljala popotresno obnovo, le eden izmed členov. Popotresna obnova je namreč temeljila na posebnem zakonu, pravilnikih, uredbah in navodilih, v celoti pa jo je usmerjalo ministrstvo za okolje in prostor, pri čemer je finančna sredstva za to področje razporejal tedanji državni sekretar Tavzes. V postopku popotresne obnove, ki ga je dolo-

vih besedah sodi tudi ponarejen gradbeni dnevnik. Ta je bil gotovo pisan za nazaj, o čemer pričajo napačno zapisani vremenski podatki. Po podatkih iz dnevnika je bilo 4. novembra 2000 sončno, delavci pa naj bi bili na tisti dan vozišče valjali, utrjevali, odvažali večje kamne in sejali travo. A tistega dne ni bilo niti sončno niti primerno za opravljanje kakršnih koli del na prostem! Po podatkih Agencije Republike Slovenije za okolje (ARSO) oziroma njenega vremenoslovnega oddelka je bila tistega dne v Posočju pravzaprav zabeležena rekordna količina dežja (v bližnjem kraju Žaga ga je padlo kar 243,3 milimetra). Prav te padavine so deset dni kasneje v bližnjem Logu pod

Obnavljanje objektov po potresu v Posočju je za marsikoga postala še večja nesreča kot potres sam.

čila država, podpis župana ni bil ključen in po njem ni prišel denar za investicijo. Germovšek pa navaja še en dokaz pristranosti postopka. Nekdanji bovški župan je leta 2003 denimo podal ovadbo zoper odgovorne na DTP in na ministrstvu zaradi suma nepravilnosti pri graditvi odlagališča Lisičja vodenca, pa je bila (čeprav je bila podkrepljena s pisnimi dokazili) ta med postopkom prezrta. A sodni postopek je po njegovi oceni potrdil upravičenost ovadbe. Te nepravilnosti predstavljamo v nadaljevanju.

Denar za pot Podjetje Ingo inženiring naj bi 6. oktobra 2000 začel graditi dovozno pot na odlagališče Lisičja vodenca. Zakaj smo zapisali, »naj bi« začel graditi? Ker je v resnici ni, saj jo je leto prej zgradilo Soško gozdno gospodarstvo (SGG), kar je razvidno iz posnetka Geodetske uprave Slovenije, ki nosi datum 16. avgust 2000 (posnetek je bil torej narejen mesec in pol pred začetkom »graditve«.) Dela torej niso bila opravljena, denar pa vseeno nakazan. In to skoraj štirikrat več, kot je bilo leto prej za zgraditev poti izplačanega SGG (2 milijona 241 tisoč tolarjev). K dokazom, da druga gradnja (tista, ki naj bi jo izvedel Ingo inženiring) nikoli ni bila izvedena, po Germovško-

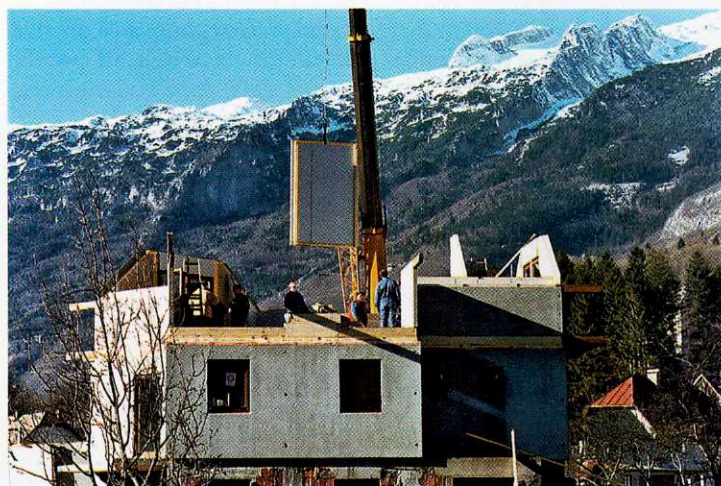
Mangartom sprožile smrtonosni zemeljski plaz ...

Obnova hujša kot potres V DTP Germovškove očitke zavračajo, češ da v pisarni delujejo zakonito in da delo nadzirajo z notranjimi in zunanji kontrolami. »Navsezadnje o delu pisarne priča tudi to, da končujemo izredno zahtevno in obsežno obnovo območja, ki ga je prizadel potres leta 1998, in da vodimo intenzivno obnovo po potresu 2004,« pravi vodja pisarne Stanislav Beguš. Kljub vsemu pa je treba dodati, da se brez sodelovanja DTP takšne nepravilnosti ne bi mogle zgoditi. Še več; ob potresu pred štirimi leti so na mnogih objektih znova zavezale stare razpoke, kar dokazuje, da obnavljanje ni bilo izvedeno strokovno. Ali kot pravi Germovšek – obnavljanje objektov po potresu v Posočju je za marsikoga postala še večja nesreča kot potres sam.

Nekdanji bovški župan nazadnje še pove, da je obtožnica sicer res umaknjena, a njegovo ime pa tudi ime njegove družine še zdaleč ni oprano. Napoveduje odškodninski zahtevek, ki bo zajemal njegovo osebno in materialno rehabilitacijo. V vsem postopku so ga motila dvojna merila, predvsem to, da je bila za njegovo politično likvidaci-

Geodetski posnetek sporne poti je iz avgusta 2000.

Pri obnovi Posočja je prišlo do številnih nepravilnosti.

jo dovolj ena sama izjava (in še to izjava prvoobtoženega), medtem ko ovadbe, ki jo je vložil sam in jo podprl z argumenti, sploh niso upoštevali. Germovšek pravi, da je Peter Zamuda tako ali tako že v začetku postopka dejal, da bo – če bo sedel na zatožno klop – v afero potegnil še bovškega župana. »In to mu je ob izdatni pomoči preiskovalnih organov tudi uspelo,« pravi Germovšek. Politično zaledje prvoobtoženega Zamude, tedaj člana LDS in Germovškovega županskega protikandidata, je bilo očitno zelo močno.

Vrh ledene gore? Nekdanji župan enega večjih posočjskih krajev pričakuje, da se bodo v primeru investicije Lisičja vodenca po službeni dolžnosti odzvali organi pregona, saj je sodni postopek nepravilnosti potrdil. Dejstvo, da je bila obtožnica zoper prvoobtoženega Zamudo v tej zadevi omiljena, pa ne vzbuja upanja na zanj ugoden razplet. Prepričan je celo, da je v javnost in na sodišče prišel le del nepravilnosti v zvezi v odtekanjem sredstev, namenjenih popotresni obnovi Posočja. ■

Brez denarja ni muzike

Maruša Mihelčič, foto: Gregor Pohleven

Okrog SAZAS se v zadnjih letih vrtijo številne afere. Ena zadnjih je ta, da je SAZAS ignoriral zahteve sindikata glasbenikov in vladnega urada za intelektualno lastnino za izredno revizijo. Kjub temu je moral na zahtevo sodišča dovoliti vpogled.

Tako je Okrožno sodišče v Ljubljani 7. decembra 2007 ugodilo zahtevi avtorjev, ki so vložili tožbo po imenovanju neodvisnega izvedenca za pregled poslovanja SAZAS (Združenje skladateljev, avtorjev in založnikov za zaščito avtorskih pravic Slovenije). Sodišče je odredilo, da mora združenje izvedencu izročiti vse zahtevane listine, dokumentacijo in druge papirje, ki se nanašajo na poslovanje. Sem spadajo podatki o izplačanih honorarjih in drugih nadomestilih članom upravnega odbora, poročila o prodaji hiše na Viču, zapisniki sej, dokumentacija o oblikovanju delitvene mase, delitve nadomestil iz promocijskega sklada in papirji v

zvezi z opozorili Urada za intelektualno lastnino (UIL).

Gluha ušesa Prej omenjeni urad naj bi bil SAZAS večkrat opozoril na nepravilnosti, saj je naloga UIL nadzorovanje zakonitosti delovanja kolektivnih organizacij. Od SAZAS so že septembra in oktobra lani zahtevali, da predloži ustrezno dokumentacijo o poslovanju, vendar je predsednik Matjaž Zupan vpogled odklonil, s tem pa naj bi bil kršil zakon o avtorskih in sorodnih pravicah. Poleg tega tudi statut SAZAS določa, da lahko kadar koli ena desetina rednih članov zahteva izredni pregled poslovanja društva, s katerim bi ovrgli ali potrdili sumničenja, da si vodstvo neza-

konito prilaščanja finančna sredstva. Po mnenju protagonistov je sporna tudi nedostopnost seznama rednih članov združenja, kar naj bi bila potrdila informacijska pooblaščenka Nataša Pirc Musar.

Kar dva izvedenca Sedmega januarja je neodvisni izvedenec iz podjetja Prosperus. d. o. o., na terenu ugotovil, da enak pregled opravlja tudi izvedenec Uhy, d. o. o., ki ga je predlagalo in najelo vodstvo SAZAS. Oškodovanci, ki so jih prizadeli predlagatelji druge revizije, na podlagi tega zahtevajo povračilo skupnih finančnih sredstev SAZAS, saj se po besedah nekaterih članov s tem ne ščitijo interesi večine avtorjev združenja, ampak le interesi posa-

meznikov, ki želijo prikriti nekatere nepravilnosti. Deset rednih članov vodilnih odborov SAZAS naj bi bili s pomočjo nekaterih avtorjev sami naročili podroben pregled poslovanja. Iz skupnih sredstev sklada naj bi financirali odvetniško družbo Colja, Rojs & partnerji, da bi obranili svoje interese in ne skupnih interesov avtorjev, medtem ko naj bi 39 avtorjev in članov DPSG, SGS in ZSVGS, ki zastopajo tudi druge oškodovane avtorje, sredstva za sodne in odvetniške stroške črpalo predvsem iz lastnih virov. Na spletni strani www.zsvgs.si avtorji vodilnim na SAZAS očitajo, da so si na ta način želeli zagotoviti dobre honorarje, z rezultati neodvisnega revizorja pa

prepričati druge avtorje in s tem odvrniti dvome o nepravilnostih pri delovanju.

Jabolko spora Pri nesporazumu je glavni povod denar. ZSVGS se ne strinja z delitvijo honorarjev oziroma o njej niso bili vnaprej seznanjeni, kar predvideva zakon o avtorskih in sorodnih pravicah, v katerem je navedeno, da morajo upravičenci vnaprej vedeti, kako se bodo delili honorarji. Vendar naj bi bilo vodstvo SAZAS v nasprotju s tem spremenilo delitveni sistem in uvedlo tako imenovane količnike. Nekateri člani sindikata glasbenikov so zgroženi, saj naj bi taka delitev denarja bogate delala še bogatejša na račun revnih. Obtožbe so uperjene proti peščici članov društva SAZAS, ki si nezasluzeno nabira denar na račun preostalih avtorjev.

Pravičnost kot poslanstvo Pri zadevanja nezadovoljnih so usmerjena k temu, da bi bila vrednost minute skladbe v enakem repartijskem času in enaki kategoriji enaka ne glede na to, kolikokrat se zavrti. Po njihovem mnenju je nepošteno, da tisti avtor, katerega skladba se zavrti večkrat, avtomatsko dobi višji honorar od tistega, čigar pesem je manj poslušana. Pri obdelavi tako imenovanih sporedov izvedenih avtorskih del se upoštevajo le skladbe, ki se na nekomercialnih in komercialnih medijskih postajah predvajajo več kot desetkrat, v nacionalnih medijih pa osnovo za obračun predstavlja več kot dvajset predvajanih skladb. To načeloma pomeni, da tiste skladbe, ki se predvajajo manjkrat, kot predvidevajo določeni limiti, niso upravičene do obračuna. Eden od ugovorov leti tudi na to, naj bi bili preostali denar, šlo naj bi za 250.000 evrov, razdelili med popularnejše avtorje, kot so Mojmir Sepe, Branko Jovanović – Brendi, Vlado Kreslin, Omar Naber, Neisha, Dare Kaurič, Patrik Greblo, Jože Potrebuješ, Matjaž Vlašič, Zoran Predin in podobni, ki naj bi tako za svojo uspešnost dobili »povišico« iz sredstev sklada za promocijo kulturnih dejavnosti.

Težavam ni konca Skupina avtorjev ob podpori sindikatov SGS,

Sporna hiša na Viču

ZSVGS in DPSG (Društvo pesnikov slovenske glasbe) je kritična tudi do Matjaža Zupana, ki naj bi imel vse pristojnosti SAZAS v svojih rokah. Poleg tega, da je vršilec dolžnosti direktorja, je tudi predsednik upravnega odbora. Članstvo SAZAS zatrjuje, da o teh premikih, zamenjavah in razlogih zanje ni bilo nikoli uradno obveščeno. Vodstvo združenja naj bi imelo močno podporo med tistimi uspešnejšimi avtorji, ki jim tak način delitve sredstev ustreza.

Vse je OK Za mnenje smo vprašali tudi na SAZAS. Katja Dolinar iz združenja je za tednik Demokracija dejala: »Združenje SAZAS je samostojna kolektivna organizacija, ki uveljavlja in upravlja avtorske glasbene pravice domačih avtorjev in prek pogodb s tujimi društvi tudi pravice tujih avtorjev ter z različnimi glasbenimi sindikati (med njimi je tudi ZSVGS) nima ničesar skupnega razen tega, da so nekateri njihovi člani hkrati člani Združenja SAZAS. Neresnične navedbe in očitki v medijih so dokaz, da predstavniki glasbenih sindikatov sploh ne razumejo, kako Združenje SAZAS posluje. Oni bi kot elitni predstavniki morali najbolj poznati te stvari, če bi hoteli korektno zastopati interese glasbenikov. V resnici pa z neresničnimi navedbami zavajajo javnost in z nerazumnimi potezami škodujejo vsem avtorjem. Vse zadeve bi namreč lahko preverili na avtorskem združenju, a jih resnica očitno ne zanima. Zaradi razžalitev in neresničnih navedb v javnosti je Združenje SAZAS

že pripravilo tožbe proti vsem vpletenim.« Na vprašanje, kako ocenjuje delo SAZAS in ali omejena institucija izvaja svoje pristojnosti, Dolinarjeva odgovarja: »V zadnjih treh delilnih letih (2004, 2005, 2006) je Združenju SAZAS uspelo povišati prihodke in povečati sredstva za delitev z 1,3 na 4,5 milijona evrov, stroški delovanja pa so se znižali s 30 na 21 odstotkov. Kljub temu pa stanje na področju kolektivnega uveljavljanja in upravljanja avtorskih glasbenih pravic še vedno ni takšno, da bi bilo sprejemljivo za avtorje glasbenih del. Kolikor bomo v Sloveniji s plačevanjem avtorskih nadomestil želeli priti na evropsko raven, bomo morali prihodke podvojiti. Statistično gledano v Sloveniji poberemo še vedno samo 3 evre na prebivalca na področjih, ki jih ščiti združenje. Prizadevamo si ustvariti družbeno zavest o nujnosti spoštovanja avtorske pravice kot pomembnega civilizacijskega dosežka in ene od temeljnih človekovih pravic, na podlagi tega

pa želimo tudi, da bi uporabniki avtorskih glasbenih del bolj spoštovali zakon o avtorskih in sorodnih pravicah. Velik problem neplačniki avtorskih glasbenih pravic, predvsem javna radiotelevizija, ki že 10 let ne pristaja na plačila po mednarodnih standardih, in organizatorji javnih prireditev, od katerih jih samo 10 do 15 odstotkov prijavi prireditev, kjer se izvajajo avtorska glasbena dela, čeprav je to zakonska dolžnost organizatorjev prireditev. To je tudi razlog, da mora Združenje SAZAS vlagati veliko sredstev v to, da samo išče in evidentira prireditve z glasbo, in da so stroški na meji zmogljivega, pa četudi te stroške kasneje sodno izterja od organizatorjev prireditev. Veliki neplačniki so tudi nekatere slovenske glasbene založbe, ki izdajajo avtorska dela na nosilcih zvoka, vendar pa za to ne poravnavajo svojih obveznosti. Združenje SAZAS si prav tako že dve leti prizadeva postaviti višino tarif za javne prostore za manjše uporabnike, kot so trgovski, gostinski in drugi lokali, na način, da bo višina tarife po pogojih, ki jih določa zakon, odvisna od zaslužka, ki ga uporabnik avtorskih glasbenih del zasluži z uporabo glasbe. Združenje SAZAS si prizadeva, da bi se v Sloveniji vzpostavili standardi in merila za plačevanje uporabe avtorskih glasbenih del, kakršna veljajo v evropskih državah, kjer je varstvo intelektualne lastnine na visoki ravni, saj tudi tuja avtorska društva, ki jih Združenje SAZAS zastopa, pričakujejo v Sloveniji enako raven zaščite, kakršna velja v razvitih državah.« **D**

ELEKTROPROM
Že 40 let z vami!

lokalna televizija **ETV**

<http://etv.elektroprom.si>

komercialna:
03-56-57-150
uredništvo:
03-56-57-177

EVJ ELEKTROPROM d.o.o.
Loke pri Zagorju 22
1412 Kisovec
www.elektroprom.si

uprava 03-56-57-150
trgovina EVJ Center Kisovec
03-56-71-234
trgovina EVJ Trbovlje
05-90-23-203
storitve 03-56-57-150

- elektroinstalacije
- strojne instalacije
- projektiranje za področje strojnih in elektro instalacij
- geodetske storitve
- daljinsko ogrevanje z lesno biomaso
- kabelsko komunikacijski sistemi
- grafitne ščetke
- trgovine EVJ Center
- delovni stroji in nizke gradnje
- bar Sedmica

Glasovanje iz tujine po starem

Lucija Horvat, foto: Gregor Pohleven

Sredi februarja so člani odbora za notranjo politiko začeli razpravo o predlaganih spremembah volilne zakonodaje. Spremembam, ki jih je predlagala opozicija, vlada nasprotuje in vztraja, da jih bo pripravila sama.

Opozicija je predlagala spremembo volilne zakonodaje.

Po prepričanju Jožefa Školča prvega podpisanega pod predlagano novelo zakona o volitvah v državni zbor in volitvah predsednika republike, je treba volilno zakonodajo popraviti zaradi zapletov, ki so nastali zaradi pošiljanja glasovnic iz tujine po pošti med nedavnimi volitvami predsednika republike, in zaradi dveh odločb ustavnega sodišča. Ena od njiju pravi, naj se natančneje uredi glasovanje po pošti, druga pa zahteva ureditev dela zakona, ki govori o sorodstvenih povezavah članov volilnih odborov s kandidati. Obe noveli, ki ju je pripravila opozicija, podpirajo poslanci SD, LDS, Zaresa, SNS in samostojni poslanec Slavko Gaber. S prvo novelo zakona o volitvah opozicija predlaga, da član volilnega odbora ne more

biti oseba, ki je s kandidatom iz iste volilne enote v sorodu. Predlagajo še, da bi moral član volilnega odbora sam obvestiti okrajno volilno komisijo o morebitnem obstoju sorodstvenega razmerja, pri čemer so upoštevali pripombo vlade.

Predlog opozicije Opozicija je glede glasovnic, ki se iz tujine pošiljajo po pošti, predlagala, da bi lahko volivci, ki imajo stalno prebivališče v tujini, glasovali po pošti, samo če bi svojo željo po udeležbi na volitvah pred tem sporočili Državni volilni komisiji. Po noveli zakona o volitvah v državni zbor, ki jo zagovarja opozicija, bi se odpravila tudi prazna glasovnica, upoštevale pa bi se samo potrjene glasovnice, ki so prispele po pošti bodisi iz Slovenije bodisi iz tujine do 19. ure na dan volitev.

Po mnenju Jožefa Školča bi na ta način izenačili volilno pravico volivcev iz tujine z volivci v Sloveniji in preprečili podobna neskladja, kot so pojavila ob zadnjih predsedniških volitvah.

Zapleti z naslovniki Pri lanskih volitvah za predsednika republike je bilo v volilnem imeniku 73.521 imen v tujini živčih Slovencev. Toda evidenca volilnega imenika je bila zelo neurejena, saj se je izkazalo, da na ministrstvu za notranje zadeve za več kot 22.000 oseb iz imenika ne vedo niti tega, v kateri državi prebivajo, za skoraj 7.000 pa niso imeli popolnih naslovov. Tako je bilo v prvem in drugem krogu razposlanih nekaj več kot 39.900 kuvert z glasovnicami ljudem, ki tega niso zahtevali, in 4.962 slovenskim državljanom, ki so sporočili, da bi radi glasova-

li. Po mnenju opozicije je takšno razpošiljanje glasovnic poleg vsega predrago, saj so stroški dosegli skoraj 20.000 evrov.

Vlada je proti Parlamentarni odbor za notranjo politiko je 12. februarja zavrnil spremembe, ki jih je predlagala opozicija, saj po mnenju večine članov odbora za notranjo politiko niso primerne za nadaljnjo obravnavo. Po mnenju vlade bi s takšnimi dopolnitvami glede glasovnic iz tujine, posebej z odpravo praznih glasovnic in z upoštevanjem le potrjenih, močno zmanjšali korektno uresničevanje volilne pravice. Tudi po mnenju zakonodajno-pravne službe bi bila volilna pravica volivcev iz tujine otežena zaradi prekratkih rokov in odprave praznih glasovnic. Vlada bo zato v nekaj tednih sama pripravila spremembe volilne zakonodaje, ki bodo temeljile na odločbah ustavnega sodišča, predvidoma pa bodo veljale že za letošnje parlamentarne volitve.

Glasovanje po starem Volilna zakonodaja se bo, vsaj kar zadeva glasovnice iz tujine, nemara spremenila tako, da bo veljala stara uredba, po kateri bodo volili samo tisti, ki bi za to izrazili

Minister za javno upravo Gregor Virant

Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu ne bi spreminjal volilne zakonodaje.

željo. Minister za javno upravo Gregor Virant je za Radio Slovenija namreč dejal, da se je ob zadnjih volitvah število glasovnic iz tujine povečalo za zelo majhno število in da bi potemtakem iz tujine lahko glasovali po starem. Spremembe zakona pa minister Virant ne bo predlagal, ker ne bi dobila zadostne podpore v DZ. Kot so sporočili z ministrstva za javno upravo, sta po Virantovih besedah na tehtnici poenostavljanje postopkov na eni strani in zagotavljanje višjih standardov varnosti na drugi. »Ob tem je dejal, da sta s predsednikom vlade o tem vprašanju govorila v tork in ugotovila, da v tem primeru na stvari gledata različno. Minister sicer meni, da je sistem, kot je bil uveljavljen na predsedniških volitvah, popolnoma regularen, vendar bi bilo po njegovem mnenju mogoče najti kompromisno rešitev, da bi gradiva pošiljali le tistim, ki jih izrecno zahtevajo. Po njegovem mnenju bi te poenostavitve ohranili pri potrjevanju volilne karte, ki ni potrebna,« so še sporočili z ministrstva za javno upravo.

Obstoječe naj ostane Pri Svetovnem slovenskem kongresu glede glasovanja iz tujine vztrajajo pri izjavi, ki so jo namenili javnosti ob lanskim predsedniških volitvah, in sicer, da je država RS dolžna zagotoviti ustavno pravico voliti vsem državljanom tako doma kot v tujini. »Voliti je diskrecijska pravica vsakega državljanca Republike Slovenije, se pravi tudi tistega, ki ne živi v mehanizmi matične države. To načelo izhaja iz 5. in 43. člena Ustave RS, ki je najvišji pravni akt naše države. Že večkrat smo predlagali, da bi

volilne štabe organizirali tudi pri slovenskih društvih, katoliških misijah ali drugih slovenskih organizacijah po svetu,« pravijo pri Svetovnem slovenskem kongresu. Tudi vladni urad za Slovence v zamejstvu in po svetu je mnenja, da ni treba spreminjati obstoječe volilne zakonodaje in že vzpostavljenega sistema. Po njihovem mnenju pa je smotrno zagotoviti ukrepe, ki bi preprečevali morebitne zlorabe.

Drugačno mnenje Pri Slovenski izseljenski matici se z razmišljanjem, da bi iz tujine glasovali tisti volilni upravičenci, ki bi to želji izrecno izrazili, strinjajo. Glede na svoje 55-letne izkušnje z delom s Slovenci po svetu ostaja njihovo stališče enako kot doslej: »Virantov predlog je zelo pragmatičen, uporaben in poceni, sedaj veljavna uredba glede glasovanja iz tujine pa je sicer optimalna in najbolj idealna, vendar je že vnaprej obsojena na propad,« je dejal glavni tajnik Slovenske izseljenske matice (SIM) Janez Rogelj. Pri tem je poudaril, da se s tem mnenjem SIM ne postavlja na Virantovo stran, ampak samo upošteva objektivna dejstva, ki veljajo za slovenske državljane, ki živijo v tujini. Veliko jih namreč ne živi več v stiku s Slovenijo in tukajšnjim aktualnim dogajanjem, zato mnogi nimajo interesa voliti, misleč, »zakaj bi moj glas vplival na to, kako bodo moji rojaki živeli, ko pa sam v Sloveniji ne živim«. Po mnenju SIM je popolnoma razumljivo, da je volilna udeležba iz tujine okoli 10-odstotna in da ni bila dosti boljša, ko je bilo ob zadnjih predsedniških volitvah v tujino poslanih skoraj 40.000 glasovnic. **D**

Tedenski utrip

TRŽAŠKI PISATELJ NA TV Boris Pahor, tržaški pisatelj, ima veliko zaslug: poskrbel je za največjo marketinško potezo v zgodovini Slovencev v Italiji. Pred skoraj petimi milijoni gledalcev, kolikor jih je v nedeljo spremljalo priljubljeno oddajo *Che tempo che fa*, je govoril o nas in naši zgodovini, je v Primorskem dnevniku zapisala komentarka Poljanka Dolhar. Nikomur pred njim ni bila najbrž dana možnost, da se predstavi tako širokemu avditoriju, a Pahor je to priložnost izkoristil, kar se je dalo. Brez obotavljanja, z avtoriteto, ki mu jo dajeja njegova častljiva starost in življenjska zgodba, je dejal, da so bili tržaški Slovenci vsaj od leta 1920 žrtve etničnega čiščenja: da so jim fašisti sežigali knjige in kulturne domove, pošiljali in izgnanstvo njihove intelektualce, poitalijančevali imena in priimke.

Pisatelj Boris Pahor

ZAHTEVA PO VEČ Predsednik Slovenske manjšinske koordinacije Rudi Pavšič je kritičen do Radiotelevizije Slovenija, češ da v svojih sporedih premalo upošteva dogajanje v vrstah manjšine v zamejstvu. Zato predlaga posebno delovno skupino, ki bi se resno lotila te pomanjkljivosti. Na zadnji seji programskega sveta RTV Slovenija je zato predsednik Slovenske manjšinske koordinacije (Slomak) odgovornim na nacionalni radioteleviziji izrazil stališče krovne organizacije, v kateri ocenjujejo, da se zadeve niti po vstopu Slovenije v Evropsko unijo in po padcu schengenskih meja ne premikajo. Pavšič zato zahteva nujne ukrepe in meni, da se odgovorni očitno ne zavedajo pomembnosti nacionalnega radia in televizije tako za narodno skupnost kakor tudi za državljane Slovenije.

Predsednik Slomarka Rudi Pavšič

SLOVENSKA KULTURA V KANALSKI DOLINI Slovensko kulturno središče Planika v Kanalski dolini si prizadeva za program seznanjanja vseh prebivalcev doline s sodobno slovensko kulturo in jezikom. Tako so pripravili Večer slovenske kulture v Kanalski dolini, ki je potekal v soboto zvečer v kulturnem centru na Trbižu. Prireditev je, kot je določil predsednik slovenskega kulturnega središča Planika Rudi Bartaloth, potekala v sklopu kulturnega praznika. Med pokrovitelji Večera slovenske kulture v Kanalski dolini sta občini Trbiž in Naborjet-Ovčja vas. Večer so oblikovali z izborom poezije sodobnih slovenskih pesnikov. Sodelovali so otroci, slušatelji slovenskega jezika pri Slovenskem kulturnem središču Planika, učenci Glasbene matice šole Tomaž Holmar, gostovalo pa je tudi lutkovno gledališče. Člani Slovenskega kulturnega središča Planika v Kanalski dolini so pomemben povezovalni člen med narodnimi in jezikovnimi skupnostmi. Ob njihovih prispevkih so decembra lani potekale različne slovesnosti vzdolž italijansko-slovenske meje v počastitev vstopa Republike Slovenije v schengensko območje. Upravni odbor Slovenskega kulturnega središča Planika si pri izvajanju dejavnosti prizadeva za aktivno seznanjanje vseh prebivalcev doline s sodobno slovensko kulturo in jezikom.

V Beogradu so potekale množične demonstracije, na katerih so Srbi dokazali, da se ne nameravajo odpovedati Kosovu.

Pljuvanje v lastno skledo

Ana Müllner, foto: Reuters, Aleksandar Veljković

Enostranska razglasitev kosovske neodvisnosti je v Srbiji povzročila izredno nasilne reakcije, ki napovedujejo, da se z neodvisnostjo »zibelke srbstva« v Beogradu ne bodo nikoli sprijaznili. Rusija že meša štrene svetovni diplomaciji.

Divjanje množice, vzklikanje nacionalističnih gesel, vandalsko razbijanje, zažiganje zastav tujih držav in znašanje nad tujimi veleposlaništvami – vse to (in še kaj bi se našlo) je izkupiček demonstracij, ki so prejšnji teden potekale v Srbiji, vrhunec pa so dosegle v Beogradu. Enostranska razglasitev neodvisnosti Kosova, ki so jo oblasti v Prištini sprejele 17. februarja, je v Srbiji vzbudila divje reakcije. Politiki ogorčeno protestirajo proti tej kosovski potezi, večina prebivalcev Srbije pa zagotavlja, da neodvisnosti Kosova ne bo nikoli sprejela. Svoje prepričanje so številni Srbi dokazovali na množičnem shodu pod imenom »Kosovo je Srbija«, ki je v Beogradu potekal

prejšnji teden. Kljub sprva mirnim demonstracijam se je zaradi skupin nasilnežev shod spremenil v razkazovanje mišic. Srbski politični vrh svojo rešilno bilko vidi v Rusiji, ki še naprej brani srbske interese na svetovni diplomatski ravni.

Srbski bes Razglasitev kosovske neodvisnosti je nedvomno poskrbela za to, da na Balkanu še nekaj časa ne bo miru. Seveda so bili burni odzivi srbske strani več kot pričakovani, vendar so prejšnji protesti v Beogradu dobili razsežnosti, ki presegajo meje mirnih protestov. Prvi besni odzivi so se v Beogradu sicer začeli na isti dan, ko je kosovski politični vrh razglasil neodvisnost. Že isti večer je v Beogradu

prišlo do posamičnih izgrediv, napadeni sta bili veleposlaništvi ZDA in Slovenije. Vrh protestov je bil prejšnji četrtek. Na protestih, ki jih je pod naslovom »Kosovo je Srbija« organizirala srbska vlada, se je zbralo okoli 200 tisoč ljudi. Ti so v središču Beograda zahtevali celovitost srbskega ozemlja in ostro nasprotovali odcepitvi Kosova, ki

Srbski premier Vojislav Koštunica

ga imajo Srbi še vedno za »zibelko srbstva«. Med govorniki sta bila pričakovano aktualni srbski premier Vojislav Koštunica ter nedavni porazenec v drugem krogu predsedniških volitev in vodja radikalne stranke Tomislav Nikolić. Predsednik Boris Tadić se je udeležbi na zborovanju diplomatsko izognil z odhodom na uradni obisk v Romunijo. Tadić še vedno nasprotuje kosovski neodvisnosti in hkrati zatrjuje, da vprašanje Kosova ne sme ogroziti evropske prihodnosti Srbije. A Tadić je postal talec radikalne struje srbske politike in le stežka bo svoja politična načela uresničil tudi v praksi. Srbija ta čas raje posluša radikalce, kot sta Nikolić in Koštunica, ki z ostrimi

besedami poskušajo čim dlje odlašati soočenje z realnostjo, v kateri Kosovo že dolgo ni več srbsko.

Novi nemiri na Balkanu

Proti koncu četrtkovih dokaj mirnih demonstracij pa je nenadoma izbruhnilo nasilje. Več skupin mladeničev je začelo svoj uničujoči pohod po beograjskih ulicah, pri čemer so razbijali in ropali tuje trgovine in restavracije, njihov glavni cilj pa so bila veleposlaništva tujih držav, nad katerimi so se znesli brez milosti. Najbolj so se znesli nad veleposlaništvom ZDA, prizanesli pa niso niti hrvaškemu, turškemu, belgijskemu, britanskemu in nemškemu veleposlaništvu. A bolj kot to uničevanje je sporno dejstvo, da veleposlaništva, ki so bila tarče nasilja, niso bila deležna skoraj nikakršnega zavarovanja. Srbske oblasti so sicer pozvale državljane, naj se ne zatekajo k nasilju, a vendar pri svojih pozivih niso delovale preveč prepričljivo. Zgleden primer za to je dejstvo, da so bili policisti pred tuja veleposlaništva napoteni šele dan po uničenju, kar je bilo seveda več kot prepozno. Srbske oblasti so s tem zagrešile »faux pas«, ki ga bodo v tujini le stežka popravile. Izgredi pred tujimi veleposlaništvii na dan množičnih protestov so bili namreč pričakovani, zato lahko odločitev srbske vlade, da veleposlaništev ne bo dodatno zavarovala, jemljemo kot svojevrstno provokacijo. O slabem varovanju tujih veleposlaništev smo se lahko prepričali tudi ob posnetku napada na slovensko veleposlaništvo, na katerem je bilo dobro vidno, da so se policisti prvzaprav umikali nasilnim razgrajanjem.

Odcepitev Kosova pa Srbov ni pognala na ulice samo v Beogradu, temveč tudi v delih Kosova, kjer večinoma živijo Srbi. Najhuje je bilo nedvomno v Kosovski Mitrovici,

Veleposlaništvo ZDA v plamenih

Duhovi v Mitrovici se še niso pomirili.

kjer reka Ibar deli mesto na albanski in srbski del. Od 17. februarja dalje v srbskem delu mesta vsak dan potekajo protesti tam živčih Srbov in le zaradi dobre pripravljenosti policije in enot Kforja protesti niso dobili večjih razsežnosti.

K zaostrovanju situacije okoli Kosova veliko pripomore tudi Rusija, tradicionalna srbska zaveznica, ki s svojim vplivom vztrajno brani srbske interese. Kremelj se je pričakovano ostro odzval na kosovsko osamosvojitve, višek ruskih groženj mednarodni skupnosti pa je bil, ko je ruski veleposlanik pri Natu Dmitrij Rogozin izjavil, da »bi Rusija lahko uporabila silo, če bosta Nato in Evropska unija izzvala Združene narode v zvezi s Kosovom«. Moskovska politika se bo očitno tudi v prihodnje poživžgala na stališča

Izgredniki niso prizanesli niti slovenskemu veleposlaništvu.

preostalega sveta in še naprej vodila samosvojo zunanjo politiko, ki je v času Putinovega predsedovanja postala njen zaščitni znak.

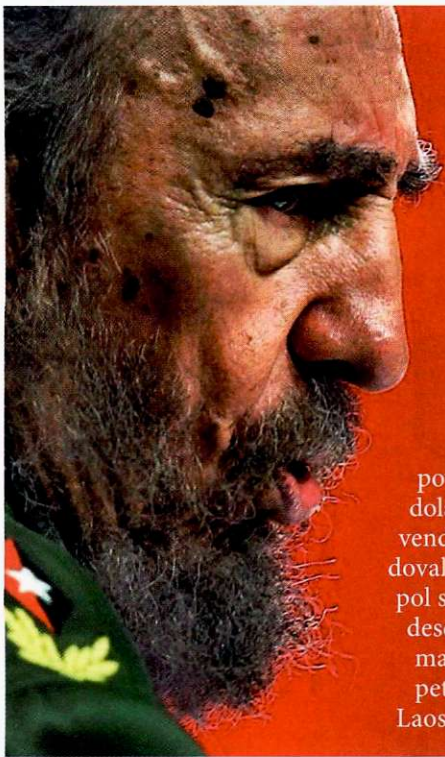
Omadeževan ugled

Srbski odzivi na kosovsko neodvisnost so za seboj pustili veliko posledic. Medtem ko bo kmalu znana materialna škoda nasilja v Beogradu, je škoda, ki si jo je nakopal srbski politični vrh, neizmerljiva. Še pred slabim mesecem dni je Evropa čestitala Srbiji ob vnovični izvolitvi Borisa Tadića na predsedniški položaj in pri tem zagotavljala, da »je Srbija s Tadićem na čelu dokončno stopila na evropsko pot«. O tej »evropski poti« se danes skorajda ne govori več – Srbija je namreč z odzivi na kosovsko neodvisnost dokazala, da tja še nekaj časa ne bo sodila. Tako prebivalci kot politični vrh so znova dokazali, da njihova ideja o »veliki Srbiji« še zdaleč ni zamrla s koncem Miloševićeve ere. S slabim zavarovanjem tujih veleposlaništev v Beogradu pa je oblast tudi poskrbela, da bodo srbski odnosi s številnimi državami še dolgo časa skrhani. Pri tem se postavlja vprašanje, ali lahko Srbija živi v politični in gospodarski osamitvi, kjer bi ji družbo delala le Rusija. Če uradni Beograd ne bo spremenil svojega

tona in se sprijaznil z izgubo Kosova, ji kaj drugega dolgoročno gledano niti ne bo preostalo. In če bodo tako srbski politični vrh kot predvsem prebivalci Srbije nadaljevali z zdajšnjim delovanjem in mišljenjem, bodo s tem pljuvali v lastno skledo. To pa bi si glede na stanje v državi in že tako neobetavne napovedi za prihodnost le težko privoščili. Ob tem je precej nenavadno tudi zatrjevanje uradnega Beograda in njegovih podpornikov, da je razglasitev neodvisnosti in priznanje Kosova v tujini huda kršitev mednarodnega prava. Pred slabim desetletjem, še preden je Kosovo postalo protektorat Združenih narodov, se je verjetno le redko kdo spraševal o zakonitosti takratne srbske politike. Očitno bo Srbija v polnosti lahko zaživela šele takrat, ko bo sama s seboj dodobra razčistila svojo preteklost, kar pa bo glede na zgodovino Zahodnega Balkana izredno težka naloga ...

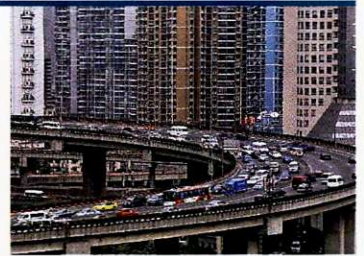

Konec neke ere

Eden zadnjih komunističnih diktatorjev, dolgoletni kubanski predsednik Fidel Castro, je sporočil, da se odpoveduje vodenju države. S tem se poslavlja El comandante, veliki revolucionar, ki je želel razširiti socialistično revolucijo po vsej Latinski Ameriki. V njegovem času se je čas na Kubi ustavil v 50. oz. 60. letih prejšnjega stoletja, prebivalci pa so še vedno v veliki meri odvisni od denarja turistov, ki se jih na otok letno zgrne več kot milijon in pol. Razen v turistični industriji naj bi bile plače dobesedno mizerne; povprečna mesečna plača konec leta 2004 je znašala vsega 14 dolarjev. Čeprav Castru ni šlo vedno vse po načrtih, pa se je vendarle izkazal kot mojster preživetja. Konec so mu napovedovali že ob prihodu na oblast, a je vendarle Kubo vodil skoraj pol stoletja; preživel je vse poskuse nasilne odstranitve, dočkal deset ameriških predsednikov in razpad komunističnega sistema. Kuba kljub njegovemu političnemu slovesu ostaja ena od petih držav, ki so še ohranile komunistični sistem (poleg nje še Laos, Kitajska, Severna Koreja in Vietnam).

in drugih industrijskih materialov po močnem sneženju, ki je v nekaterih delih države povzročilo velike težave. Jug Kitajske je januarja in v začetku februarja zajel val hladnega vremena, najhujši v zadnjih 50 letih, in zahteval najmanj 107 smrtnih žrtev ter povzročil za več kot 15 milijard dolarjev gospodarske škode. Kitajska je imela lani 11,4-odstotno gospodarsko rast, letos pa naj bi ta znašala vsaj devet odstotkov.

Sneg na Bližnjem vzhodu

Prebivalci Jeruzalema so se spet zbudili v mestu, pokritem z okoli pet centimetrov snega. Gre za že drugo močno sneženje v zadnjih treh tednih, kar pomeni, da je tokratna zima v Sveti deželi, kjer so temperature načeloma zmerne,

Na varnem Turška ladja, ki je zagorela ob zahodni obali Istre, sta italijanska vlačilca odvedla v tržaško ladjedelnico. Ladja, ki je iz Carigrada v Trst prevažala

200 tovornjakov in približno 11 ton nevarnih snovi, je zagorela 6. februarja kakih 13 navtičnih milj zahodno od Rovinja, požar pa so s pomočjo nizozemskih strokovnjakov pogasili šele štiri dni pozneje. Ladja je bila takrat na meji hrvaškega teritorialnega morja in ekološko-ribolovne cone (ERC). Zaradi nevarnega tovara, ki ga je prevažala, so se hrvaške, italijanske in slovenske oblasti bale okoljske katastrofe.

Inflacija in sneg Kitajska je imela januarja, potem ko so snežna neurja otežila preskrbo s hrano, 7,1-odstotno letno inflacijo, kar je največ v zadnjih 11 letih. Glavni dejavnik visoke inflacije so bili stroški hrane, ki so se zvišali za 18,2 odstotka. Ekonomisti svarijo, da se Kitajska kljub prizadevanjem za omilitve pomanjkanja hrane sooča s pritiskom na cene zaradi višjih plač ter rastočih cen premoga, železove rude

TUJI TISK

The Economist

Sumljive vzporednice

Ruski oblastniki se pogosto takajo k zgodovinskim vzporednicam za opravičevanje svojih dejanj. Putin se je za zgodovino zanimal vse od začetka svojega mandata že s tem, da je stalistični himni vrnil nekdanje me-

sto državne himne. Lani je Putin podprl šolski učbenik, v katerem se Stalinovi zločini opravičujejo kot nujno zlo. Kadar druge nekdanje republike SSSR sestavljajo memoriale, da bi se spominjale zverinstev sovjetske oblasti, Rusija to ocenjuje kot izkrivljanje zgodovine. Pred kratkim je rusko zunanje ministrstvo za zaprtimi vrati imelo okroglo mizo na temo Nasprotovanje izkrivljanju zgodovine v škodo Rusije je izjemno pomembna državna naloga. Po mnenju nekdanjih vohunov, ki igrajo dominantno vlogo v Rusiji, je zgodovina pomemben argument. Tako velja Zahod že za genetskega sovražnika Konstantinopla in njegove duhovne naslednice Rusije.

The Times

Zabava na Kosovu

Mačka bo po tej zabavi imel svet. Ob razglasitvi neodvisnosti so bili vsi bari prepolni in sklepi, da bo Kosovo prva muslimanska država v Evropi, so bili nepričljivi. Kosovo religije ni nikoli jemalo preveč resno in

tako je bilo tudi ob praznovanju neodvisnosti, ki se je sprevrglo v pijano orgijo. Prav nobena muslimanska država se ne more pohvaliti s tako prozahnim prepričanjem kot Kosovo, ki je razobesilo plakate z zahvalami večinoma Veliki Britaniji, Nemčiji in ZDA. Srbske trditve, da bo kosovska neodvisnost prinesla katastrofo velikih razsežnosti, so sicer pretiravanje, toda rusko poigravanje z mišicami le še priliva olja na ogenj napetih odnosov z Zahodom. Evropa se ne more pohvaliti z enotnostjo glede kosovskega vprašanja. Ciper verjetno ne bo nikoli priznal nove države, ker se boji za del svojega ozemlja.

hujša kot navadno. Sneg je povzročil kaos v prometu, moten je bil pouk, izraelski mediji pa so poročali skoraj samo o vremenu. V starem Jeruzalemu je sneg prekril tudi znameniti Tempeljski grič vključno z zlato kupolo Svetišča na skali in mošejo Al Aksa, ki sta med najbolj svetimi muslimanskimi mesti. Sneg je padal tudi v mestih Ramala, Hebron in Betlehem na Zahodnem bregu, na severu Izraela in ponekod v puščavi Negev na jugu države, medtem ko je na območju Gaze močno deževalo.

Spet potres Indonezijo je stresel silovit potres z močjo 7,6 stopnje po Richterjevi lestvici. Žarišče je

bilo ob zahodni obali Sumatre. Oblasti so sprožile tudi alarm pred cunamijem in ga po dveh urah preklicale. Po besedah kriznega centra indonezijskega ministrstva za zdravstvo je potres na otoku Simeulue, kjer je bil epicenter, povzročil precejšnjo gmotno škodo, čutili pa naj bi ga bili tudi v velikem delu zahodne

in severne Sumatre. Ljudje so v paniki bežali iz svojih domov in drugih stavb. Na obalnih območjih so se otočani zaradi strahu pred uničujočimi popotresnimi valovi zatekli v višje ležeče kraje.

Na otoku Simeulue živi okoli 75.000 ljudi, večina v preprostih bivališčih, tako da če se ta podrejo, navadno ni veliko žrtev. Veliko poslopij na otoku je bilo porušeni v potresih leta 2004 in 2005 in od tedaj niso v uporabi. Do katastrofalnega potresa z močjo 9. stopnje po Richterjevi lestvici je v Indijskem oceanu prišlo 26. decembra 2004, sprožil pa je uničujoče cunamije.

Še en manj Po več kot 18 letih na begu je italijanska policija v Reggio Calabrii prišla enega od vodij kalabrijske mafijske združbe N'drangheta, 57-letnega Pasquale Condella. Gre za enega od 30 najnevarnejših kriminalcev na prostosti v Italiji, prišli pa so ga v nekem stanovanju v središču mesta. Na begu je bil že od leta 1990. Condello je bil v odsotnosti obsojen na štiri dosmrtnje ječe in 22 let zaradi umora. Karabinjerji so sporočili, da ob prijemu ni bil sam, z njim so bile še štiri osebe. Pri sebi je imel pištolo, a se ni upiral.

Malarija Ameriški predsednik George Bush je na drugi postaji enotedenske afriške turnee raz-

kril nov načrt za razdeljevanje posebnih spalnih mrež, s katerimi bi tanzanijske otroke v starosti od enega do petih let obvarovali pred komarji, ki prenašajo malarijo. »Počasčen sem, da lahko danes naznanim nove korake v kampanji spalnih mrež. V prihodnjih šestih

mesecih bosta ZDA in Tanzanija v sodelovanju s Svetovno banko in Svetovnim skladom začeli razdeljevati 5,2 milijona brezplačnih spalnih mrež,« je novinarjem dejal Bush. Malarija ostaja glavni vzrok smrti med afriškimi otroki, mlajšimi od pet let.

Atlantis na Zemlji

Ameriški raketoplan Atlantis, na katerem je bilo sedem astronautov, se je vrnil na Zemljo in s tem končal osem milijonov kilometrov dolgo pot, katere osrednji dosežek je bila uspešna dobava in namestitev evropskega vesoljskega raziskovalnega modula Columbus na Mednarodno vesoljsko postajo (ISS). Ameriška vesoljska agencija Nasa si je prizadevala za njegov čim prejšnji uspešen pristanek, saj je s tem ameriški vojski sprostila pot za sestrelitev okvarjenega ameriškega vohunskega satelita, ki naj bi predvidoma konec februarja nenadzorovano strmoglavil na Zemljo skupaj s svojim strupenim gorivom. Atlantis je med svojo misijo, ki se je začela 7. februarja, 202-krat obkrožil Zemljo.

VIR: STA

TUJI TISK

Daily Telegraph

Možnosti narasle

Možnosti, da bi našli življenje zunaj Zemlje, so spet narasle, saj so odkrili planetarni sistem, ki presenetljivo spominja na našega, zato obstajajo hipotetične možnosti, da je na njem življenje. Astronomi so zagledali dva

nova planeta, ki se vrtita okoli zvezde, za polovico manjše od našega Sonca, vse skupaj pa je od Zemlje oddaljeno okoli pet tisoč svetlobnih let. Sistem ima ime OGLE-2006-BLG-109L in rahlo spominja na pomanjšano kopijo našega sončnega sistema, ker sta oba planeta podobna Jupitru in Saturnu. Manjši planet je približno dvakrat bolj oddaljen od svoje zvezde kot večji, približno tako kot je Saturn dvakrat dlje od Sonca kot Jupiter. Planetologi, ki so to odkrili, menijo, da tik ob zvezdi lahko odkrijejo kamnite planete, ki so podobni Merkurju, Marsu, Veneri in Zemlji. Ta čas je znanih okoli 250 planetov, pri čemer jih je samo 25 takšnih, ki pripadajo večplanetarnemu sistemu.

Corriere della Sera

Štiridesetletniki

V Italiji živi deset milijonov večnih mladeničev. Ne gre za to, da ne bi hoteli odrasti, ampak za to, da so v globini duše prepričani, da lahko podaljšajo mladost do sivih las ali celo dlje. Imenovati jih je mogoče second teen,

predstavniki druge pubertete, če seveda obstaja »drugo življenje«. In v čem se razlikujejo od običajnih, zares mladih mladeničev? V tem, da samo vsak drugi uporablja internet in vsak tretji si z drugimi izmenjuje glasbo in filme, polovica jih hodi v kino, vsak tretji redno obiskuje diskotheke. Veliko se jih za politiko in politično dogajanje sploh ne zanima in veliko jih nima stalne resne zveze. Vsemu temu se po mnenju pisca članka ni čuditi, saj živimo skoraj dvakrat dlje kot naši predniki. Veliko lepše je biti večni mladenič, kot pa se predčasno postarati. Zanimivo je le, da moški pogosteje kot ženske želijo ostati mladi.

Dr. Miha Brejc

So ljudje, ki so za politične cilje pripravljeni izdati domovino

Gašper Blažič, foto: Gregor Pohleven

Dr. Miha Brejc je eden od sedmih slovenskih poslancev v evropskem parlamentu. Izvoljen je bil leta 2004 na listi SDS in je član poslanske skupine Evropske ljudske stranke in Evropskih demokratov. Pred izvolitvijo v EP je bil podpredsednik državnega zbora. Od leta 1995 je podpredsednik SDS, od maja 2005 pa predsednik Sveta javnega zavoda Kobilarna Lipica. Je tudi predsednik sveta Inštituta Jožeta Pučnika.

Čez nekaj mesecev boste zakorakali v peto leto svojega poslanskega mandata v evropskem parlamentu. Kako bi na kratko ocenili štiri leta svojega delovanja v tej instituciji?

Če pogledate na mojo spletno stran, boste videli, da sem imel v tem času v evropskem parlamentu več kot dvajset poročil, da sem član treh odborov in treh delegacij, sodelujoči v interparlamentarni skupini in aktivni dejavnik še v dveh, da sem tudi vodja slovenske delegacije v EPP-ED, da sem govoril na številnih kongresih in posvetovanjih, sem tudi član političnega biroja Evropske ljudske stranke in njegovih delovnih skupin itd. Skratka, preživel sem zelo zanimivo, dinamično in precej naporno obdobje. Posebej pa me veseli, da sem kot poročevalec imel ključni vpliv na nekatere evropske dokumente, ki so pomembni za Slovenijo, npr. vstop v schengensko območje in informacijski sistem ter plačilna disciplina.

Kako sicer doživljate evropsko politiko? Pred izvolitvijo za evropskega poslanca ste bili podpredsednik državnega zbora. Kakšna se vam zdi evropska politična kultura v primerjavi s slovensko?

V evropskem političnem okolju se gibljem že dalj časa, aktivneje pa od leta 2002, ko sem deloval v Konvenciji o prihodnosti Evrope, nato kot opazovalec v evropskem parlamentu (2003) in potem kot njegov poslanec. V tem času sem osebno spoznal številne evropske politike, in kar je včasih še pomembnejše,

ključne funkcionarje evropskih institucij. V evropskem parlamentu ni vladajoče večine in opozicije in zato tudi ne takšnih konfliktov, kot so značilni za nacionalne parlamente. Dobršen del poslancev ima tudi bogato politično izkušnjo in so praviloma zelo izobraženi, omikani ljudje. To okolje priznava znanje, sposobnost in delavnost in je zato prijetnejše kot domače. Težko bi govoril o evropski politični kulturi, kajti tako v nacionalnih kot v evropskem parlamentu so ljudje visoke politične kulture in takšni, ki je imajo nekaj manj.

Opaziti je mogoče, da ste nekako izginili iz slovenske politike ...

Kot vidite iz odgovora na prvo vprašanje, sem delo v evropskem parlamentu resno vzel in v Bruselj ne hodim na počitek ali rekreacijo. Delo evropskega poslanca zahteva celega človeka, vendar pa je hkrati tako svobodno, da se vsak poslanec sam odloči, kje in koliko bo delal. Ker bi rad čim bolj opravil svoje poslanstvo, nimam časa za kakšno opaznejše delovanje v Sloveniji. Seveda pa imam tudi doma obveznosti, zlasti kot podpredsednik SDS, predsednik sveta Lipice, predsednik sveta Inštituta Jožeta Pučnika, trudim se za postavitev evropske orkestrske akademije v Mariboru itd.

Je Slovenija sedaj, ko predseduje Evropski uniji, tudi v evropskem parlamentu bolj v središču pozornosti? Kako to občutite?

Lepo je biti Slovenec v evropskem parlamentu. Ko smo izpolnili pogoje za vstop v evroobmočje, so mi številni kolegi čestitali, po vstopu v schengensko območje smo bili spet v ospredju, odlični gospodarski rezultati Slovenije so bili tudi razlog za hvalo Slovenije, in to kljub inflaciji, saj to občutijo tudi v drugih državah. Predsednik vlade Janša je odlično predstavil program predsedovanja Slovenije, ministri so prav tako dobro opravili svoje predstavitve, naši, večinoma mladi

ljudje, ki sedaj predsedujejo delovnim skupinam sveta, so deležni pohval, in če temu dodamo še navdušenje številnih uradnih delegacij, ki obiskujejo Slovenijo, lahko le rečem: Bravo, Slovenija.

Govori se tudi o dodatnem poslanskem sedežu za Slovenijo v evropskem parlamentu.

Ne le govori. Ko bo lizbonska pogodba ratificirana, bo imela Slovenija osem poslancev v evropskem parlamentu, torej enega več. To je rezultat novega preračuna sedežev glede na številčnost delegacij. Mi smo jo tu dobro odnesli, zlasti srednje velike delegacije pa so kakšno mesto izgubile.

Je novinarska peticija proti cenzuri negativno vplivala na ugled Slovenije?

Za vsakega zunanega opazovalca je peticija, ki jo podpiše petsto novinarjev, zelo resna zadeva in logično je, da so zlasti predsednik vlade in nekateri ministri morali pojasnjevati medijske razmere v Sloveniji. Tudi v evropskem parlamentu je bilo nekaj vprašanj. Ko pa smo predstavili lastniško strukturo medijev ter statistiko napadov na to vlado in na prejšnje, so se nehali zanimati za to temo. Pokazalo se je, da gre za manipulacijo in neprofesionalno ravnanje, ki je škodovalo Sloveniji. Od poslancev sta imela enega ali dva izpada v enominutnih govorih le poslanka Mojca Drčar Murko in poslanec obrobne politične skupine Catania. Ne pomnim, da bi v času predsedovanja kateri koli poslanec države, ki predseduje, napadal svojo vlado. V tem smo Slovenci, bolj rečeno poslanka Mojca Drčar Murko, res žalostna posebnost. Se je pa vodstvo EPP-ED lahko tudi samo prepričalo o medijski situaciji v Sloveniji, saj je bila o srečanju s slovensko vlado objavljena le nekajvrstična novica v enem od časopisov, ko pa so bili na obisku socialisti, je bilo to v vseh časopisih, vključno s sliko Schultza in Pahorja. Zelo jasno je ►

pokazala svojo opredeljenost celotna skupina slovenskih novinarjev na januarskem zasedanju evropskega parlamenta, saj se nihče od njih ni udeležil noveletnega sprejema, ki ga je za novinarje priredil predsednik EPP-ED Joseph Daul.

Kako pa gledate na vstop Slovenije v schengensko območje? Nedavno ste opozarjali na težave ljudi, ki živijo ob schengenski meji.

Kot poslanec sem si zelo prizadeval, da je parlament pravočasno sprejel vse potrebne pravne podlage. Pohvaliti je treba tudi vlado, kjer sta zlasti ministra Mate in Virant opravila najpomembnejši del posla. Kot poročevalec evropskega parlamenta pa sem opozoril, da se bo življenje na obeh straneh zunanje meje, torej tudi meje s Hrvaško, za prebivalce poslabšalo. Na marsikaterem predelu meje bo oteženo gibanje in obstaja nevarnost, da se okrnijo vsakodnevni stiki med ljudmi na obeh straneh meje. Zato bi morala EU s sosednjimi državami poiskati načine, da bodo obmejni prebivalci lažje prehajali mejo, nujno pa je pospešeno investiranje v obmejna območja, da bi lahko ljudje ob meji bolje živeli, predvsem pa, da bi tam tudi ostali.

Z vstopom Slovenije v schengensko območje je tesno povezano delo ministra za notranje zadeve Dragutina Mateja, ki se je nedavno znašel pod pritiskom interpelacije ...

Odgovori ministra Mateja na interpelacijo in razprava so jasno pokazali, da je šlo le za politično igro opozicije in ne za resne pomanjkljivosti v njegovem delu.

Ste zadovoljni, da je Slovenija brez večjih zapletov ratificirala lizbonsko pogodbo?

Seveda, saj smo kot predsedujoča država dali zgled drugim. Dobro pa bi bilo, če bi poskrbeli, da bi to pogodbo poznala čim širša javnost in bi tako odpadli vsi dvomi o tem, da gre za dokument, ki posega v suverenost države. Izjave nekaterih, ki zahtevajo referendum, kar je sicer njihova legitimna pravica, pa vendarle kažejo, da dokument slabo poznajo.

Sam ne bi hitel s priznanjem Kosova. Problemov bo veliko in največ jih bodo čutili prav prebivalci Kosova.

Eden od izzivov slovenskega predsedovanja EU je tudi rešitev vprašanja Kosova. Menite, da bi podpora neodvisnosti Kosova lahko poslabšala razmere in stabilnost na območju?

Razglasitev neodvisnosti Kosova je kompleksen problem ne le za Srbijo, ampak tudi za prebivalce Kosova. Primerjava s Slovenijo tu ni umestna, saj je bila Slovenija leta 1991 sposobna samostojnega življenja, bojim pa se, da ti pogoji na Kosovu še niso izpolnjeni. Sam ne bi hitel s priznanjem Kosova. Proble-

mov bo veliko in največ jih bodo čutili prav prebivalci Kosova.

Kako pa spremljate odnose med Slovenijo in Hrvaško? Ekološko-ribolovna cona buri duhove tudi v Bruslju ...

Kdor želi biti član elitnega kluba, mora sprejeti njegova pravila obnašanja. Ključna značilnost držav članic je težnja in sposobnost kompromisa. Vztrajanje pri ekskluzivnem stališču nikoli ne obrodi sadov, ampak samo konflikte. ERC ni problem Slovenije, Italije ali EU, ampak Hrvaške in tega se premalo zavedajo na Hrvaškem in še kje.

Kaj pričakujete od letošnjih volitev? Mnogi računajo na spremembe na oblastnem vrhu in v vlogi predsednika vlade vidijo Pahorja, ki pa nima enotne podpore levece.

Če bodo volivci primerjali svoj sedanji položaj s tistim izpred štirih let, potem bo velika večina ugotovila, da nam gre na vseh področjih bolje kot prej. Visoka gospodarska rast, bruto domači proizvod na prebivalca več kot 22.000 evrov, majhna brezposelnost, zagotovljene pokojnine in njihovo usklajevanje,

višji življenjski standard, uveljavljanje pravne države, bistveno zmanjšanje administrativnih ovir in cenejša državna uprava, če naštejemo le nekaj dosežkov tega mandata, so argumenti v prid te vlade. Če je v dvomilijonski državi registriranih 800.000 avtomobilov, najbrž ni mogoče reči, da nam gre slabo. Seveda je še veliko problemov, a kje jih ni? In kje je pravzaprav bolje? Večino časa preživim v tujini in vsakokrat znova ugotavljam, da nam še nikdar ni šlo tako dobro kot sedaj. In kaj ponu-

ja opozicija? Pahor doslej ni znal konkretno odgovoriti na vprašanja, kako bi rešil katerega od problemov te države in tudi drugi na levi ci razen splošnih kritik, kako težko je živeti v Sloveniji, javnosti niso predstavili svojih programov. Janše marsikdo ne mara iz čisto osebnih razlogov in Pahor se zdi ljudem bolj prijazen in sprejemljiv. Toda kaj želite – dobro živeti ob predsedniku vlade, ki se ne smehlja na vsakem koraku in ve, kaj hoče, ali imeti smehljajočega se predsednika, ki v svoji vladi ne bo imel dovolj avtoritete, da bi se lahko spopadel z zahtevnimi nalogami?

Nedavno so organi pregona stopili na prste gradbenišnemu lobiju oz. t. i. cestni mafiji. Mnogi to pripisujejo Janševi protitajkunski vojni. Bo ta dogodek imel politične posledice?

Ne vem, zakaj pri nas takoj uporabljamo izraze vojna in podobno, ko gre vendar za zakonsko dolžnost organov pregona, da preprečujejo korupcijo in druga kazniva dejanja. Tokrat so, kot piše v medijih, organi pregona odkrili vrsto kaznivih dejanj v gradbeniški sferi, jutri jo bodo pa kje druge. To ni nič posebnega, saj se dogaja tudi v drugih državah. Pomembno pa je, da se vlada v to ni vmešavala in predvsem da tega ni pometla pod preprogo. Če bi v času divje privatizacije tako ravnala tudi Drnovškova vlada, bi nam bilo danes še bolje. LDS in SD sta dopustili razraščanje korupcije in gospodarskega kriminala in prav v času njune dvanajstletne vladavine je prišlo do velikih socialnih razlik.

Lani je izbruhnila afera Sova. Sami področje tajnih služb dobro poznate, saj ste bili nekaj časa direktor Varnostno-informativne službe, predhodnice Sove. Afera Sova se je kasneje zaradi Ropovih izjav o domnevnem dogovarjanju med Janšo in Sanaderjem umaknila v ozadje. Je bil torej poseben nadzor vlade nad Sovo upravičen?

Sova je državni organ, ki spada pod okrilje vlade, zato ima ta vsa pooblastila v zvezi z njenim delovanjem, torej tudi nadzor nad njenim delom. Takšna ureditev je nastala v času prve Drnovškove vlade. Pomemben je tudi parlamentarni nadzor, vendar ima ta drugo funkcijo.

Vladimir Žumer je lani v intervjuju za Demokracijo dejal, da ste kot direktor VIS nadaljevali z istimi delavci, ki so pred prihodom Demosa na oblast delovali v komunistični SDV. Koliko je bilo dejansko kadrovske spremembe ob vašem prihodu na to funkcijo?

S kom pa naj bi izvajal priprave na osamosvojitve? Jaz nisem nikdar bil del ali sodelavec te službe, nikogar nisem poznal in tudi nikogar nisem našel, ki bi hotel z menoj v ta posel. Izvedel pa sem temeljito reorganizacijo in iz SDV, ki je postala VIS, smo takrat odstranili okrog 200 oseb. Večina tistih, ki so ostali,

je korektno izvajala svoje naloge, nekateri pa so se zelo izkazali. VIS je zbrala na tisoče pomembnih informacij o JLA in s tem omogočila operativni skupini, da je lažje načrtovala obrambo Slovenije. Z ožjo ekipo sodelavcev sem se lotil tudi divje privatizacije, vendar je levica, ki je imela v rokah kapital, preprečila moje nadaljnje delovanje. Takratne razmere sem opisal v knjigi Vmesni čas (1994).

Kako pa gledate na afero z objavo dokumentov z zunanjega ministrstva? Bi to lahko vplivalo na mednarodni ugled Slovenije?

Očitno so v MZZ ljudje, ki so za svoje politične cilje pripravljeni izdati svojo domovino. Zanje je pomembno, da spravijo vladu v težave, če pa pri tem škodujejo Sloveniji, jim ni mar. Nekaj pa je očitno narobe tudi pri ravnanju z zaupnimi dokumenti. Ta afero je Sloveniji zelo škodovala.

Ste predsednik sveta Inštituta Jožeta Pučnika. Kakšno vlogo ima omenjeni inštitut? Lani je med drugim organiziral simpozij o odnosu med kulturo in politiko ...

Ne samo to, tudi številna izobraževanja in okrogle mize, letos pa mednarodno konferenco o razmerju med nacionalnimi parlamenti in evropskim parlamentom, ki so se je udeležili številni evropski politiki, med njimi predsedniki nemškega, portugalskega in slovenskega parlamenta. Tudi letos bomo konec marca organizirali Pučnikove dneve, kjer bo govor o družbi, tehnologiji in kulturi. V načrtu imamo predavanja vabljenih vrhunskih znanstvenikov in ekspertov iz tujine in Slovenije, ponatisnili bomo Pučnikovo delo Kultura, družba in tehnologija, izdali zbornika razprav, v pripravi je tudi izdaja knjige z evropsko tematiko. Naš inštitut je odprt za

vse ljudi ne glede na politično prepričanje ali svetovni nazor, ki želijo svoje poglede na aktualna vprašanja soočiti z drugimi. Spodbujamo odprt prostor za razpravo, ker menimo, da v Sloveniji tega primanjkuje.

Ste predsednik sveta Kobilarne Lipica. Dogajanje v zvezi s kobilarno je še nedavno burilo duhove, pri tem se je pogosto pojavljalo tudi vaše ime.

Najprej sem bil vodja delovne skupine, ki je pripravila predloge za dolgoročen razvoj kobilarne, potem pa me je vlada imenovala za predsednika sveta kobilarne. Po treh letih dela v svetu lahko rečem, da se je Lipica z iz-

prišlo do spremembe, saj je izvajanje javne službe ostalo v javnem zavodu, gospodarska dejavnost pa je prešla v Lipico turizem, d. o. o., katere ustanovitelj je Kobilarna Lipica. Tako je sedaj omogočeno normalno poslovanje gospodarske družbe in javne službe ter ni več prelivanja proračunskih sredstev v gospodarsko dejavnost. Da bi Lipica dolgoročno preživela, potrebuje poleg stalne in vrhunske skrbi za konje tudi sodobne hotelske in gostinske storitve ter sodobne športne objekte.

Kaj pa igrišče za golf?

Da, tudi normalno igrišče za golf pa sodoben bazen, urejeno teniško igrišče, sprehajalne in

LDS in SD sta dopustili razraščanje korupcije in gospodarskega kriminala. Prav v času njune 12-letne vladavine je prišlo do velikih socialnih razlik.

datno podporo vlade in novo vodilno ekipo začela razvijati in je danes resnično svetovno središče lipicanca s številnimi mednarodnimi nastopi in prireditvami v Lipici. V Lipici in na njenem posestvu na Ravnah je okoli 400 konj, ki zahtevajo dnevno skrb za vzgojo in razvoj. Pridobili smo vrhunske strokovnjake, povezali smo se z drugimi kobilarnami v Evropi, zgradili informacijski sistem in tako prevzeli skrb za centralni register lipicanca. Končno imamo v Lipici tudi veterinarja, ki bedi nad zdravstvenim stanjem črede. Obnovili smo okrog 90 ha pašnikov in travnikov ter tudi nekaj stavbne dediščine. Moja glavna skrb so bili lipicanci in kulturna dediščina. Danes z veseljem ugotavljam, da smo naredili velik korak naprej. Tudi v statusnem pogledu je

kolesarske poti, trase za turistično jahanje, poseben program in infrastrukturo za otroke. Zasedenost hotelov v Lipici je zelo slaba, kajti samo s programom, ki temelji na lipicancih, se ne da preživeti. Če želimo napolniti hotele v Lipici, moramo gostom ponuditi program, ki bo zapolnil vsaj teden dni njihovega bivanja v Lipici. Poleg jahanja za odrasle in otroke, novega bazena z wellness centrom in s prenovljenimi hoteli ter z restavracijami moramo dograditi še igrišče za golf. Na igrišče z 9 luknjami ni mogoče dobiti tedenskih gostov niti sponzorjev za turnirje. Si predstavljate, da bi nogometaši igrali le na polovici igrišča? Tako je tudi z golfom. Golf je v Lipici 20 let in je bil določen kot edino igrišče na Krasu s takratnim družbenim planom. Po tedanjem načrtu bi ga morali zgraditi pod hotelom Klub na opuščenih in zaraslih pašnikih in travnikih. Temu sem nasprotoval in poiskali smo novega projektanta, ki je oblikoval novih 9 igralnih polj tako, da bi tri igralna polja zgradili na obstoječem igrišču, preostalih šest pa v predelu, ki je za konje po ocenah strokovnjakov neprimeren. To tudi nameravam storiti, ko bodo za to izpolnjeni vsi formalni pogoji. Zarasle pašnike in travnike smo očistili, zasejali kraške trave in lipicancem zagotovili nove površine. V Lipici bomo odprli tudi šolo golfa za osnovnošolsko mladino. Povezali smo se s štirinajstimi osnovnimi šolami, Golf zveza Slovenije nam je podarila 6 igralnih kompletov palic, imamo novega vodjo igrišča itd. Jaz večjega igrišča ne potrebujem, Lipica pa ga, kajti konkurenca v turizmu je ostra, in kdor ne zagotavlja bogate in kakovostne ponudbe, se ne obdrži na trgu. Sicer pa je najbolje, da obiščete Lipico in se sami prepričate o tem, kar govorim. Tudi Lipica je eden od uspešnih projektov slovenske vlade.

Čatež – Sredno polje med izkopavanjem leta 2002

Čatež – Sredno polje, lokacija neolitikega naselja

Zvezdica izpred 7000 let

V. M.

Sedem tisoč let stara »zvezdica« spremlja v Cankarjevem domu razstavljeno »prvo damo«, najstarejšo žensko podobo, najdeno na Slovenskem. Že pred tem je Inštitut za dediščino Sredozemlja (dr. Mitja Guštin) izdal tri knjige o neolitiku.

Kjer se Gorjanci s svojimi severnimi obronki tako rekoč dotaknejo današnje struge Save, v bližini Čateža pri Brežicah in nekaj sto metrov nižje od izliva reke Krke v Savo, je pred slabimi sedmimi tisočletji živelo kamenodobno naselje (čas neolitika), ki so ga arheologi poimenovali Čatež – Sredno polje.

Širna polja na ravninskem delu savske terase, ki se blago dvigajo proti obronkom Gorjancev, so pred približno 6.800 leti privabila skupino ljudi, da so si na tem mestu ustvarili svoj dom. Naselje, postavljeno na rodovitno rečno teraso, je ležalo v neposredni bližini reke in pod obronki gričevja, zaradi česar je bilo razmeroma dobro zavarovano. Našli so ga leta 2001, ko so gradili avtocesto mimo Čateža, izkopali pa leta 2002. Na istem mestu so našli tudi ostanke rimskega pohodnega tabora iz avgustejskega obdobja.

Največje neolitsko naselje

Naselje Čatež – Sredno polje je doslej največje neolitsko (kamena doba) naselje v Sloveniji.

Bilo je razmeroma veliko, saj se je razprostiralo na dobrih 3,1 hektarja površine. Tik pod orno zemljo so arheologi odkrili skupno kar 65 različnih velikih jam, vkopanih v geološko osnovo, ki so ostaline strnjene naselja. Med objekti je bilo 24 razmeroma velikih, odkritih pa je bilo še več kot 40 manjših jam.

Arhitektonski detajli, kot so nosilci sten ali strešne konstrukcije, se niso ohranili. Tu in tam najdeni deli glinenega ometa pa kažejo, da so bile stene in ostrejša najverjetneje zamazani z ilovico. V nekaterih večjih jamah – zemljankah so odkrili tudi ostanke ognjišč ter živalske kosti in rastlinske ostanke. Med udoma-

Čateška zvezdica

čenimi živalmi so prevladovali govedo, drobnica in svinje.

Med kamnitimi orodji ni bilo prepoznavnih pušičnih konic, vendar pa številni ostanki srnjadi in jelenjadi, divjega goveda, divjih svinj in zajcev govore o intenzivnem lovu prebivalcev.

Od gline do keramike Notranjost objektov je bila zapolnjena z veliko količino odlomkov lončenine. Našli so kar 68.600 odlomkov različno oblikovanega keramičnega posodja. Med lončenim posodjem je vrsta značilno oblikovanih in svojevrstno okrašenih posod, ki so znane v širšem prostoru panonske t. i. lengyelske kulture, kažejo pa se tudi lokalne podrobnosti. Lončarji so bili mojstri oblikovanja in dodelave površine. Dobro so poznali lastnosti uporabljane gline, kar jim je omogočilo, da so izdelali zelo veliko keramičnih izdelkov ter jih lepo dodelali. Med najdeno lončenino je bilo veliko število širokih odprtih skled ter posod na nogi (prav tako skled). Med najdbami so tudi keramične za-

jemalke in kamnite žrmlje ter terilci za pripravo hrane. Kosi okre, surovine za izdelavo rdeče barve, pričajo o slikovitosti tedanjega okolja in prebivalcev.

Kamnito orodje V nekaterih objektih so našli tudi nepričakovano veliko kamnitega orodja, polizdelkov in jeder iz lokalnega roženca. Njihovo število presega deset tisoč primerkov. Količina, značaj in lega v posameznih zemljankah so arheologom omogočili, da so v naselju določili delavnice, v katerih so izurjeni rokodelci izdelovali kamnita orodja, in hiše, v katerih so poljedelci živeli ter imeli shranjeno orodje, sestavljeno iz lesenih držajev in vstavljenih ostrih kamnitih rezil.

Čeprav je bil raziskan le globlji del naselbine, le »ostanki ostankov«, saj je bil zgornji del zaradi dolgoletnega intenzivnega kmetijskega obdelovanja, predvsem oranja, uničen, kaže, da je bila ta smiselno urejena v nekakšno krožno zasnovo. Hiše v več neurejenih vrstah obdajajo osrednji

prostor naselbine. Zanimivo je tudi, da je že prva analiza inventarja hiš, odlomkov lončenine in kamnitega orodja napeljevala na ločevanje dejavnosti v posameznih hišah znotraj naselja ter pričala tako o notranji delitvi dela v skupnosti kot tudi o gospodarstvu v naselju.

Miniature in zvezdica Miniature posodice in nakit iz žgane gline, med katerim je tudi peterokraka drobna zvezdica, sodijo med posebne dragocenosti najdišča. Keramični nakit iz mlajše kamene dobe je v Sloveniji redka arheološka najdba. Zato je bila keramična jagoda, ki so jo zaradi njene oblike poimenovali kar »zvezdica«, prijetno preseñenje. Jagoda iz žgane gline je velika 2 x 1,9 cm. Oblikovana je bila prostoročno v obliko manjše zvezdice s petimi kraki, z luknjo na sredini, kar govori, da je bila namenjena za obešanje (za obesek). Zanimiva oblikovanost in dobra ohranjenost sta omogočila rekonstrukcijo njene izdelave.

Večne spremljevalke na nebu

»Jasno zvezdnato nebo nad Gorjanci je pred skoraj 7000 leti prazgodovinskega lončarja verjetno spodbudilo, da je iz gline izdelal – zdaj v Cankarjevem domu razstavljeno – drobno peterokrako zvezdico. Pripravljena kot obesek za ogrlico ali morda celo kot amulet nas danes vabi tudi k poglobljenemu razmišljanju o večnosti zvezd in njihovi vlogi v človekovem življenju. Na podlagi ene same odkrite zvezdice pod Čatežem je težko soditi o njenem pravem pomenu, vsekakor pa so zvezde tako tem prvim poljedelcem kakor 5000 let pozneje rimskim legionarjem pomagale preživeti tesnobo noči,« je ob razstavi »prve dame« – glinene figurice, stare pet tisoč let, ki so jo nedavno odkrili pri Murski Soboti – v Cankarjevem domu zapisal arheolog dr. Mitja Guštin. Čateška zvezdica namreč na razstavi spremlja arheološko »prvo damo« iz davnine (o njej bomo še pisali).

Zemlja in ogenj Danes je neolitsko najdišče Čatež – Sredno polje že zelo lepo predstavljeno

javnosti. Izšlo je že več knjižnih izdaj, za vse pa ima zasluge arheolog dr. Mitja Guštin oziroma Inštitut za dediščino Sredozemlja, ustanova, ki deluje v okviru Univerze na Primorskem oziroma Znanstvenoraziskovalnega središča Koper. Naj to literaturo na kratko predstavimo.

Najprej je tu knjiga *Zemlja in ogenj* (Založba Annales; ZRS Koper), ki sta jo napisala Alenka Tomaž in Boris Kavur. Njuna knjiga je pravzaprav nekaj posebnega, saj sta avtorja na razumljiv (in ne strogo znanstven) način prikazala starodavne kulture, ki jih danes poznamo predvsem po njihovi zapuščini, po keramiki (lončenini), saj se je predvsem ta več tisoč let ohranila v zemlji. Temo sta avtorja prikazala v vrsti kratkih, preglednih in dobro ilustriranih poglavij. V prvem delu knjige pišeta na splošno o prvih izdelovalcih izdelkov iz gline (naslovi poglavij: *Prve podobe iz žgane gline*, *Zadnji lovci starega sveta*, *Najstarejše keramične posode*, *Revolucija na Bližnjem Vzhodu*, *Prodor na Zahod*, *Počez Sredozemlje*, *Keramika od tod in naprej ... o spremembah, ki so krojile svet*, *Keramično posodje in drugi predmeti vsakdanjika*, *Opeka in še kaj?*). Potem sledi prikaz t. i. lengyelske kulture, kamor spada najdišče Čatež – Sredno polje. Gre za neolitsko lengyelsko kulturo, ki se je razprostirala na osrednjem delu Panonske kotline preko južne Avstrije, Češke, Slovaške do južne Poljske. Imenuje se po prvem raziskanem najdišču blizu Szekszarda na zahodnem Madžarskem, kjer je bilo leta 1880 raziskano naselje s pripadajočim grobiščem.

V drugem delu sta skozi pet poglavij predstavila arheološko najdišče Čatež – Sredno polje (*Neolitsko naselje*, *Življenje v naselju*, *Keramični predmeti*, *Keramično posodje*, *Keramični nakit*). Na koncu sta se dotaknila še sodobnih raziskav keramičnega gradiva, temu pa sledi katalog predmetov iz Čateža – Srednega polja.

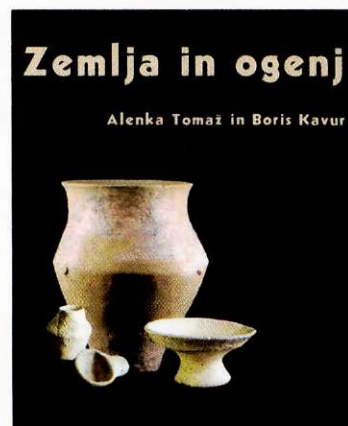
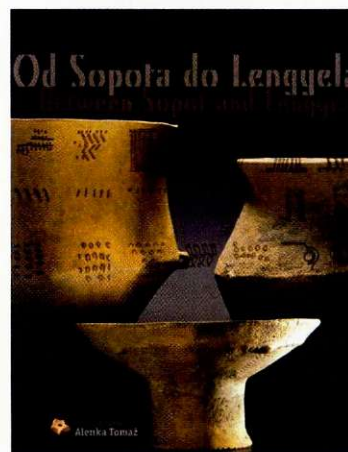
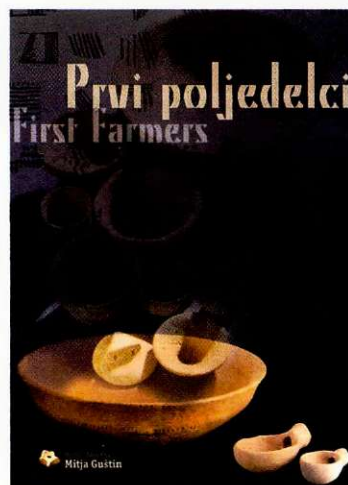
Prvi poljedelci Že pred tem sta v zbirki *Annales Mediterranea* (Založba Annales, ZRS Koper) izšli dve strokovni publikaciji, obe zbornika prispevkov na

temo starih (neolitskih) kultur; uredil ju je dr. Mitja Guštin. Prvi nosi naslov *Prvi poljedelci* (podnaslov *Savska skupina lengyelske kulture*), v njem pa je objavljenih dvanajst prispevkov: *Savska skupina lengyelske kulture* (Mitja Guštin), *Kratna nad Kamnikom*, *Gradišče pri Stiški vasi* (Anton Velušček), *Nekatere neolitske najdbe iz vzhodne Gorenjske* (Milan Sagadin), *Drulovka pri Kranju* (Mitja Guštin, Alenka Tomaž, Boris Kavur), *Neolitska naselbina v Dragomlju* (Peter Turk, Vesna Svetličič), *Kamnita*

orodja s prazgodovinske naselbine v Dragomlju (Simona Petru), *Resnikov prekop na Ljubljanskem barju 1962 in 2002* (Alenka Tomaž, Anton Velušček), *Neolitska naselbina Čatež – Sredno polje* (Mitja Guštin, Alenka Tomaž, Boris Kavur in še štirje avtorji), *Čatež – Sredno polje* (Alenka Tomaž), *Kamnita orodja na najdišču Čatež – Sredno polje* (Boris Kavur), *Col 1 pri Podgračnem*. *Tipološka opredelitev neolitskega keramičnega zbira* (Milena Horvat), *Ozalj – starti grad, neolitiška naseobina* (Tihomila Težak Gregl).

Od Sopota do Lengyela

Zbornik *Od Sopota do Lengyela* je nadaljevanje prejšnjega (*Prvi poljedelci*); podnaslov *Prispevki o kamenodobnih in bakrenodobnih kulturah med Savo in Donavo* označuje teme 26 prispevkov. Naj omenimo le tiste slovenskih in hrvaških avtorjev: *Istraživanja na Sopotu* (Maja Krznarić Škrivanko), *Nalazište Radovanici u Požeškoj kotlini* (Jacqueline Balen, Hrvoje Potrebec), *Istraživanje nalazišta Slavča – Nova Gradiška* (Marija Mihaljević), *Litički nalazi sopotske kulture na području Hrvatske* (Jacqueline Balen, Marcel Burić), *Sopotska nalazišta na osječkom području* (Jasna Šimić), *Neolitičko naselje Dubovo – Košno kod Županje* (Boško Marijan), *Prekmurje v mlajši kameni dobi in Bakrenodobno najdišče Lendava – Pri Muri* (Irena Šavel), *Bakrenodobna naselbina v Turnišču* (Alenka Tomaž), *Prazgodovinsko naselje v Zagorcu* (Boris Kavur), *Najstarejša poselitev v Ivankovcih* (Ivan Tušek, Boris Kavur, Alenka Tomaž), *Sodolek – naselje bakrene dobe* (Boris Kavur, Alenka Tomaž, Zrinka Mileusnić), *Bakrenodobna naselbina Hardek in Hajndl pri Ormožu, naselje bakrene dobe* (Ivan Žižek), *Ormož – Škoršičev vrt, bakrenodobna jama in Neolitske in bakrenodobne najdbe s Ptujkega gradu* (Marjana Tomanič Jevremov, Alenka Tomaž, Boris Kavur), *Malečnik – arheološko najdišče* (Mira Strmčnik Gulič), *Kultura keramike z brazdistim vrezom v Prekmurju* (Irena Šavel, Mitja Guštin), *Enolitski nalazi iz Ribnice na Dolenjskem* (Luka Bekić). ■

Enciklopedija o človeku

V. M.

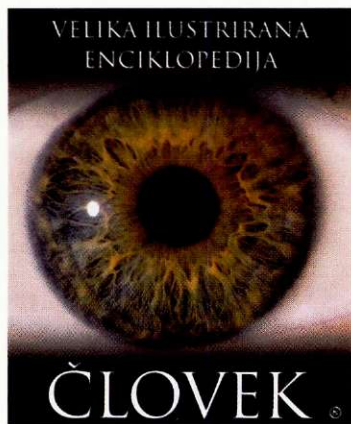
Založba Mladinska knjiga je v zbirki *Velika ilustrirana enciklopedija* izdala bogato ilustrirano knjigo z naslovom *Človek* (prvi dve sta bili *Živali* in *Zemlja*), ki ima kar 512 strani formata 26 x 31 cm.

Enciklopedija *Človek* pri- naša zelo obsežne in ce- lostne predstavitve posamezne teme. Poleg preglednih člankov z jedrnatimi besedili je knjiga zelo bogata z barvnimi ilustracijami: s fotografijami, z razpredelnicami, nazornimi prikazi delovanja človeškega telesa, s časovnimi trakovi itd.

Izvor in značilnosti človeka

Enciklopedija opisuje najpomembnejše značilnosti človeka. Ljudje smo se razvili razmeroma pozno – vrsta *Homo sapiens* je stara le približno 160.000 let, medtem ko je večina živali živila že davno prej. Naši predniki so bili hominidi (človeku podobne opice), ki so hodili po dveh nogah in so prišli iz širnih vzhodnoafriških ravnin. Bili so maloštevilčni in zelo ogroženi, saj so bili med najšibkejšimi savanskimi prebivalci. Poleg tega so bili precej nespretni tekači, niso imeli velikih zob ali krempljev za obrambo, njihovi negodni mladiči pa so potrebovali dolgotrajno nego in varstvo.

Toda naša vrsta je imela poleg drugih lastnosti dve pomembni prednosti v primerjavi z drugimi živalmi. Prva prednost so bili veliki možgani in z njimi povezani bistroumnost ter sposobnost prilagajanja sovražnemu okolju. Druga prednost je bila družabnost. Kot številne druge vrste človeku podobnih opic tudi ljudje ne bi mogli preživeti brez sposobnosti življenja v skupini ter sodelovanja pri lovu in medsebojnem varovanju. Človeška družba se je močno izpopolnila zaradi sposobnosti govora. Naši

hominidni predniki so se verjetno razvili pred 5–15 milijoni let iz šimpanzom podobnih bitij. Zato ni tako presenetljivo, da smo sedanjí ljudje še vedno razmeroma podobni šimpanzom. Imamo skoraj enako DNK in najbrž tudi precej podobno sestavo genov. Toda te neznatne genske razlike vseeno povzročajo opazno različnost obeh vrst. Ljudje imamo popolnoma drugačno telo, boljše sposobnost mišljenja in prirojeno govorno spretnost.

»Gospodarji« Zemlje Ko se je pred približno 10.000 leti podnebje na Zemlji otopilo in ustalilo, so ljudje lahko začeli živeti v stalnih naselbinah. Človeška civilizacija je napredovala ter razvila zapleten simbolični jezik in pismo. Zdaj imamo visoke zgradbe in najrazličnejše stroje, ki nam omogočajo živeti skoraj povsod na zemeljskem površju, tudi visoko v gorah, pri ekstremnih temperaturah ter celo pod vodo in v vesolju. Evolucijo določata sposobnost prilagajanja okolju in preživetje najsposobnejših oseb-

kov. Ljudje smo v določeni meri postali gospodarji lastnega okolja, zato se za zdaj izogibamo številnim evlucijskim pritiskom.

Za človeka je značilna neverjetna zvedavost, ki je vodila tudi v razvoj znanosti. Ljudje raziskujemo in eksperimentiramo, razpravljamo o izvoru in obstoju ter naravi vesolja in imamo veliko moč dojemanja. Vse te umske sposobnosti in čut za estetiko so pri človeku omogočili razvoj umetnosti ter uživanje ob slikah, glasbi, poeziji in igrah.

Tudi ta knjiga je odsev naravne radovednosti človeka. Nobene druge živalske vrste ne zanima, kako deluje njeno telo. Ena izmed velikih sodobnih pridobitev je tudi tehnologija za prikaz delovanja naših možganov, ki nam pomaga spoznavati človeški um – to je tisto, kar je zares človeškega v vsakem izmed nas.

Raznovrstnost človeštva Čeprav vsi ljudje pripadamo isti vrsti, se med seboj zelo razlikujemo. Ta knjiga opisuje tudi raznovrstnost človeštva. Človeški

razvoj je v posameznih delih sveta potekal na več načinov. Vsaka skupnost je izbrala svoje načine ureditve življenja – preživetja, učenja, oblačenja, vladanja, sporazumevanja s preostalim svetom in pridobivanja dobrin. Zaradi hitrega razvoja tehnologij in medmrežja, naraščanja obsega svetovne trgovine in poceni potovanja smo se znašli v hitro spreminjajoči se globalni skupnosti, kjer imajo lahko posledice naših dejanj velik vpliv tudi na zelo oddaljena ljudstva.

Kakšna bo torej prihodnost človeške vrste? Potrebovali smo 100.000 let, da smo začeli graditi preprosta bivališča, še dlje je trajalo, da smo se naučili izdelovati kamnita orodja. Približno v zadnjih 200 letih smo izumili parni stroj, začeli na veliko izkoriščati naravne zaloge energije na planetu, se podali na Mesec in spoznali delovanje genov. Človeštvo tako hitro kopiči nove znanstvene dosežke, da svoje prihodnosti ne moremo predvideti. Nedvomno bomo izpopolnili razumevanje bolezni in dosegli daljšo življenjsko dobo. Morda bomo znali celo vplivati na delovanje naših genov in s tem na potek lastne evolucije. Kljub temu pa bo človek še vedno ranljivo bitje, kot so bili naši davni predniki v savani. Že zmerne spremembe na Zemlji lahko ogrozijo naš obstoj, nesmotrna uporaba tehnologij, ki so doslej večinoma pripomogle k naši blaginji, pa

nas lahko zavede na pot samo-uničenja.

Čeprav se bo človeška vrsta spoprijemala s številnimi težavami, bosta človeški um in moralni čut še naprej zagotavljala napredek človeštva.

Razlike: velike ali majhne?

Knjigo *Človek* sestavlja sedem glavnih poglavij, skupni uvod in posebno poglavje o prihodnosti. Na desni strani so kratki opisi vsakega izmed poglavij. Uvod na začetku knjige opisuje človeka kot eno izmed bioloških vrst živalskega kraljestva. Na prvi pogled se človek zelo razlikuje od preostalega živalskega sveta, v resnici pa so biološke razlike precej majhne. Uvod jedrnat opiše telesne značilnosti, po katerih se človek ne razlikuje bistveno od živali, ter druge, edinstveno človeške posebnosti, kot so veliki možgani in sposobnost govora.

Prvo poglavje, *Izvor*, opisuje zgodovinski razvoj (evolucijo) človeka in zgodovino človeštva. Sledita poglavji *Telo* in *Um* ter poglavje *Potek življenja* z opisom človeškega življenja od rojstva do smrti. Enako zanimivi sta tudi poglavji *Družba*, *Kultura* (skupaj z verovanji in jeziki) ter poglavje *Ljudstva* vsega sveta.

Znanje o človeku Poglavje o prihodnosti ob upoštevanju naših sedanjih sposobnosti utemeljeno napoveduje smeri razvoja človeštva v prihodnjih 50–100

letih. Med drugim omenja morebitne nove postopke zdravljenja in podaljševanje življenjske dobe ter razpravlja o mejah človeškega uma in spremembah, ki jih lahko pričakujemo v človeški družbi.

Velika ilustrirana enciklopedija *Človek* torej prinaša znanje o človeku na enem mestu, zato

je »vse v enem«: zgodovinska knjiga, medicinski priročnik, knjiga prikazov življenjskih navad, družbene ureditve, dosežkov umetnosti in znanosti, ljudstev in držav sveta, pogleda v prihodnost, hkrati pa še album najboljših fotografij in tudi najobširnejši učbenik. **D**

3. radijski misijon na valovih Radia Ognjišče od 9. do 15. marca 2008

Voditelji misijona:
lazaristi

»Živeti Kristusa,
da bomo mogli
Kristusa prinašati
drugim, nič več
in nič manj.«

(Sv. Vincencij)

RADIO OGNJIŠČE

Ugledni jezikoslovec

Bogdan Sajovic, foto: arhiv Demokracije, Gregor Pohleven

Slovenski jezikoslovec Franc Miklošič je bil avtor 34 knjig in prek sto obsežnih razprav s filološkega področja. Njegovo delo mu je poleg znanstvene slave prineslo celo vrsto domačih in tujih priznanj, za povrh pa tudi povišanje v plemiški stan.

Slovenski filolog dr. Franz Miklošič je bil eden tistih sonarodnjakov, ki se jim je kljub skromnemu izvoru uspelo uveljaviti med izobražensko elito tedanjega časa. Znani filolog je bil eden najbolj cenjenih strokovnjakov svojega časa in je bil v stiku z vso tedanjo filo-

loško smetano Evrope. Za svoje znanstvene uspehe in zasluge je bil imenovan za člana najprestižnejših evropskih akademij in cele vrste društev. Za zasluge je bil odlikovan s celo vrsto tako avstrijskih kot tujih odlikovnj, krona pa ga je zaradi zaslug povišala tudi v plemiški stan. Roja-

ki smo se mu zahvalili nekoliko bolj skromno. S spomenikom v domačem Ljutomeru, ki so ga med drugo svetovno vojno porušili nemški okupatorji, z Miklošičevo cesto v Ljubljani in s spomenikom pred ljubljansko sodnijo. Na podstavku sredi slovenskega glavnega mesta je Miklošič nadomestil svojega nekdanjega monarha, habsburškega cesarja Franca Jožefa I.

Zaljubljen v jezikoslovje Franc Miklošič se je rodil 20. novembra 1813 v Radomerščaku pri Ljutomeru. Njegov oče je bil rojen še kot tlačan, vinogradnik, ki pa mu je uspelo izkoristiti odpravo tlačanskih odnosov in si zagotoviti boljše življenje. Podjetni oče je skupaj z družino zapustil viničarjenje v rodni vasi leta 1819 in se preselil v Ljutomer. V mestu je odprl gostilno, ki mu je dobro nesla, ob vinu, na kar se je seveda dobro spoznal, pa je trgoval tudi s soljo. Dobički so bili dovolj dobri, da je lahko poslal Franca v šolo. Prve korake je prihodnji jezikoslovec napravil v osnovni šoli v Ljutomeru; pouk je bil v nemščini z izjemo verouka, ki je potekal v slovenščini. Poleg slovenskega jezika, ki so ga govorili doma, in šolske nemščine je v očetovi gostilni kmalu prišel v stik tudi s hrvaščino in z madžarščino, saj so se v njej zaradi poslov pogosto ustavljali potujoči trgovci.

Enajstletnega Franca je oče namenil za šolanje in ga je poslal v Varaždin, kjer je obiskoval dva razreda tako imenovane latinske šole, nato pa je leta 1826 preselil v Maribor, kjer je končal najprej dva razreda slovnične, nato pa še dva razreda humanistične šole, kar bi na grobo pomenilo, da je končal šesti letnik gimnazije. Njegovi profesorji so mu

vzbudili ljubezen do jezikoslovja in književnosti ter ga opogumili za nadaljnje šolanje. Leta 1830 je odšel v Gradec, kjer sta skupaj s sošolcem Stankom Vrazom dokončala še dva letnika filozofsko-zgodovinskih študij in s tem končala svojo srednješolsko izobraževanje. Oba sta se v tistem času dejavno vključila v Ilirski klub, kjer so vneto gojili ne le južoslovanske, ampak tudi vseslovenske jezikovne in deloma tudi politične povezave. Prišli so tudi v stik z večjim številom poljskih emigrantov, ki so po propadli vstaji Poljakov proti ruskim okupatorjem leta 1830 poiskali zavetje v Avstriji in so jim oblasti sicer dovolile azil, vendar so jih namestili v notranjosti države.

Domači učitelj in študent Miklošič je, da bi dobil še nekaj denarja za drag študij, vpisal je namreč filozofske in zgodovinske študije na graški univerzi, poiskal delo domačega učitelja pri najuglednejšem poljskem emigrantu grofu Wladislawu Ostrowskem, nekdanjem feldmaršalu Poljske, ki je imel kljub izgnanstvu še vedno dobre zveze in precej bogastva. Miklošič je tako dobil sredstva za

Miklošičev plemiški grb

študij, v grofovi družini se je tekoče in zastonj naučil poljščine in francoščine, pridobil si je uglednega pokrovitelja in prišel v stik z višjim družbenim krogom, v katerem se je navzel manir občevanja v visoki družbi in samozvestnega nastopanja v njej. Poleg tega je z družino Ostrowskih imel tudi možnost obiskati Rim, kamor so odšli na krajše potovanja. V letu 1837 je dobil začasno mesto predavatelja teoretične in praktične filozofije na univerzi, še istega leta pa promoviral kot doktor svobodnih umetnosti in filozofije.

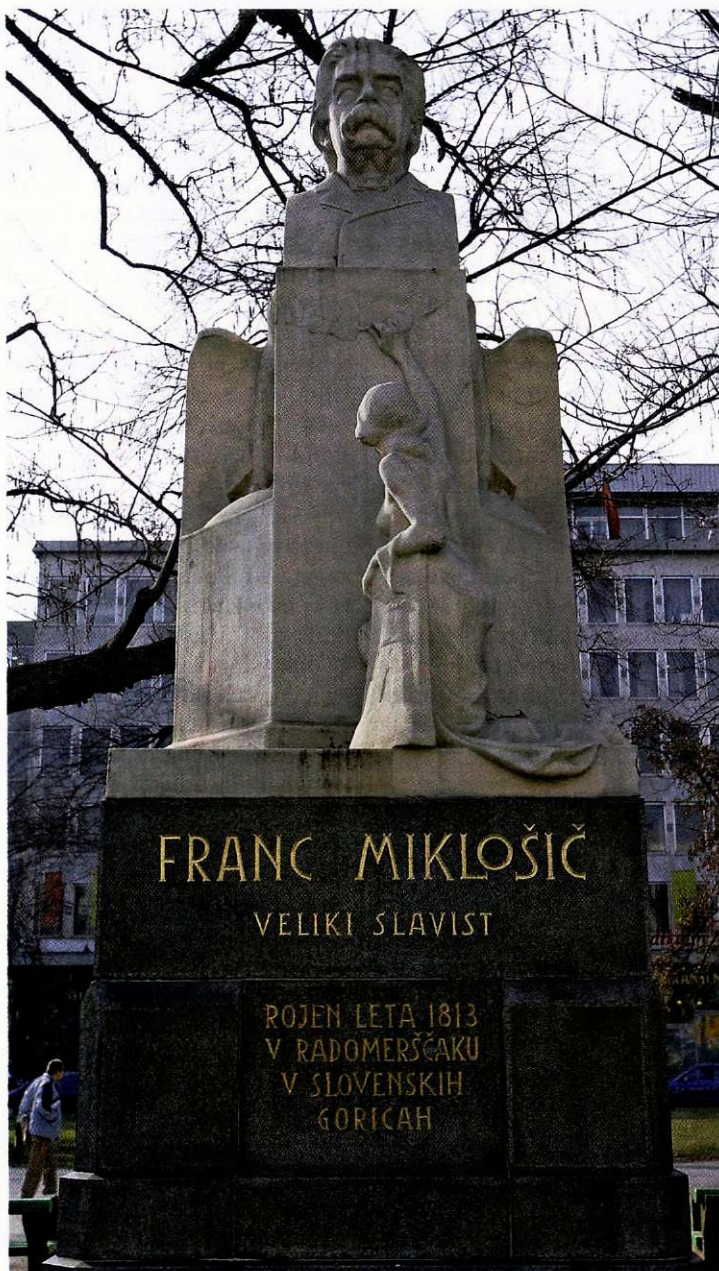
Po promociji je dvakrat neuspešno poskušal dobiti mesto profesorja na univerzah v Innsbrucku in Salzburgu, potem pa je odšel na Dunaj, kjer je nameraval na tamkajšnji univerzi promovirati še iz prava. Njegov podpornik grof Ostrowski mu je dal spremno pismo, s katerim ga je priporočil Jerneju Kopitarju, tedanjem dvornem knjižničarju in cenzorju, ter svojemu svaku doktorju Malfottiju, ki je bil osebni zdravnik nadvojvodinje Zofije, matere kasnejšega cesarja Franca Jožefa. Z grofovimi priporočili se je tako Miklošič zaposlil tudi kot domači učitelj, domači predavatelj, vgojitelj in osebni tajnik grofa Abensperg-Trauna, kasneje pa je podobno mesto zasedal v družini grofa Pallfyja. Poleg sredstev za študije je dobil tudi nove podpornike v dunajskih visokih krogih.

Po promociji v doktorja prava je Miklošič kratek čas delal v pisarni odvetnika Michaela Bacha, čigar sin Aleksander je le nekaj let pozneje postal notranji minister in nosilec tako imenovanega Bachovega absolutizma. Miklošič se je v tem času naučil tudi angleško in poleg stare grščine še novogrščine. Kopitar ga je leta 1844, ko je bil sam že na smrt bolan, priporočil za službo dvornega knjižničarja in mimogrede omenil, da Miklošič obvladuje tudi sanskrt. Kopitarjevo priporočilo so oblasti sprejele in Miklošiča imenovali za dvornega knjižničarja, poleg tega pa še za pomožnega cenzorja slovenskih jezikov pri Najvišjem policijskem in dvornem cenzorskem uradu na Dunaju.

Miklošičeva življenjska pot se je začela v kmečki hiši in končala v dvorni pisarni.

Miklošič je Splošni državljanski zakonik prevedel v slovenščino in tako postal oče slovenskega pravnškega jezika.

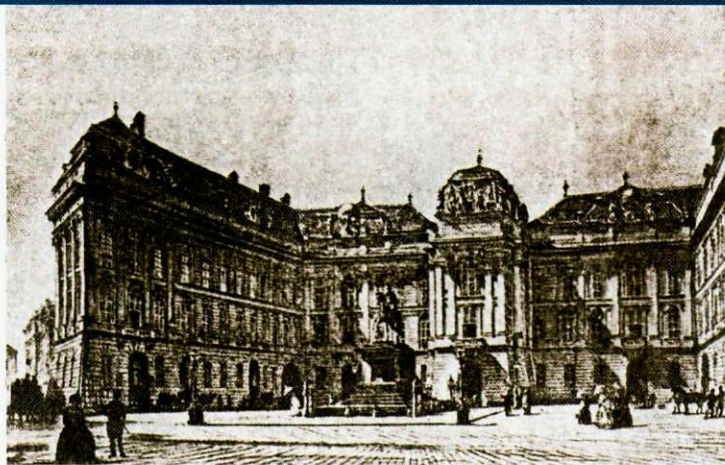
Kratek skok v politiko Pomlad narodov v marčni revoluciji leta 1848 ni obšla niti Miklošiča, pa čeprav je bil vester dvorni uradnik. Na Dunaju je bilo ustanovljeno Društvo Slovenija, v katerem so Miklošiča imenovali za člana. Na tem mestu je bil eden najzaslužnejših, da je program Zedinjene Slovenije ugledal luč dneva. Zaradi bolezni se ni udeležil Slovanskega kongresa v Pragi, poleti pa je bil delegat dunajskih akademikov v Ljubljani. Uglednega rojaka so v Ljubljani navdušeno sprejeli in

mu naklonili izjemno čast, da je ves čas njegovega bivanja v mestu njegovo bivališče »stražila« častna straža akademske legije. Okrožje Sveti Lovrenc v Slovenskih goricah ga je izbralo tudi za člana ustavotvorne skupščine na Dunaju, imenovanje pa je dopustila tudi dvorna knjižnica. Očitno je, da je bil Miklošič tako v dvornih krogih kot med ljudstvom priljubljen in spoštovan. Po trideset letih je bila skupščina, ki je pripravljala dokaj liberalne reforme, razpuščena, reforme pa večinoma niso nikoli zaživele. Miklošič se potem ni nikoli več aktivno ukvarjal s politiko in se je vrnil v dvorno knjižnico.

Bleščeča kariera Kratek skok v politiko pa očitno ni škodil njegovi uspešni karieri. Že leta 1849 je bil imenovan za predstojnika stolice za slovanske jezike na dunajski univerzi in lektorja za slovanske jezike. To je bila velika čast pa tudi priznanje, kajti stolica za romanske jezike in angleščino na dunajski univerzi sta bili ustanovljeni precej kasneje. Istega leta je Miklošič v slovenščino prevedel novospregjeti Splošni državljanski zakonik in s tem postal oče slovenskega pravnega izrazja. ►

Današnji spomenik Miklošiču v Ljubljani stoji na podstavku kipa nekdanjega cesarja Franca Jožefa.

Dvorna knjižnica na Dunaju, kjer je dolga leta služboval slovenski jezikoslovec.

▶ Leta 1850 je bil med podpisniki dunajskega knjižnega sporazuma južnoslovanskih jezikoslovcev, med katerimi sta najbolj znana Srb Vuk Karadžić in Hrvat Ivan Mažuranić. To so bila leta Miklošičevih uspehov, kajti imenovan je bil najprej za dopisnega, nato pa še za rednega člana avstrijske akademije znanosti in umetnosti. Ščasoma je postal tudi član akademij v Pragi, Budimpešti, Parizu, Münchnu in Berlinu, Krakovu, Sankt Peterburgu, Zagrebu, Beogradu, Rimu in Bukarešti, prav tako pa član več drugih stanovskih družb in društev. Ohranilo se je okoli tri tisoč pisem, ki si jih je v času svojega dela izmenjal s kolegi v avstrijskem cesarstvu in tudi iz tujine.

V začetku petdesetih let je napisal in objavil Primerjalno slovansko glasoslovje, za kar je od države prejel posebno nagrado tisoč goldinarjev. Ukvarjal se je tudi z leksikonografijo, bil je zelo aktiven pri sestavi slovansko-nemškega slovarja, po Karadžičevi smrti pa je na nje-

Med jeziki, ki jih je Miklošič obvladal, je bil tudi indijski sanskrt.

govo prošnjo prevzel delo pri sestavljanju nemško-srbskega slovarja. Sestavil je tudi slovarje šestih slovanskih jezikov (ruskega, poljskega, srbskega, češkega, bolgarskega in cerkvenoslovanskega) z nemško-francoskim.

Miklošič se je leta 1852 oženil s Cecilijo von Eichenfeldt, hčerko svojega kolega dvornega knjižničarja. Zlobneži so namigovali, da se je oženil zaradi bogate dote, ki je znašala petinpetdeset tisoč goldinarjev, vendar se zdi, da je bil zakon srečen. Do Cecilijine smrti, umrla je leta 1867, sta se rodila sinova Franc in Moritz, ki sta oba postala cesarsko-kraljeva sodna uradnika.

Nagrobnik na dunajskem pokopališču

Poplava državnih odlikovanj

V pedesetih letih je Miklošič precej potoval, najprej v Carigrad, potem v Francijo in Anglijo, z ženo na poročno potovanje v Prago, nato v Dalmacijo in Črno goro (med potjo se je precej časa zadržal v dubrovniškem arhivu) pa v Istro in spet na Češko. Znova je obiskal Rim in severno Italijo, prepotoval Švico in seveda večkrat obiskal domače kraje. Materiale, ki si jih je nabral na teh potovanjih, je uporabil pri svojem delu. Miklošič je do konca svojega življenja izdal štiriintrideset knjig in prek sto obsežnejših razprav s področja jezikoslovja. Te mu sicer niso prinesle prav veliko finančnega bogastva, zato pa toliko več priznanj v strokovnih krogih. Postal je že tako znan, da so se ga spomnile tudi oblasti in ga kar zasule z odlikovanji. Avstrijska krona ga je imenovala za viteza Leopoldovega reda in reda železne krone, podelili pa so mu tudi večje število manjših odlikovanj. Prusija mu je podelila red pour le merite za področje znanosti, Rusija pa red Stanislava in red sv. Ane. Romunski monarh ga je odlikoval z redom romunske zvezde, srbski z redom sv. Save, bavarski kralj pa z Maksimilijanovim redom za znanost in umetnost. Leta 1864 je cesar Franc Jožef I. Miklošiča povzdignil v plemiški stan in poslej se je imenoval Franc vitez von Miklošič.

Vsa ta dvorna in tuja priznanja pa Miklošiča niso niti najmanj odvrnila od zavzemanja za materni jezik. Po svoji funkciji,

oddatno je bil imenovan tudi za dvornega svetnika, je bil postavljen za člana cesarsko-kraljeve komisije, ki je po nalogu vladarja sestavila reformo šolstva v državi. Miklošič se je odločno zavzemal za dvojezični pouk, pri katerem naj bi dvojezičnost slonela na maternem jeziku večine prebivalstva, na slovenskem narodnem ozemlju torej na slovenščini.

Mirno upokojsko življenje

Leta so začela po malem že pritiskati na Miklošiča, zato se je začel počasi umikati iz različnih dvornih in uradniških služb. Ne glede na to pa je obdržal zadosten ugled, da je lahko priporočil za ugledna mesta različne nadarjene rojake, ki jim je bil mentor, tako kot so nekoč priporočila pomagala njemu, da je dobil možnost vzpona na pomembne funkcije. Precej manj je tudi potoval, kajti starostne nadloge mu tega niso dovoljevale. Združeval pa je prijetno s koristnim in je često potoval v različna češka zdravilišča, najraje Karlove Vare.

Ob sedemdesetletnici je doživel novo priznanje za svoje delo, saj je bil njegov osebni praznik zvezan z vseslovansko proslavo akademikov na Dunaju, v njegovem domačem Ljutomeru pa je potekala podobna vseslovenska prireditev.

Upokojen in malce osamljen, kajti žena je bila že dolgo mrtva, medtem ko sta se njegova sinova selila, kamor ju je poslala cesarska uprava, je Miklošič zadnja leta svojega življenja preživel na Dunaju. Še vedno se je posvečal znanstvenemu delu, prav tako pa si je še vedno dopisoval z akademskimi kolegi po Evropi. Vse bolj so ga pestile tudi bolezni, zato je poskušal v zadnjih letih urediti svojo znanstveno zapuščino, kar mu je večinoma tudi uspelo. Njegovo zapuščino hranijo na dunajski akademiji znanosti in umetnosti.

Osemindesetletni jezikoslovec je v začetku leta 1891 hudo zbolel in po krajši bolezni 7. marca zgodaj zjutraj umrl.

S častmi, ki so mu šle kot upokojenemu visokemu in odlikovanemu državnemu uradniku ter uglednemu znanstveniku, so ga pokopali na Dunaju, kjer je živel večino svojega življenja. ■

www.modra-energija.si

Modri mislimo na jutri

**TUDI VAŠE GOSPODINJSTVO
LAHKO PRISPEVA K LEPŠI PRIHODNOSTI!**

Odločite se za nakup okolju prijazne električne energije iz obnovljivih virov slovenskih rek. Modro energijo pridobivamo v hidroelektrarnah, ki ne obremenjujejo okolja in tako prispevajo k ohranitvi narave in živalskih vrst.

DELEŽ MODRE ENERGIJE
V IZBRANEM PAKETU ZNAŠA LE
0,00417 € na kWh
1 SIT na kWh

**Pridružite se skupnosti,
ki aktivno skrbi za zdravo okolje!**

Mesečni strošek nakupa Modre energije je nizek
– predstavlja približno ceno ene skodelice kave.

 Modra energija
Obnovljivi viri sedanjosti in prihodnosti

hse
Holding Slovenske elektrarne d.o.o.

 Elektro Ljubljana

 ELEKTRO MARIBOR

 Elektro Celje

 **ELEKTRO
PRIMORSKA**

**VEČ INFORMACIJ PRI VAŠEM DOBAVITELJU
ELEKTRIČNE ENERGIJE:**

HSE 01 470 41 00	ELEKTRO LJUBLJANA 01 430 42 70
ELEKTRO MARIBOR 02 220 01 15	ELEKTRO CELJE 03 420 14 10
ELEKTRO PRIMORSKA 05 333 33 50	

SEJALEC

Slovenska turistična organizacija

Ste med 1. 1. 2006 in 1. 1. 2008 uvedli inovacijo na področju turistične dejavnosti, za katero menite, da izstopa iz povprečja?

Potem ste mogoče prav vi prejemnik zlatega, srebrnega ali bronastega sejalca 2008!

Vabimo vas, da inovacijo prijavite na razpis za podelitev priznanja SEJALEC, ki ga letno razpisuje Slovenska turistična organizacija (STO) za ustvarjalne in inovativne dosežke v turizmu, ki prispevajo k večji prepoznavnosti turistične ponudbe Slovenije.

Prijavitelji so lahko podjetja, samostojni podjetniki, organizacije, zavodi in gospodarska interesna združenja, ključni partnerji STO, lokalne turistične organizacije, grozdi, turistična društva in zveze ter druga s turizmom povezana društva in njihove zveze ter regionalne in druge razvojne agencije.

Javna razglasitev prejemnikov priznanj SEJALEC 2008 bo na Slovenskem turističnem forumu predvidoma decembra 2008.

Več informacij o možnostih prijave na razpis je na voljo na spletnem naslovu www.slovenia.info/sejalec

**Zadnji dan za oddajo
predprijav za priznanje
sejalec je 20. marec 2008.**

**I FEEL
SLOVENIA**

Okusiti Slovenijo

Kragljev roman

Celjska Mohorjeva družba

Duhovnik in pisec Jožko Kragelj nam v svojem romanu *Iz vojne v novo življenje* predstavlja zahodni rob slovenskega narodnega ozemlja – Beneško Slovenijo. V romanu s simpatično mešanico zgodovinskih dejstev in avtorjeve pisateljske svobode se srečamo s Pepacem, preprostim Benečanom izpod Matajurja. Glavni junak – spremljamo približno dvajset let njegovega življenja – se iz vihre druge svetovne vojne vrne v domačo vas, najde vzornika in prijatelja v domačem kaplanu Valentinu, se poroči z domačinko Klaro in poskuša zaživeti mirno kmečko življenje v domači hiši. Nemirni čas ob železni zavesi, ki na vzhodu zagrinja Benečijo, prinaša pred Pepaca vedno nove izzive na čustvenem, narodnem in verskem področju. Fašizma sicer ni več, toda nad domačini v Benečiji še vedno visi meč nezaupanja, celo izdajstva. Italijanski prenapetosti in domači omahljivci jim očitajo »slavokomunizem«, nove oblasti v Jugoslaviji pa zanje ne kažejo zanimanja.

Dostojevski

Študentska založba

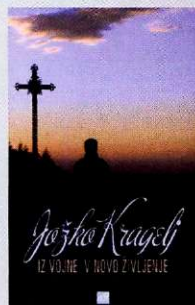
Dnevnik pisatelja II. – izbor publicističnih besedil (zbirka *Beletrina*) – F. M. Dostojevskega je v vsej svetovni literaturi nekaj edinstvenega. To je sicer predvsem »dnevnik pisateljevega duha«, ki obravnava nekatera temeljna filozofska, religiozna in moralna vprašanja tako z vidika Rusije kot sveta, vendar je tudi dnevnik, ki se posveča tekočemu kulturnemu, družbenemu in tudi političnemu dogajanju v takratni Rusiji in svetu. V njem so spomini, ki sicer diskretno, a vendar dovolj jasno pričajo o tragičnem življenju velikega pisatelja, ki je bil kot upornik obsojen na smrt, pomiloščen in poslan v sibirsko katorgo ter bil pozneje vse življenje pod budnim nadzorom carske oblasti. *Dnevnik pisatelja* je zelo vznemirljivo delo; z razmišljanji o usodi človeka in človeštva nam sporoča ugotovitve, aktualne za poglobljeno razumevanje tako preteklosti kot sodobnosti.

Podoba in pomen

Založba Pivec, Maribor

Učbenik Tineta Germa *Podoba in pomen v likovni umetnosti, osnove ikonografije* je zasnovan v skladu z učnim načrtom in katalogom znanj za maturo iz umetnostne zgodovine. Gradivo je v prvi vrsti namenjeno dijakom, ki imajo umetnostno zgodovino kot maturitetni predmet, in njihovim profesorjem. Knjiga prinaša pregled umetnostnozgodovinskih vsebin z vidika ikonografije, ki v zadnjih petdesetih letih postaja ena ključnih umetnostnozgodovinskih disciplin. Gradivo je zasnovano kot predstavitev ikonografije v vlogi vodilne umetnostnozgodovinske discipline s praktično opazovitvijo metodologije dela (ikonografska analiza likovnega dela, pristop k razumevanju vsebine, ikonografska klasifikacija, umestitev umetnine v čas in prostor ...), z opredelitvijo temeljnih pojmov strokovne terminologije ter s kratkim sistematičnim pregledom najpomembnejših kategorij oz. vsebin profane in sakralne ikonografije. Vključuje približno 200 slik. Avtor je strokovnjak s področja ikonografije, ki predava na oddelku za umetnostno zgodovino Filozofske fakultete v Ljubljani in je član številnih strokovnih komisij na področju umetnostne zgodovine.

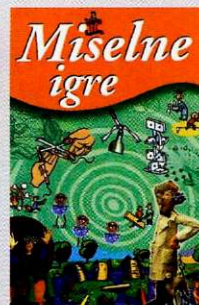
1.

1.

2.

3.

4.

vinskih disciplin. Gradivo je zasnovano kot predstavitev ikonografije v vlogi vodilne umetnostnozgodovinske discipline s praktično opazovitvijo metodologije dela (ikonografska analiza likovnega dela, pristop k razumevanju vsebine, ikonografska klasifikacija, umestitev umetnine v čas in prostor ...), z opredelitvijo temeljnih pojmov strokovne terminologije ter s kratkim sistematičnim pregledom najpomembnejših kategorij oz. vsebin profane in sakralne ikonografije. Vključuje približno 200 slik. Avtor je strokovnjak s področja ikonografije, ki predava na oddelku za umetnostno zgodovino Filozofske fakultete v Ljubljani in je član številnih strokovnih komisij na področju umetnostne zgodovine.

Leyla

Cankarjeva založba

Feridun Zaimoglu, rojen v Anatoliji, je s starši že kot dojenček prišel v Nemčijo. Študiral je medicino, a jo zamenjal za pisanje in leta 1995 debitiral s knjigo *Kanak Sprak*. Leta 2004 je objavil zbirko zgodb *Dvanajst gramov sreče*, dve leti pozneje pa doživel mednarodni uspeh z romanom *Leyla*. *Leyla* skozi žensko pripoved obnovi življenje v malem anatolskem mestecu sredi dvajsetega stoletja – neposrednost in mučnost razmerij v družini, ki ji gospodari grobi oče. A čas je že segel tudi do teh krajev in načel patriarhalna razmerja, tujina vabi s klicem po delavcih in obeta drugačno, bolj dostojanstveno preživetje. Odhod v istanbulsko mestno okolje in pozneje v Nemčijo je nepovraten korak v drugačno civilizacijo.

Miselne igre

Tehniška založba Slovenije

V knjigi *Miselne igre* je zbranih več kot 300 ugank, preprostih optičnih prevar, raznih trikov, logičnih miselnih iger, nenavadnih vprašanj, skritih risb, rebusov ... Veliko je tudi navodil za izdelavo preprostih miselnih igrac in pripomočkov za izvedbo na prvi pogled nenavadnih

trikov. Knjiga je v bistvu namenjena otrokom od prvih razredov osnovne šole naprej, saj so vse miselne igrice, uganke in še posebno triki zelo nazorno ilustrirani in razloženi.

Stalne besedne zveze

Založba ZRC

Monografija Polone Gantar *Stalne besedne zveze v slovenščini* (korpusni pristop) se loteva večbesedne slovenske leksike z vidika njihove umestitve v sodobni slovenski leksikalni fond, pri čemer širi področje frazeologije na splošno leksikalno ter širšo skladenjsko in besediloslovno problematiko. Izhodišče je empirična analiza realnih jezikovnih podatkov, pridobljena iz elektronskega besedilnega korpusa FidaPLUS. Opis pomena, vloge in izrazne podobe večbesednih leksikalnih enot na tej podlagi ponuja v slovenistiki novo izhodišče tako glede kako- vosti in količine jezikovnih podatkov kot glede metodologije. Hkrati podaja najnovejše stanje glede njihovih sestavin, variant, pretvorb- nih možnosti in kreativne rabe. Čeprav je korpusno jezikoslovje v svetu aktualno že vsaj 25 let in se postopoma uveljavlja tudi v slovenistiki, predstavlja monografija enega prvih poskusov analize slovenskega leksikal- nega gradiva, kar omogoča tudi povratne in- formacije v zvezi z uporabnostjo in razvojem računalniških orodij za analizo korpusov.

Zlata čebelica

Založba Mladinska knjiga

Leta 2003 je ob 50-letnici izhajanja knjižne zbirke *Čebelica* na 502 straneh izšla prva antološka izdaja z izborom najboljšega in najlepšega, kar se je nabralo v več kot štiristo knji- žicah zbirke. Pri založbi so ugotovili, da je po velikem uspehu te knjige napočil čas za njeno enakovredno nadaljevanje, za novo zakladnico petdesetih bogato ilustriranih zgodb, pesmi in ugank izpod peres in čopičev najboljših doma- čih in tujih umetnikov za otroke. Likovno uredil in uvodno besedo je napisal Pavle Učakar.

Klasična glasba

V. M.

V zbirki *Klasika* je Založba kaset in plošč RTV Slovenija izdala šest zgoščenk: operi *Gorenjski slavček* in *Ekvinokcij* ter štiri operne pevce: Boženo Glavak, Nado Vidmar, Rajka Koritnika in Danila Merlaka.

Gorenjski slavček V zbirki *Klasika* je izšla zgoščenka z opero v treh dejanjih *Gorenjski slavček* skladatelja Antona Foersterja. Na njej je posnetek iz leta 1953, opero izvaja zbor in orkester Opere SNG Ljubljana, dirigent je bil Rado Simoniti, zborovodja Jože Hanc, v njej pa med drugim nastopajo Vilma Bukovec, Rudolf Franc, Manja Mlejin in Ladko Korošec. Leta 1837 v čeških Osenicah rojeni Anton Foerster je leta 1867 prišel v Ljubljano in prevzel mesto kapelnika Dramatičnega društva in pevovodje Čitalnice ter Južnega Sokola. Dramatično društvo je leta 1869 med drugim razpisalo dve nagradi za izvirno slovensko opereto. Po oceni žirije na Češkem, katere član je bil tudi Bedřich Smetana, je prvo nagrado prejel Foerster za *Gorenjskega slavčka* na besedilo Luize Pesjak. Opereta v dveh dejanjih je imela 12 glasbenih točk in v tej obliki je delo leta 1872 doživelo lep uspeh. 27. maja 1953 je bila osma uprizoritev *Gorenjskega slavčka*, ki je bila zelo uspešna, in čez nekaj dni je *Radio Ljubljana* opero v celoti posnel. Založba se je za izdajo posnetka na zgoščenki odločila predvsem zaradi odlične solistične zasedbe.

Kozinov Ekvinokcij Marjan Kozina (1907–1966) je bil po vojni do leta 1950 upravnik Slovenske filharmonije, nato pa do leta 1960, ko se je upokojil, profesor kompozicije na ljubljanski akademiji za glasbo. Zapustil je raznolik skladateljski opus. Od njegovih del so najbolj znana simfonična pesnitev *Bela krajina*, glasba v filmu *Kekec* in po *Gorenjskem slavčku* največkrat izvajana slovenska opera *Ekvinokcij*. V zbirki *Klasika* je izšel posnetek iz leta 1954, narejen v dvorani Slovenske filharmonije, opero izvaja orkester Opere SNG Ljubljana, dirigent je Samo Hubad, v njej pa nastopajo Miro Brajnik, Bogdana Stritar, Ladko Korošec, Vilma Bukovec, Samo Smerkolj, Manja Mlejin, Božena Glavak in drugi.

Božena Glavak Mezzosopranistka Božena Glavak (1932) je na odru ljubljanske operne hiše prepevala petdeset let – v 108 vlogah na približno 2.400 predstavah. Na njenem odru je prvič nastopila januarja 1955 kot atraktivna Magdalena v Verdijevem *Rigolettu*. Junakinje, ki jih je potem upodobila, so bile zelo različne, od fatalnih zapeljivk do trpečih mladih žensk, mater in »coprnic«, s katerimi so skladatelji radi obdarovali prav mezzosopranistke. Kot oratorijska pevska se je s širokim repertoarjem uveljavila po Jugoslaviji in v tujini. Na zgoščenki v zbirki *Klasi-*

ka je objavljenih 14 posnetkov arij in drugih opernih odlomkov, od Massenetove opere *Werther* (1959) in Rossinijevega *Seviljskega brivca* (1961) do Bizetove *Carmen* (1978) in Verdijeve opere *Moč usode* (1982).

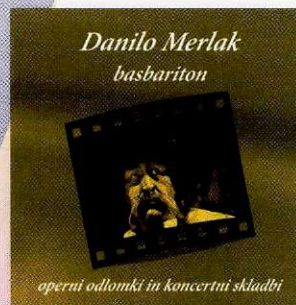
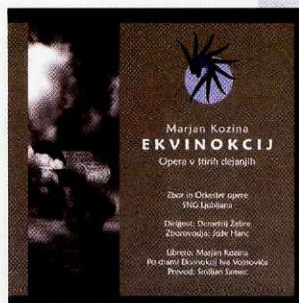
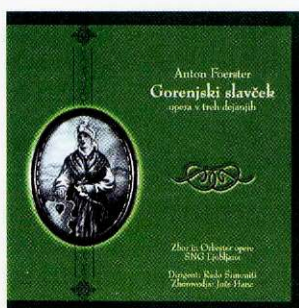
Nada Vidmar Sopranistka Nada Vidmar, rojena Stritar (1917–1990), je debitirala leta 1943 z eno najzahtevnejših koloraturnih sopranskih vlog, s Konstanco v Mozartovi operi *Beg iz seraja*. Po vojni je pela v ljubljanski Operi, kjer je bila ena od najbolj zaposlenih pevk. Kot pevskotehnična in interpretacijska perfekcionista je

bila več desetletij kot koncertna pevska brez tekme v Jugoslaviji. Na zgoščenki je objavljenih enajst posnetkov opernih arij: od Donizettijevih oper *Ljubezenski napoj* (1957) in *Lucia Lammermoor* (1958) do Mozartovih *Beg iz seraja* (1964) in *Figarova svatba* (1974).

Rajko Koritnik Tenorist Rajko Koritnik (1930–2007) je na deskah ljubljanske Opere prvič nastopil leta 1960 kot Cavaradossi v Puccinijevi *Tosci*. Vedno je nastopal v velikih vlogah, ki se jih je nabralo kar 72, največkrat kot Ernesto v Donizettijevi operi *Don Pasquale*; v tej vlogi je nastopil okoli 500-krat. Na zgo-

ščenki je objavljenih 13 opernih arij in duet: od Flo-towe opere *Marta* (1960) in Bizetove *Carmen* (1960) do Mascagnijeve opere *Cavaleria rusticana* (1979) in Verdijeve *Moč usode* (1982).

Danilo Merlak Basbaritonist Danilo Merlak (1921–1979) je debitiral v tržaški Operi kot Komtur v Mozartovi operi *Don Juan*. Leta 1949 je začel peti v Mariboru, kjer je v velikih vlogah hitro širil svoj repertoar, od leta 1952 pa v Ljubljani. Na zgoščenki je 13 opernih odlomkov: od Ferrarijeve opere *Štirje grobijani* (1957) in Rimskega Korsakova *Sneguročke* (1958) do Kozinovihih balad *Petrice Kerempuha* (1960) in Šivicevega dela *Bagara* (1961). **D**

Novi zakon o kulturni dediščini

Lucija Horvat, foto: Gregor Pohleven, arhiv Demokracije

Marca bo začel veljati nov zakon o varstvu kulturne dediščine, ki bo vzpostavil učinkovito varstvo dediščine. Zakon iz leta 1999 je bil pomanjkljiv, zato je bilo treba obstoječi sistem izpopolniti in posodobiti.

Minister Vasko Simoniti je predstavil nov zakon o varstvu kulturne dediščine.

» Cilj novega zakona je vzpostaviti in pri tem skrbeti za primerno obnovo, uporabo in oživljanje kulturne dediščine,« je dejal minister za kulturo Vasko Simoniti na tiskovni konferenci, na kateri je skupaj z državno sekretarko Jelko Pirkovič predstavil novi zakon o varstvu kulturne dediščine. Zakon ne bo preveč posegal v utečeni pravni in institucionalni sistem varstva kulturne dediščine, ampak ga bo samo posodobil in dogradil. Odpravil bo nekatere slabosti in pomanjkljivosti do sedaj veljavnega zakona, ki so se izkazale v praksi, upošteval pa bo tudi mednarodne standarde, zapisane v konvencijah s področja varstva dediščine.

Vpis v register Z novim zakonom bo treba na novo ugotoviti, kateri od muzejev in galerij, ki ga ni ustanovila država, bo pridobil status pooblaščenega muzeja, ki bo opravljal državno službo. Občinski muzeji so bili do sedaj

varovanja spremenjen tako, da sam vpis v register ne bo imel pravnih posledic. Na podlagi dokumentiranja in drugih raziskav bodo pripravljena varstvena območja, nazadnje pa bo minister sprejel pravilnik, v katerem bodo določene natančne varstvene usmeritve. Šele s tem se bodo varstvena območja obvezno vključevala v prostorsko in drugo načrtovanje. Register bo po novem enoten za premično, nepremično in živo dediščino.

Varstvo lastnikov Po novem zakonu morajo imeti lastniki in drugi uporabniki dediščine zagotovljeno pravno varstvo. Natančneje bo določeno, v katerih primerih je potrebno soglasje za posege v dediščino in spomenike oziroma v katerih primerih ti

dokumenti niso potrebni ter kdaj se lahko lastniku predpišejo nekatera ravnanja, kot je obvezna priprava raziskav dediščine ali konservatorskega načrta. Tudi v postopku razglašanja dediščine so predvidene nekatere novosti, predvsem ta, da bodo lastniki vključeni v postopek pripravljane akta o razglasitvi kulturne dediščine ter bodo imeli s tem možnost uveljavljanja svojih interesov in koristi. Ko bo država ali lokalna skupnost sprejela takšen akt, odločbe na bo več treba pošiljati lastnikom.

Živa mojstrovina Kot novost zakon opredeljuje tako imenovano živo dediščino, pod čemer je mišljena nematerialna ali nesnovna dediščina v obliki tradicij, znanj, verovanj, vedenj in podobnega, kar opredeljuje tudi Unescova konvencija o varstvu nesnovne dediščine, ki jo je Slovenija ratificirala pred kratkim. Novi zakon omogoča registracijo žive dediščine v registru kulturne dediščine in razglasitev žive dediščine za kulturni spomenik – tako imenovano živo mojstrovino. V primerih območja, ki poleg kulturnih vrednot vsebuje vrednote narave, novi zakon omogoča sprejetje vladnega akta o skupnem varovanju takšnega območja. Zakon prinaša novost tudi na področju arheologije, saj je poudarek varovanja s faze izkopavanja premaknjen na fazo načrtovanja z namenom odvratanja posegov v arheološko dediščino. Uvedena je tudi zakonska podlaga za ohranjanje in varovanje še ne določenih in ne-registriranih arheoloških ostalin. Poleg navedenih zakon prinaša še druge novosti. ■

Lastniki bodo bolj upoštevani.

financirani nesistemske, saj ni bilo pravne podlage za to, da bi jih financiral državni proračun. Novi zakon bo to nesistemsost odpravil, v sistem institucij pa ne bo posegel. Dediščina bo dobila tudi novo vlogo v razvojnih in prostorskih načrtih. Po dosedanjem sistemu je bila dediščina varovana z vpisom v register oziroma strokovno evidenco, z novim zakonom pa bo način

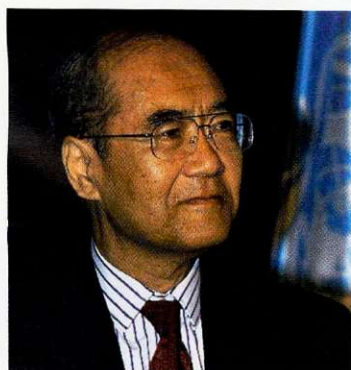
Tudi arheološka najdišča bodo varovana drugače.

Leto maternih jezikov

V četrtek, 21. februarja, je bil mednarodni dan maternih jezikov, ki ga je organizacija Unesco razglasila pred devetimi leti. Kot je ob tej priložnosti dejal generalni direktor Unesca Koičiro Matsuura, je leto 2008 še posebej pomembno, saj ga je generalna skupščina Združenih narodov razglasila za mednarodno leto jezikov. Jeziki so zagotovo življenjsko pomembni za identiteto skupin in posameznikov ter za njihovo miroljubno sožitje. So strateški dejavnik na poti do

trajnostnega razvoja ter skladne povezave svetovnega in krajevnega. Jeziki še zdaleč niso le področje, rezervirano za strokovno preučevanje, temveč ležijo v srcu družbenega, gospodarskega in kulturnega življenja, je prepričan Matsuura. Unescovo geslo leta jezikov je: Jeziki so pomembni! Matsuura je opomnil tudi na njihovo pomembnost pri pospeševanju kulturne raznolikosti in spopadanju z nepismenostjo, pri kakovostnem izobraževanju, vključujoč poučevanje v maternem jeziku prva leta šolanja. Pomembno vlogo igrajo tudi pri večji vključenosti v družbo, ustvarjalnosti, gospodarskem razvoju in varovanju domačega znanja. Slovensko ministrstvo za kulturo pa opozarja, da je slovenščina, eden izmed uradnih jezikov Evropske unije, prav zdaj zaradi predsedovanja Slovenije EU deležna rabe v najuglednejših govornih položajih, kar pa še ne pomeni, da za njeno prihodnost ni treba posebej skrbeti. L. H.

Direktor Unesca Koičiro Matsuura

Ni direktorica

Filmski sklad Republike Slovenije – javni sklad bo začel postopek izbire direktorja v skladu z odločitvijo nadzornega sveta, saj je 21. februarja 2008 prejel sodbo

o razrešitvi njegove nekdanje direktorice gospe Irene Ostrouška. Sodišče je s sodbo potrdilo zakonitost in pravilnost njene razrešitve, ki jo je sprejel nadzorni

Slave Klavora 1
9000 Murska Sobota
Slovenija
tel.: 02/537 1949
fax.: 02/537 1948
GSM: 041/34 66 46
GSM: 031/34 51 51
<http://www.radio-viva.com>
e-mail: viva@radio-viva.com

svet sklada, prav tako pa tudi to, da je Irena Ostrouška razrešena s 27. oktobrom 2006. S tem je dokončno jasno, da Irena Ostrouška že od 27. oktobra 2006 dalje ni več direktorica Filmskega sklada RS. Sodba je pravomočna in se nanjo ni mogoče pritožiti. S sodbo preneha učinkovanje začasne odredbe zoper imenovanje novega direktorja Filmskega sklada RS. L. H.

Napovednik dogodkov

ČETRTEK, 28. 2. 2008

19.30 SNG Drama Ljubljana: Tennessee Williams: Orfej se spušča

20.00 Cankarjev dom: Poljsko plesno gledališče (Poljska): 36,5 °C – sodobni ples

20.00 MGL: Drago Jančar: Lahka konjenica

PETEK, 29. 2. 2008

19.30 Slovenska filharmonija: Akademski pevski zbor Tone Tomšič Univerze v Ljubljani, Komorni zbor Orfej iz Ljutomer, Slovenski oktet, Komorni zbor SGBŠ in Dekliški zbor SGBŠ – zborovska glasba

19.30 Cankarjev dom: Orkester Slovenske filharmonije – klasična glasba

19.30 Slovensko mladinsko gledališče: Ivan Cankar / Silvan Omerzu: Hiša Marije Pomočnice

19.30 MGL: J. Stein, J. Bock, S. Harnick: Goslač na strehi – muzikal

20.00 MGL: G. Čušin: Hagada

SOBOTA, 1. 3. 2008

18.00 Cankarjev dom: Čopasta poezija – kulturnovzgojna učna ura

19.30 SNG Drama: W. Shakespeare: Sen kresne noči. Gostuje Mestno dramsko gledališče Gavella iz Zagreba (Hrvaška).

20.00 Cankarjev dom: Omar Khairat Group (Egipt) – klasična in filmska glasba

NEDELJA, 2. 3. 2008

17.00 Mini teater Ljubljana: E. & D. Loewe / J. Souček, M. Briški: Pipi in Melkijad – igrano-lutkovna predstava

19.30 Slovensko mladinsko gledališče: Ivan Cankar / Silvan Omerzu: Hiša Marije Pomočnice

PONEDELJEK, 3. 3. 2008

10.30 Cankarjev dom: Orkester slovenske Policije: Peter in volk – glasbena pravljica

19.00 Cankarjev dom: Trieste-Alessandria Embarked: Štorja od lešandrink

TOREK, 4. 3. 2008

19.00 Cankarjev dom: Društvo za razvoj gledališča: Dogaja! – glasbeno-gledališko-plesna predstava

19.30 MGL: Drago Jančar: Lahka konjenica

20.00 MGL: José Sanchis Sinisterra: Carmela in Paulino, variete na fino

SREDA, 5. 3. 2008

18.00 SNG Drama: Matjaž Zupančič: Vladimir

19.30 Šentjakobsko gledališče: Jaroslav Hašek: Prigode dobrega vojaka Švejka

19.30 MGL: J. Stein, J. Bock, S. Harnick: Goslač na strehi – muzikal

20.00 MGL: Sergi Belbel: Mobicel

**RADIO
ZELENI VAL**
93.1 & 97.0 Mhz

ALPE ADRIA "ZELENI VAL" d.o.o., Spodnja Slivnica 16, 1290 Grosuplje

Ljubljena Jane

Monika Maljevič

Stereotipna porazdelitev družbenih vlog po spolih ob koncu 18. stoletja nikakor ne gre v račun mladi Jane Austen, ki bi rada postala pisateljica.

Namesto zadržanega sina lokalne plemkinje Jane pade v oči postaven, a nekoliko prevzetan prišlek Lefroy, s katerim se po številnih nespo-rzumih vendarle zblížata. Toda Lefroyev premožni stric se z zvezo ne strinja, tragičen razplet ljubezenske zgodbe pa Jane navdihne, da ustvari nekatere najpomembnejše romane angleške literature.

Pričujoča ljubezenska zgodba temelji na resničnem usodnem srečanju mlade Jane Austen, igra jo Anne Hathaway, in Irca Toma Lefroya (James McAvoy), ki je pustilo globoke, nikoli izbrisane sledi v bogatem ustvarjanju ene najprodornejših angleških pisateljic. Jane Austen je verjela v ljubezen. Njeni starši so želeli, da bi se poročila zaradi denarja, kajti v Angliji poznega 18. stoletja je bila za žensko to edina možnost, ki ji je omogočala dostojno življenje. Toda ko je dvajsetletna bistra in precej samosvoja Jane spoznala očarljivega irskega mladeniča Toma Lefroya, sta jo njegov intelekt in nedoumljiva arogantnost pritegnila v tolikšni meri, da se ji je svet postavil na glavo. Toda ali si Jane lahko privoščiti drznost in zavrne nečaka lady Gresham, ko jo zaprosi za roko? Je dovolj močna, da kljubuje staršem in se zoperstavi globoko zakoreninjenim družbenim normam? Bo mlado dekle na pragu svojega izjemnega ustvarjanja in literarne veličine žrtvovala ljubezen, ki ji je usojeno, da oblikuje njeno življenje in delo?

Zgodovinsko ozadje V angleški realnosti leta 1795 je veljalo, da je poroka iz ljubezni dejanje norosti. Denar je bil edino gonilo tega razredno urejenega sveta. Gospod in gospa Austen sta se tega seveda zavedala. Toda njuna najmlajša hči Jane ni hotela sodelovati v tej igri. Bila je upor-

Becoming Jane

Režija: Julian Jarrold

Žanr: romantična drama

Scenarij: Kevin Hood, Sarah Williams

Produkcija: Graham Broadbent, Robert Bernstein, Douglas Rae

Igrajo: Anne Hathaway, James McAvoy, Julie Walters, James Cromwell, Maggie Smith, Joe Anderson, Lucy Cohu, Laurence Fox

Premiera: 28. 2. 2008

Distribucija: Fivia

nega, samosvojega duha in njen duhovni pogled je segal onstran razredne pripadnosti in bogastva, onstran prevzetnosti in pristranosti. Bila je odločena, da se poroči iz ljubezni.

Film scenaristov Kevina Hoda in Sarah Williams Ljubljena Jane pretanjeno opisuje prelomno in usodno vez med mladima Jane in Tomom. Pripoveduje o ljubezni, intrigah in dolžnostih. Opisuje globoke družinske in prijateljske vezi, ki so zaznamovane s premoženjem. Dotakne se dobrote, veličine in nadarjenosti glavne junakinje, ki je skozi globoko ljubezensko izkušnjo stopila na nemalokrat trnovo pot osebne rasti in neodvisnosti.

Biograf Jon Spence je leta 2003 razburkal literarnozgodovinske vode in zlasti oboževalce Jane Austen z odkritjem, da je cenjena

avtorica poznala in dejansko tudi okusila ljubezen in intimno vez, ki lahko usodno zveže moškega in žensko, o kateri je tako predano pisala. To dejstvo je le malo znano in v uradnih biografijah ter zabeležkah je bilo poznanstvo pisateljice in mladega Irca Lefroya, ki naj bi bilo trajalo le med kratkim božičnim obiskom Lefroya v Hampshireu, le bežno omenjeno. Spence trdi in tudi poskuša dokazati z nekaterimi ugotovitvami in podkrepljenimi sumi, da sta se zaljubljenca znova srečala poleti naslednjega leta v Londonu in da je Lefroy svojo prvo hčer v zakonu s sestro svojega sošolca imenoval Jane. Film tako razbija doslej sprejeto podobo slavne pisateljice kot osamljene stare device, zaprte v samotni knjižnici daleč stran od resničnega sveta. **D**

GERARD
DEPARDIEU

MONICA
BELLUCCI

CHRISTIAN
CLAVIER

CZP Večer, d.d., Svetozarevska 14, Maribor

VEČER

V ČETRTEK, 28. 2., OB NAKUPU VEČERA
DVD-FILM ZA SAMO 5,99 €

≡ • ≡ **Astérix & Obélix** ≡ • ≡

MISIJA

KLEOPATRA

Decrescendo

Tekst in foto: Matej Mihinjač, SAGA Institute

Honda accord 2,4 executive plus

Če se količkaj spoznate na glasbo in Hondine oznake avtomobilov, vas tujka v naslovu ne bo prav nič zmotila. Če veste, da že v kratkem na ceste pripelje povsem novi accord, vam bo takoj jasno tudi, zakaj sem se spomnil izraza, ki v domačem jeziku pomeni spremembo glasbene dinamike na tiše.

Odhaja Takšen accord bo na prodaj le še nekaj časa, a bi mu zelo težko prilepil oznako zastarel. Povsem mirno se postavlja ob bok vse konkurenci tako z obliko kot s tehnološkimi dodatki. A razvoj gre vseeno neusmiljeno naprej in Honda bi bila rada pomembnejši igralec v prestižnejših segmentih, kjer so zaslužki boljši in imidž pomembnejši. Kupci sicer težko sprejemajo dejstvo, da so avtomobili vse dražji, vendar se izdelovalci izgovarjajo, da po drugi strani s tem dobijo več varnosti in opreme, ki je že serijsko

TEHNIČNE KARAKTERISTIKE

TEHNIČNI PODATKI	HONDA ACCORD 2,4
vrsta motorja	bencinski, štirivaljni, vrstni, 4 ventili na valj
prostornina v ccm	2354
moč v kW (KM) pri vrt./min	140 (190) pri 7100
največji navor v Nm pri vrt./min	223 pri 4500
menjalnik	ročni, šeststopenjski
pogon	na sprednji kolesi
mere (dolžina x širina x višina) v mm	4665 x 1760 x 1445
medosna razdalja v mm	2680
prtljažnik v litrih	459
masa praznega vozila (nosilnost) v kg	1454 (600)
največja hitrost v km/h	227
pospešek 0-100 km/h v s	7,8
poraba (po normah EU) v l/100 km	12,7/6,9/9,0
poraba na testu v l/100 km	11,2
cena vozila v EUR	32.694

vključena v vozila. No, accord z opremo 'executive plus' je v tem primeru res bogat in celo končna cena se ne zdi pretirano visoka, če gre za zmogljivo limuzino. V ceno 32.700 evrov so namreč všteti dodatki, kot so usnjeno oblazinjenje, dvopodročna klimatska naprava, strešno okno, navigacijski in avdiosistem z bluetoothom, 17-palčna lahka platišča, kup zračnih blazin in vreč ter aktivni tempomat. Prav slednji je še redkost v tem razredu, a odličen sopotnik na avtocestah in med umirjeno vožnjo v prometu, ko samodejno prilagaja hitrost in razdaljo do spredaj vožečega.

Prava limuzina Accord je tipičen predstavnik klasičnih limuzin in ima v primerjavi s sodobno konkurenco veliko bolj ravne linije. Klinasta oblika in ravno odsekan zadek nastopata agresiv-

no in svojim kupcem dajeta nekaj tiste posebnosti, ki si je želijo pri svojem avtomobilu. Športnost in udobje sta pri Hondi vedno lahko hodila z roko v roki, zato tudi v tem primeru ni bojazni, da boste na cilj pripeljali utrujeni. Kabina je zelo prostorna in dobro se sedi na vseh štirih sedežih, ki so namenjeni udobni vožnji odraslih potnikov. Peti se v redkokaterem avtomobilu pelje zares udobno, pa vendar je accord dovolj širok, da tudi zanj ne bo mučno. Da accordu do prestiža manjka še kakšne pol stopnice, pokažejo materiali in njihova obdelava, saj je armaturna plošča še vedno

malo preveč plastična, a zato lepo in umirjeno oblikovana ter pregledna in uporabna po zaslugi velikih gumbov. Na volanu je ogromno gumbov, ki ukazujejo radiu, tempomatu, telefonu in potovalnemu računalniku.

Zmogljiv bencinski motor

Kljub odličnemu turbodizlu, ki je najbolj zaželena možnost pri takšni hondi in je ob skromnejši opremlitvi celo okoli 500 evrov dražji, je tudi 2,4-litrski bencinski štiri-valjni lahko dobra izbira. Honda se je že velikokrat proslavila z bencinskimi motorji in s tehnologijo krmiljenja ventilov, zato gre tudi tokrat za sodoben in uporaben motor s ščepcem športnosti. Zelo rad se vrti in povsem spremeni karakter nad 6000 vrtljaji, ko začne občutno bolj vleči in ob tem spremeni še zvok. Ob nezahtevni vožnji je lahko tudi razmeroma skromen s porabo, ki pa je zato toliko večja v mestih, kjer morate računati z več kot enajstimi litri. Ob sodobnih motorjih, ki iz manjših prostornin s prisilnim polnjenjem dosegajo večje moči, se morda zdi vse skupaj kar preveč 'stara šola', vendar obstaja nekaj navdušencev,

ki dejansko iščejo takšno kombinacijo. Ker avto ni pretirano športen, bo morda boljše izbira tudi samodejni menjalnik s petimi stopnjami, ki se mu odlično poda. Ročni namreč razočara zahtevne voznike prav tam, kjer bi moral navdušiti. Kriva so predolga prestavna razmerja (kljub šestim prestavam!), ki prav nič ne izkoristijo iskrivosti motorja in niso podaljšek sicer odlične prestavne ročice s trdimi gibi in dobrim občutkom. Res škoda, ker ima takšen accord tudi eno najboljših podvozij ta čas. Prava kombinacija športnosti in udobja se odlično obnese pri premagovanju velikih razdalj in vsakodnevnih voženj.

Če glasba accorda počasi pomenja, še ne pomeni, da gre za avtomobil, ki ne bi bil več privlačen. Športnost v ospredju in eleganca v sozvočju skrbita za zanimiv nakup, ki privrženca Honde že nekaj časa držijo pri sebi. Ni še med prestižnimi predstavniki, a je zato lahko tudi malce ugodnejši. Vsaj ob nakupu. Če želite, da je tudi kasneje, izberite raje takšnega s turbodizelskim motorjem.

Novici

ŠKODA FABIA COMBI Priljubljen avto ima zelo pomembno vlogo pri prodaji družine fabia, saj naj bi jih po načrtih prodali kar polovico v tej karoserijski različici (600). Obraz in bočna podoba do obeh B-stebričkov sta enaka kot pri običajni fabii, oblika zadka pa je izvedena v klasičnem in tudi dokaj elegantnem slogu. Od predhodnice je daljša le 7 milimetrov, zaradi povečane višine in drugih prilagoditev pa prtljažni prostor meri kar 480 litrov. Ob podrti zadnji klopi se lahko prostornina prtljažnika poveča na približno 1460 litrov. Sprva je na voljo sedem motorjev: štiri bencinski in trije turbodizelski z močmi od 44 kW (60 KM) do 77 kW (105 KM). Kasneje pripelje tudi varčna različica 'greenline', ki bo v povprečju porabila le 4,1 litra goriva na 100 km. Osnovna različica, ki stane pri nas 9.213 evrov, je v povprečju dobrih 500 evrov dražja od običajne fabie, kar pomeni tudi ugoden nakup ob vsej varnosti, ki jo fabia serijsko vozi s seboj.

OPEL AGILA Po 440 tisočih prodanih Opelovih malčkih z izrazito škatlasto obliko na ceste prihaja njena naslednica. Nova agila ni več tako oglata kot predhodnica, s čimer se želijo približati mlajšim in bolj dinamičnim kupcem. Prednje mačje oči spominjajo na večjo sestro corso. V dolžino in širino je agila pridobila centimeter, kar sedem pa jih je izgubila v višino. Tudi notranjost ni več tako suhoparna in ponuja opremo, ki je bila rezervirana le za večje segmente Opelovih vozil. V notranjosti naj bi po obljubah inženirjev lahko sedelo tudi pet odraslih oseb. Agila bo na voljo s tremi agregati, od tega sta dva bencinsko gnana in izdelana na Japonskem pri Suzukiju. Najmanjši bencinski agregat ima prostornino enega litra, naslednja izbira je 2 decilitra večji štiri-valjni, za varčneže pa je na voljo 1,3-litrski turbodizelski motor.

AVTOPRALNICA

AP 24 ur
(Center Kompas Stp)
Celovška cesta 206

Odpri:
NON STOP 24ur!

Tel.: 01/500.37.53
Avtopralna steza
Samopostrežne storitve
Samopostrežni sesalniki
Samopostrežni čistilniki preprog
Samopostrežna avtopralnica

Parks 1
10 let

Parkirna hiša WTC
Dunajska cesta 158

Odpri:
pon – pet 07.00 – 18.00
sobota 07.00 – 13.00

Tel.: 01/58-97-855
Strojno – ročno pranje
Notranje čiščenje
Poliranje
Globinsko čiščenje
+ VULKANIZERSTVO

Preprostost in minimalizem

Barbara Prevorčič, foto: arhiv Demokracije, Apple

V svetu sodobne tehnologije so iPodi čedalje bolj priljubljeni. Gre za predvajalnik mp3, ki je od pete generacije naprej tudi videopredvajalnik in dlančnik. iPod je eden ključnih izdelkov podjetja Apple.

Pravijo, da je iPod kultni fenomen med igračkami »must have«. Nekoč usiha-joči Apple je z iPodom povlekel genialno potezo in z njo dosegel izjemen uspeh. Recept, ki ga je ubral, je bil tako genialen kot preprost: vzel je mikrodisk z nekaj gigabajti, ga povezal s kupom elektrone, naredil preprost uporabniški vmesnik in vse skupaj zapakiral v estetsko ohišje kakovostne izdelave. Tako se je rodil iPod.

iPod vs. MP3 Boj za naklonjenost kupcev je v sodobnih teh-

noloških podjetjih čedalje bolj neizprosno. Vsako podjetje se trudi ponuditi čim izvirnejšo novost, ki ji je že skoraj nemogoče slediti. Na področju avdiotehnologije različni proizvajalci igrajo na karto mladih uporabnikov, ki z odprtimi rokami sprejemajo novosti in sledijo svetovnim trendom.

Pojavljajo se na videz podobni izdelki, vendar pa delujejo različno, zato je marsikateri uporabnik, ki ne pozna podrobnosti moderne naprave, marsikdaj zmeden. Do zmede tako prihaja prav med

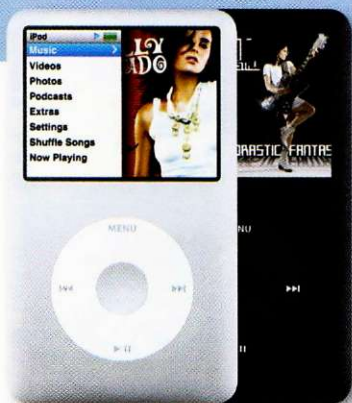
iPodi in predvajalniki MP3. Žepna malčka sta si zelo podobna, vendar med sabo nenehno tekmujeta, čeprav ima vsak tako prednosti kot pomanjkljivosti. Ena izmed prednosti predvajalnika MP3 je zmožnost predvajanja različnih datotek – omogoča tako predvajanje datotek MP3 kot tudi zapisov WMA. Težava pri iPodu pa je, da datotek WMA ne prepozna – spremeniti jih je treba v format

Apple je z iPodom dosegel izjemen uspeh.

iPod. Kar se tiče dizajna, pa iPod vsekakor prekaša MP3. Naprave iPod so namreč slogovno dovršene, njihova prednost je tudi v tem, da se lahko pripnejo na obleko in so skoraj nemoteče. Predvajalniki MP3 pa se jim približujejo v tem, da so čedalje lepše oblikovani.

iPod Classic

Prenovljena družina iPod Na trgu je več različnih modelov iPodov (iPod shuffle, iPod nano, iPhone ...). Po pričakovanjih pa je Apple v drugi polovici lanskega leta predstavil nove modele, s katerimi dviguje zmogljivost in uvaja nove funkcije v povezavi s partnerji. Povsem nov model v družini iPod je model iPod Touch, ki ga v bistvu javnost že pozna, saj ni nič drugega kot zdaj že znameniti iPhone, le da so mu odstranili vse telefonske funkcije. Ostali so popolna večpredstavna funkcionalnost, spletni brskalnik, velik zaslon, občutljiv na dotik, in zlasti vmesnik Wi-Fi. Prav v sektorju brezžične poveztivosti je

ležni še posebnih ugodnosti. Povsem nov je tudi predvajalnik iPod Nano, ki je ohranil isto ime, vendar ima spremenjeno obliko, hkrati pa je najmanjši predvajalnik družbe Apple, ki je sposoben predvajati tudi videoposnetke. V ta namen ima večji, 2-palčni zaslon, ki premore ločljivost kar 320 x 240 pik. Novost je tudi funkcija Cover Flow, s katero se lahko uporabniki premikajo po naslovnici albumov, kot bi imeli v rokah škatlo cedeja. Za zabavo so vnesli v predvajalnik tudi nekaj videoigric.

Novost je tudi iPod Classic, ki je nekako po pričakovanjih dobil večji disk. Največji iPod ima zdaj disk v velikosti kar 160 GB, kar je povsem dovolj za hrambo skoraj 40.000 skladb, najbrž več, kot jih lahko ima kdor koli, seveda pa zna predvajati tudi videoposnetke. Disk zadostuje za okoli 200 ur videoigranja. Ohišje je še naprej kovinsko, le da so tokrat uporabi-

iPod Nano

Apple objavil dve pomembni novosti. Prva je iTunes Wi-Fi Music Store, spletna trgovina za elektronsko glasbo, ki je dosegljiva neposredno s samega predvajalnika in omrežja Wi-Fi. Ko uporabnik predvajalnik s tako kupljenimi vsebinami spet priključi na osebni računalnik, se vsebine samodejno sinhronizirajo z osebno knjižnico iTunes. Na tem področju je Apple sklenil tudi ekskluzivno pogodbo z omrežjem kavarn Starbucks, kjer bodo uporabniki Wi-Fi iPodov in iPhonov de-

li nekoliko bolj brušen aluminij. Kljub večjemu disku je novi iPod Classic celo nekoliko tanjši od predhodnika. Podobno kot iPod Nano ima vgrajene videoigre in funkcijo Cover Flow.

Še bo sledilo ... Apple se tako kot večina ameriških predvsem tehnoloških podjetij boji učinkov gospodarske krize v Ameriki, ki bi lahko vplivala na njihovo prodajo. Zaradi tega lahko v bližnji prihodnosti pričakujemo še kakšno izboljšavo ali novost. **D**

Na kratko

DOŽIVELI SMO LUNIN MRK Prejšnji teden, natančneje v noči na 21. februar smo bili priče popolnemu luninemu mrku. »Krvavo« luno so v zgodnjih jutranjih urah lahko opazovali milijoni na zahodni polobli. Med mrkom se je Zemlja premaknila v isto vrsto med Soncem in Luno, ki je tako padla v senco Zemlje. Sončna svetloba je prešla skozi rob Zemljine atmosfere, pri čemer se je razpršila modra svetloba, kar je dajalo Luni opečnato rdeč odtenek. Prva faza je nastopila ob 1.35, ko se je Luna obarvala medlo rumeno, potem je iz krvavo rdeče prehajala proti rjasti, dokler se ni popolnoma obdala v sivo barvo. S prostim očesom jo je bilo mogoče videti od 2.44 dalje. Zemlja je popolnoma zasenčila Luno okoli 4. ure, ko je nastopil popoln mrk, ki je trajal nekje do 5.54, ko je naš naravni satelit začel zapuščati Zemljino senco. Dogodek je bil spektakularen za astronome in astronomske navdušence prav zaradi tega, ker se je zaradi popolnega mrka luna obarvala krvavo rdeče. Do 21. decembra leta 2010 je to edini popolni lunin mrk, ki smo ga lahko opazovali iz naših krajev.

Luna je dobila opečnato rdečo barvo.

MOBILNI NEANDERTALCI Znanstveniki so nedavno dokazali, da so bili neandertalci veliko mobilnejši, kot so domnevali doslej. Na njihovo mobilnost so opozorile analize najdenega 40.000 let starega zoba. Analizirali so namreč sklenino zoba, ki je bil del ostankov edinega v Grčiji najdenega neandertalca, in se osredinili predvsem na stroncijev izotop – kovino, ki jo najdemo v hrani in vodi. Na različnih krajih je namreč te kovine različno veliko in tako lahko določimo, kje vse je človek živel. »Grški« neandertalec se je gibal vsaj v krogu 20 kilometrov. Do zdaj so znamenja gibanja iskali pri najdenih predmetih, to pa so prvi dokazi, pridobljeni iz samega fosila. Raziskovalci so prepričani, da bodo izsledki pripomogli k reševanju enega osrednjih vprašanj paleontologije – ali so se neandertalci preseljevali ali so živeli le na enem kraju. To je pomembno predvsem zato, ker so v določenem obdobju na nekaterih delih današnje Evrope neandertalci prebivali skupaj z modernim človekom. Eden od znanstvenikov je dejal, da bodo, ko bodo bolje poznali mobilnost neandertalcev, lahko raziskali še eno skrivnost: ali sta moderni človek in neandertalec imela kakšne stike na kulturnem oziroma biološkem področju.

40.000 let star zob

Radio Krka
106.6 MHz

Prvi dirkalniki formule 1

Ideje segajo včasih predaleč.

Vonj po bencinu

Kristijan Stranščak, foto: Reuters

Zgodba formule 1 ima svoje korenine v prvih avtomobilističnih dirkah med letoma 1878 in 1905 z dirkami, ki so se imenovale »iz mesta v mesto«. Formula 1 je svoj razcvet doživela takoj po drugi svetovni vojni.

Leta 1906 so avtomobilistične predstave predvsem v Evropi začele dobivati pomen velikih nagrad, v začetku dvajsetih let pa so bila predstavljena prva pravila. Med letoma 1935 in 1939 je potekalo tudi evropsko avtomobilistično prvenstvo z imenom »Grandes Epreuves«, v katerem so prevladovali predvsem nemški dirkalniki in vozniki. Zanimiv je bil tudi sistem točkovanja, saj je temeljil na kazenskih točkah – zmagal je tisti, ki jih je naredil manj.

Iz formule A v formulo 1 Leta 1946, takoj po koncu druge svetovne vojne, ko so začeli s prvo serijo velikih nagrad, ki pa niso veljale za naslov prvaka, je formulo 1 tudi prvič natančneje definirala Mednarodna športna komisija (CSI), ki je bila del Mednarodne avtomobilistične zveze (FIA). Opredeljena je bila najvišja svetovna avtomobilistična serija nepokritih dirkalnikov, čeprav je bilo potrebnih

kar nekaj samostojnih dirk, da se je rodila ideja o ustanovitvi svetovnega prvenstva. To se je zgodilo leta 1947, ko so tudi ime formula A spremenili v formulo 1, ki se uporablja še danes.

Prva dirka formule 1 je bila v sezoni 1947, natančneje 1. septembra v Turninu (velika nagrada Valentina). Na dirki je zmagal je Achille Varzi z alfo 158. Za današnje razmere skoraj nepredstavljivo je, da dirkalniki, ki so nastopili, niso bili nič drugačni kot sezono poprej.

Dirkanje za bogate V zgodnjih letih so prvenstva obsegala 20 dirk od pozne pomladi do zgodnje jeseni, pri čemer niso imele vse dirke enake teže. Najboljši so bili italijanski dirkalniki, še posebej alfa romeo, ki so dominirali v sezoni 1950 in zmagali na vseh dirkah. Premierni naslov je osvojil italijanski dirkač Nino Farina. Še nekaj let nato je bila v ospredju

Danes je najpomembnejša varnost.

predvsem italijanska alfa, kasneje pa ferrari. Svoje najboljše obdobje so imeli tudi italijanski dirkači na čelu z Albertom Ascarijem kot glavnim dirkačem. V prvenstvo sta kasneje vstopila Lancia in Mercedes-Benz in takoj najela najboljša dirkača, saj je uspešnost v najbolj izpopolnjenih dirkalnikih pomenila veliko reklamo in tudi prodajo cestnih avtomobilov. Takrat najbolj znana dirkača Juan Manuel Fangio in Italijan Alberto Ascari sta se na začetkih menjavala v boju za osvojitev naslova in formulo 1 naredila za enega najzanimivejših in najbolj obiskanih športov. Leto za letom so v prvenstvo vstopali novi avtomobilistični koncerni, kot so Lotus, Ford, Renault, BMW, McLaren Mercedes in drugi, ki so v formuli 1 videli veliko priložnost za preboj v ospredje. Kar nekaj časa je uspešno sodelovalo več zasebnih moštev, vendar so z leti zaradi čedalje večjih stroškov

počasi ugasnila oziroma svoje deleže prodala večjim podjetjem, ki so lahko sledila zmeraj večjim finančnim vložkom.

Varnost in pravila V začetku so bile nesreče s smrtnim izidom na dirkah zelo pogoste. Najbolj znana je množična nesreča, ko je Mercedesov dirkalnik na dirki 24ur Le Mansa zletel v publiko in ubil 83 ljudi, zaradi česar se je Mercedes za nekaj časa umaknil iz avtomobilističnega športa. V dirkalni nesreči je umrl tudi velikan tega športa Alberto Ascari.

No, čeprav so se nesreče nekaj zgodile skoraj na vsaki dirki, je prevladovalo prepričanje, da so dirkalniki varni. Na veliki nagradi San Marina je bilo to prepričanje popolnoma ovrženo, ko je Rubens Barrichello utrpel hude poškodbe, in po smrtnih nesrečah Roland Ratzenbergerja na treningu ter Ayrtona Senna na dirki prvega maja 1994. Le dva tedna kasneje, kot da to ne bi bilo dovolj, je na dirki v Monaku padel v komo še Karl Wendlinger. Šok je bil velik. Na to, da sta umrla dva dirkača, eden od njiju je bil celo trikratni svetovni prvak, je FIA reagirala odločno – z velikimi spremembami.

Potem so se začela velika prizadevanja za varnost. Prepovedali so posebno gorivo, zmanjšali podtlak dirkalnikov, odstranili precej aerodinamičnih delov, dodali gume z žlebovi, pod dirkalnik postavili

Današnji dirkalniki

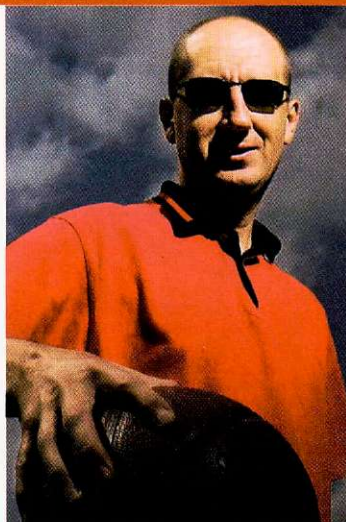

leseno desko, ki se ni smela obrabiti, in tako prisilili dvig dirkalnikov. Uvedli so še kup dodatnih predpisov in pravil, ki so se jih ekipe morale držati pri razvoju. S tem so želeli narediti vse za zmanjšanje hitrosti. Nekaj časa je to delovalo kaotično, saj so ekipe, ki so si pravila razlagale po svoje, prišle večkrat navzkriž s FIA. Kasneje so se strasti pomirile in zaradi teh velikih sprememb se kljub velikim hitrostim in dirkanju brez strehe nad glavo danes lahko govori o »varnih« dirkalnikih.

Pomembnost razvoja Kmalu so sodelujoči videli, da brez razvoja ne moreš zmagovati, zaradi česar so začeli najemati najboljše tehnike z različnih področij. Pomembna sta postala razvoj, vedno novejši materiali, tehnologija in predvsem celotna organizacija dirkanja. Graditi so začeli posebne tovarne samo za razvoj dirkalnikov. Prav ta želja po napredku je kmalu prinesla verjetno največjo prelomnico za formulo 1. Dirkač Stirling Moss je zmagal za veliko nagrado Argentine s kooperjem zasebne ekipe in motorjem Co-

ventry-Climax. To je bila prva zmaga za dirkalnik, ki je imel motor pritrjen za dirkačem. Ta revolucionarni pristop jim je omogočil dveletno prevlado. Pri svojem je vztrajal le lastnik Ferrarija Enzo Ferrari, ki je takrat izrekel znameniti stavek: »Konji naj vlečejo dirkalnik, ne pa potiskajo.«

No, ni zdržal dolgo, saj do prestavitve motorja Ferrari ni več zmagal. Tako je tehnologija neverjetno hitro napredovala. V veliki želji po hitrem zmagovanju so včasih šli tudi predaleč, na primer poskus Lotusovega dirkalnika s šestimi kolesi, ki pa se ni obnesel. Prav nasprotno, bil je prava polomija. Najbolj revolucionarne novosti so bila krilca na dirkalnikih, uvedba turbomotorjev, čedalje večja prostornina motorjev in manjša poraba goriva, uvedba hidravlike in pnevmatike, napredek v vseh materialih vse do najmoderneje elektronike, ki danes praktično skrbi za vsako dejanje, povezano z delovanjem dirkalnika. Treba je omeniti, da je razvoj v formuli ogromno pripomogel k razvoju cestnih avtomobilov in predvsem njihovi varnosti. **D**

Dovoljena grobost

Esad Babačić

Kako krut je lahko šport, je na svoji koži začutil mladi hrvaški Brazilc Eduardo da Silva, ki je bil na tekmi angleškega prvenstva skoraj ob nogu.

Surovi »start« z dvignjenim podplatom, ki ga je uprizoril Martin Taylor, nas je spomnil na to, kako grob je v bistvu današnji nogomet. Če vemo, da so tovrstna posredovanja modernih branilcev nekaj povsem običajnega, potem je skoraj neverjetno, kako malo se jih konča z zlomi, kakršnega smo si lahko v minulih dneh ogledali na različnih internetnih straneh. Sodeč po izjavah trenerjev in nekaterih soigralcev naj bi šlo za nenameren »start«, ki se je na žalost končal pogubno za nasprotnega igralca. Takšna in podobna mnenja niso le voda na mlin Taylorju, temveč tudi vsem tistim, ki si služijo kruh z ustrahovanjem nevarnih napadalcev, ki jih ne morejo ustaviti z dovoljenimi sredstvi. Izgovor, da je šlo za »start« na žogo, kajpada ne drži, saj je bilo več kot očitno, da je šlo za »rutinski« napad na nasprotnikovega igralca, ki je bil preprosto prehiter. Seveda gre v takšnih primerih za stotinke, ki odločajo o tem, kam bo priletel leteči podplat, a tudi to ne sme biti potuha za to, da bi takšne poskuse legalizirali in jih uvrstili med orožje za ustavljanje nasprotnikovih napadalcev. Taylor si zasluži strogo kazen v opomin vsem tistim, ki so se že navadili na tak slog igre. Seveda takšne igre ne bo mogoče izkoreniniti iz modernega nogometa, ki je vse bolj obramben in neizprosno. Morda bi lahko uvedli pravilo rdečega kartona za vsak napad s podplatom ne glede na to, ali bi bil usmerjen v igralca ali v žogo. Tako bi morda vsaj delno umirili brutalneže, ki neusmiljeno kosijo po evropskih nogometnih zelenicah. A to so bolj kot ne pobožne želje tistih, ki si domišljajo, da je nogomet mogoče korenito spremeniti. Nič se ne bo zgodilo, četudi bo počila še kakšna kost. Poškodbe so nekaj povsem običajnega in tega se zaveda tudi Eduardo, ki je že odpustil svojemu krvniku, pa čeprav mu je ta morda uničil kariero. Največja ironija je, da je hitri napadalec Arsenala na enak način poškodoval svojega soigralca iz zagrebškega Dinama, in to na treningu. Tudi Buljat je oprostil Eduardu, s katerim sta velika prijatelja. Hrvatje, ki so izločili Angleže, bodo na evropskem prvenstvu močno oslabljeni, saj je bil prav Edu eden ključnih igralcev pri naših južnih sosedih. Morda pa bo to motiv več, s katerim bodo ponovili igre iz kvalifikacij.

Vrhunska tehnologija je vidna povsod.

Avstrijec **GREGOR SCHLIERENZAUER** je po tesnem boju zmagal na svetovnem prvenstvu v smučarskih poletih v Oberstdorfu. Drugi je bil njegov rojak Martin Koch, tretji pa finski veteran Janne Ahonen. Najboljši Slovenec je bil Jernej Damjan na 12. mestu.

Ukrajinski boksar **VLADIMIR KLIČKO**, prvak po verziji IBF, je v nedeljo svoji šampionski zbirki dodal še naslov svetovnega prvaka v teški kategoriji po verziji WBO. V razprodanem Madison Square Gardnu je po točkah ugnal branilca naslova Rusa Sultana Ibragimova.

Slovak je po mnenju sodišča sodržavljane prisilil, da so prosjačili zanj.

Sužnjelastnik za rešetke

Bogdan Sajovic, foto: arhiv Demokracije

V Murski Soboti je bil na tri leta in pol zapora obsojen slovaški državljani, ki je invalidne sonarodnjake silil, da so kot njegovi sužnji beračili po Sloveniji.

Pred dnevi so na mursko-soboškem sodišču na triinpolletno zaporno kazen obsodili 55-letnega slovaškega državljanja Ladislava Lakatoša. Slovak si je kazen prislužil, ker ga je sodišče spoznalo za krivega, da je tri svoje sodržavljane silil, da so po Sloveniji beračili zanj. S tem jih je spravil v suženjsko razmerje, za kar je po našem kazens-

skem zakoniku zagrožena kazen od enega do desetih let zapora. Sodba še ni pravnomočna, ker se je obramba pritožila.

Lanske jeseni se je na vzhodnem delu države pojavilo večje število beračev kot običajno. Tuji prosjaki, večinoma invalidi, so na bolj ali manj vsiljiv način prosjačili na krajih, kjer je pretok ljudi največji, pred bankami,

nakupovalnimi središči in na podobnih točkah. Prebivalstvo v Murski Soboti, Mariboru, Celju in Slovenski Bistrici se je obrnilo na moške postavbe, ti pa so sklenili malce podrobneje preiskati to prosjačenje.

Novembra so zbrali dovolj dokazov, da so zaškrtaile lisice na zapestjih Ladislava Lakatoša. Očitali so mu, da je tri invalidne sonarodnjake, stare od 29 do 55 let, uporabil kot sužnje, ki so zanj beračili. Enega do njih naj bi bil kupil za deset tisoč slovaških kron, torej za nekaj več kot tri tisoč evrov. Na Slovaškem so živeli v Lakatoševi hiši, ki je brez dovoljenja niso smeli zapustili, lastnik pa naj bi jih bil tudi pretepal. Lakatoš naj bi bil doma lastnik posesti, na kateri je letno zredil več ducatov svinj za prodajo, oblasti pa so ga že obravnavale zaradi nasilništva, izgrediv in pretepov.

Svoje sužnje je nato obtoženi pripeljal v Slovenijo in jih poslal na delo. Vsak od njih je moral

naberačiti dnevno sto evrov, denar so nato izročili svojemu gospodarju. Po prijettu Lakatoša, ki se je v preiskavi branil z molkom, in zaslišanju trojice po sili beračev je tožilstvo zbralo dovolj dokazov, da je napisalo obtožnico.

Pomagal, ne silil Lakatoš je na sodišču gladko zanikal vsakršno zvezo s siljenjem v beračenje. Trdil je, da je trojico pripeljal v Slovenijo na njihovo prošnjo, kajti priberačiti so si želeli nekaj denarja za življenje in za medicinske pripomočke. Lakatoš sam naj bi bil prišel v našo državo zato, da bi kaj zaslužil kot harmonikar. Dva od beračev sta osebno (tretji pa prek pisma) napravila popoln preobrat v izjavah iz preiskave in vsi so zatrjevali, da je Lakatoš dober človek, ki jih ni imel v suženjskem razmerju, ampak jim je le pomagal. Eden med njimi je celo prosil sodnika, naj mu vrne zaseženi denar, šlo je za približno pet tisoč petsto evrov, češ da bi si z njim rad kupil nožno pretezo.

Sodišče je po pretehtavanju dokazov sklenilo, da je Slovak kriv, čeprav se je obramba sklicevala tudi na po njihovem mnenju napačno prevedeno izpoved prič. Po tej domnevno narobe prevedeni izjavi naj bi bil eden od beračev potrdil zagovor obtoženega, češ da jim je samo pomagal pri beračenju, ni pa jih silil vanj.

Sodišče se je odločilo, da obtoženemu izreče tri leta in šest mesecev zapora, s čimer je tožilstvo, ki je predlagalo štiri leta zapora, zadovoljno, obramba pa seveda ne in je že napovedala pritožbo, zato sodba še ni pravnomočna. **D**

Beračili so na krajih, kjer je pretok ljudi največji.

88,3 & 105,1 MHz
ALPSKI-VAL

Radio Alpski val
www.alpskival.net
+ 05 38 11 886
f 05 38 11 674

DNEVNE NOVICE od PONEDELJKA do PETKA!

DEMOKRACIJA spletna

V središču | Uvodnik | Politika | Slovenija | Intervju | Kultura | Črna kronika | Šport | Rumeno | Osebnosti | Tujina | Forum | Blog | Knjigarna

21.02.08 | 0 komentarjev

Novice Verjetno smo bližje resnici razloga za lanski vlom

Že včeraj smo poročali, da naj bi med hišno preiskavo v hiši Ivana Zidarja, predsednika uprave SCT, kriminalisti našli (in tudi zasegli) 500 tisoč evrov gotovine. Če drži, da je Zidar res hranil tolikšno vsoto denarja kar doma, potem smo morda bližje resnici o razlogu za lanski vlom v v skrbno zavarovano Zidarjevo hišo. Po kratkih Zidarjevih navedbah naj bi mu namreč tatovi ukradli le računalnik in BMW, vreden 120 tisoč evrov. O kakršnem koli denarju se lani ni govorilo, kar pa je razum ... več >>

Če je res, da naj bi imel Ivan Zidar doma pol ali celo milijon evrov gotovine, potem to lani ni ostalo skrito niti tatovom in je bil to dejanski razlog vloma.
FOTO: Gregor Pohleven

VREMENSKI PREGLED		OSVEČEVALCI	
DANES	JUTRI	NEDELJA	PONEDELJEK
0 °C 12 °C	1 °C 13 °C	2 °C 14 °C	2 °C 13 °C

21.02.08 | 0 komentarjev

Poslej hitreje končani postopki?

FOTO: Gregor Pohleven

Novice Zakon o odvetniški tarifi za hitreje končanje sodnih postopkov

Minister za pravosodje Lovro Šturm je na novinarski konferenci po seji vladi dejal, da so na vladi potrdili predlog zakona o odvetniški tarifi. Po Šturmovih besedah je razlog za sprejem zakona nov sistem nagrajevanja odvetnikov. Ta bo po njegovem mnenju skrajšal sodne postopke, razbremenil sodišča, hkrati pa primerno nagrajeval odvetnike. ... več >>

21.02.08 | 0 komentarjev

Novice Janšev odgovor računskemu sodišču

Predsednik vlade Janez Janša je danes odgovoril na poziv računskega sodišča za začetek postopka za razrešitev okoljskega ministra Janeza Podobnika. Računskemu sodišču je predlagal, da preuči mnenje vladne službe za zakonodajo, ki ugotavlja, da je poziv sodišča odprl vrsto pravnih dilem in vprašanj, ki jih je treba odpraviti. ... več >>

Odgovoril na poziv računskega sodišča
FOTO: Gregor Pohleven

21.02.08 | 0 komentarjev

Vlada sprejela predlog o priznanju Kosova
FOTO: Ana Muller

Novice Sprejet predlog o priznanju Kosova

Vlada je na današnji seji sprejela predlog sklepa o priznanju Kosova in ga poslala v sklopa o priznanju Kosova in ga poslala v obravnavo in sprejem v državni zbor, je po seji vlade sporočili tiskovni predstavniki vlade Valentin Hajdinjak. Vlada je tudi ostro obsodila napad protestnikov na slovensko veleposlaništvo v Beogradu in napovedala, da bo od srbskih oblasti zahtevala povračilo škode. ... več >>

NAGRADNA IGA

Z Demokracijo do novega telefona

Tudi Demokracija ogleda vašo razpisnico! Vsi naši bralci imajo možnost, da s pomočjo naše razpisnice dobijo novega telefona. Za sodelovanje v igri morate biti stari vsaj 18 let in imeti stalno prebivališče v Sloveniji. Igra se konča 27. decembra 2007.

DEMOKRACIJA

KORISTNE POVEZAVE

KOLOSEJ
Virtuelni zabave
www.kolosej.si
Kino sporedi in opisi filmov

BANKA SLOVENIJE
www.bsi.si
Tečajna in menjalna lista

ANKETOMAT

Ali bo SLS zaradi slabega ugleda v javnosti prisilila predsednika Bojana Šrota k odstopu?

V tej anketi ste že sodelovali

ne vem 11 %
ne 35 %
da 54 %

Do ankete je glasovalo 121 obiskovalcev

ZADNJE NA BLOGU

19.02.08 Nervozna bratov Šrot ...
14.02.08 Nedotakljivi in korupcija ...
13.02.08 Ta in tja, morda krasna ...

Za zadnjim vogalom

Prvega marca bodo na prvem programu TV Slovenija predvajali prvo epizodo nove zabavne tedenske oddaje z naslovom *Za zadnjim vogalom*. Nova serija si je uvodno oziroma predstavitevno epizodo spisala na silvestrov večer v oddaji z naslovom *Za zadnjim vogalom ... je Silvester*. Nadaljevanje je serija šestdesetminutnih epizod, od katerih bo vsaka imela tudi podnaslov, ki ga bo narekovala vsebina zgodbe. Prve epizode bodo obarvane s televizijo, z zvezdami, s tihim tednom, z ljubeznijo, s poljubljanjem.

Osrednje prizorišče nove igrano-glasbene oddaje je gostinski lokal *Za zadnjim vogalom*, kjer se zbirajo stalni in naključni gostje. Med stalnimi gosti je prileten zakonski par, ki stanuje nad lokalom (Marjana Breclj in Vlado Novak), starejša samska ženska, ki je prav

Primož Petkovšek Petko in Pia Zemljič

tako bližnja sosedu lokala (Ivanka Mežan), še en samski sosed (Peter Ternovšek), policaj (Marjan Šarec), glasbeni menedžer (Dario Varga), pogosto pa se jim pridružijo še občasni obiskovalci lokala. Lokal ima šefa (Primož Petkovšek Petko), natakarico (Pia Zemljič) in hišnika (Janez Škof). Dogajanje se iz lokala občasno seli na druga prizorišča (bližnja stanovanja, skladišče, ...), za pravo razpoloženje v lokalu pa vsakokrat poskrbita tudi vsaj dva glasbena gosta. Za to, da bodo tako goste lokala *Za zadnjim vogalom* kot gledalce zasrbele pete, bodo v prvih oddajah poskrbeli Brendi, Manca Špik, Rebeka Dremelj, Sebastian, 6pack Čukur, Turbo Angels, Katrinas, Neisha, Stereotipi, Društvo mrtvih pesnikov ... Scenarij za serijo je napisal Rok Vilčnik, režira jo Marko Naberšnik, urejata pa Jože Krajnc in Mario Galunič. Ne pozabite – začne se 1. marca ob 19.55.

Dario Varga, Peter Ternovšek in Brendi

Nova podoba

Pevka Monika Pučelj je po lanski izdaji svojega zadnjega singla z naslovom *Potiskaš me ob tla*, za katerega je glasbo in besedilo napisala sama, že v polnem novem delovnem zamahu. Svoje oboževalce je na glasbenih in medijskih nastopih presenetila tudi s precej daljšo pričesko, kot jo je imela še v drugi polovici lanskega leta ali lani poleti. Pučljeva se lahko tako ob občasnem spreminjanju zunanega videza na odru pojavi s starinsko, nazaj »zalizano« frizuro, ali pa se kot simpatično skuštrana navihanka. Za glasbeno in poslovno sodelovanje z Moniko se zadnje mesece zanima precej slovenskih izvajalcev, producentov in menedžerskih agencij, vendar pevka ostaja zvesta (samo) svoji glasbeni poti in ekipi, in to z rahlo prenovljenim glasbenim slogom. Leto 2008 bo tudi za Moniko v mnogih pogledih nekako prelomno. Prodorna pevka se bo novih glasbenih projektov lotila zelo previdno, vendar hkrati nadvse prepoznavno.

Loteva se novih projektov ...

Čim hitreje se želi vrniti na glasbene odre.

Salome v hrvaškem Big Brotherju

Najbolj znani slovenski transseksualec, znan kot Salome, bo tekmoval v zvezdniški izdaji hrvaškega resničnostnega šova *Big Brother*. 39-letna Salome oziroma Nenad Čuča Žentil pravi, da drugačne navade v postelji človeka še ne naredijo nič slabšega od drugih. Zato želi v šovu dokazati, da so tudi transseksualci povsem običajni ljudje. Salome si bo hišo delila s še desetimi znanimi hrvaškimi zvezdniki, med njimi bodo voditeljica Iva Jerković, komičarka Marina Orsag, stilista Marko Grubnić in Danijela Dvornik ter pevec Alen Vitasović. Salome naj bi si posebej za sodelovanje v šovu znova povečala oprsje ter z botoksom zgladila gube na čelu in okoli oči. A blondinka je slednje zani-

kala in poudarila, da redno skrbi za popoln videz in si z botoksom pomaga neodvisno od medijskega pojavljanja.

V hrvaškem BB pokazala, da so transseksualci čisto običajni ljudje.

Hvaležna Tereza Kesovija

Hrvaški glasbeni divi Terezi Kesoviji se je pred nekaj meseci življenje obrnilo na glavo, saj je izvedela, da ima tumor na ledvici. 69-letnica se je odločila za operacijo v Slovenj Gradcu, saj na Hrvaškem podobnih posegov z laserjem še ne izvajajo. Tereza je operacijo dobro prestala, poseg je potekal brez zapletov, tako da se počuti dobro in na svojem domu v Zagrebu hitro okrevaja. V nevarnosti ni niti njen veliki ljubljanski koncert, ki ga bo priredila za dan žena. V zahvalo za izjemno dobro oskrbo v Slovenj Gradcu je bolnišnici obljubila, da bo priredila dobrodelni koncert, njeni menedžerji pa naj bi že iskali primeren prostor. Napovedala je, da bo zaslužek z enega svojih prihodnjih koncertov podarila bolnišnici, s čimer se jim želi oddolžiti za vse, kar so naredili zanj.

LJ 102.4 MB 103.7 CE 88.7 MS 103.7 KP 106.4

**RADIO
CENTER**

Najboljši glasbeni miks za vso Slovenijo

www.radiocenter.si

POLONA POŽGAN SAŠO PAPP

zjutraj ob 7:15
10.000€

V znamenju žalovanja

Magični gledalec

Smrt nekdanjega premierja in predsednika Janeza Drnovška je v zadnjih dneh precej spremenila tudi podobo televizijskih programov.

Kadar se soočimo z odhodom človeka, ki je močno zaznamoval Slovenijo (in to ne samo na političnem področju), pač ne moremo ostati ravnodušni in se delati, kot da nič ni, pa čeprav lahko hitra sprememba televizijskega programa sproži precej nerganja. Po drugi strani pa tudi ni potrebna takšna patetika kot pred skoraj 28 leti, ko je umrl »tovariš« Tito. Razumljivo pa je, da se od pokojnega državnika poslovijo tudi mediji – med drugim zato, ker je Janez Drnovšek postal del slovenske zgodovine tako kot pred njim Jože Pučnik.

Tako nacionalna televizija kot Pop TV sta se na novico o smrti dr. Drnovška odzvali zelo hitro, saj sta bili še isti večer na obeh TV kanalih posebni oddaji o nekdanjem premierju in predsedniku države. Seveda take oddaje ni lahko na hitro pripraviti, saj je potrebnega veliko iskanja po arhivu, montiranja pa tudi improvizacije. In seveda iskanja tistih, ki so bili na poseben način povezani s pokojnikom. Na nacionalni televiziji sta bila gosta Milan Kučan in France Bučar, na Pop TV pa Lojze Peterle in Ivo Vajgl. Pravzaprav se najprej nisem mogel odločiti, koga bi raje poslušal, potem pa je vendarle prevladala odločitev, da si ogledam oddajo na nacionalni TV.

Zdelo se mi je, da je v zadnjem času vse bolj »furjasti« Kučan znova postal Milan Kučan iz osamosvojitvenih časov. Tudi Bučar še vedno deluje dokaj sveže glede na svoja leta. Nekoliko pa me je motilo, da je Rosvita Pesek ves čas Kučana nazivala »gospod predsednik«. Morda je razumljivo, da nekdanje visoke politične funkcije še vedno nazivamo po njihovih nekdanjih funkcijah, toda po tem pravilu bi morali vse nekdanje ministre klicati »gospod minister« oz. »gospa ministrica«. Med samim pogovorom so predvajali pregledne prispevke o Drnovškovem političnem delovanju. Dva dni pozneje je bila še ena spominska oddaja, sestavljena iz dosedanjih Drnovškovih intervjujev. Še prej pa seveda televizijski prenos žalne seje državnega zbora. Skratka, povsem dostojno slovo. Tudi sam priznam, da bom Drnovška pogrešal – v zadnjem času, dokler se ni umaknil iz javnosti, ni bil prav nič dolgočasen.

Glede na to, da je v ponedeljek odpadel Vroči stol, seveda že nestrpno čakam, koga bo Vladimir Vodušek prihodnji teden pripeljal v oddajo – bo morda na vrsti pogovor o nekdanjem predsedniku? Vsekakor pa bo moral voditelj oddaje paziti, da se mu ne bo zgodilo to, kar se je zgodilo nekemu ruskemu politiku, ki jih je v studiu dobil po grbi od razvpitega ruskega nacionalista Vladimirja Žirinovskega. Tudi v Vročem stolu je vsaj enkrat kazalo, da bo nekoga od vročine dvignilo s stola, na primer Janeza Markeša, ki se je komaj zadrževal. K sreči se vsaj njegov (neformalni?) šef Stojan Zdolšek bolje obvladuje, čeprav je v Vročem stolu nastopal na svoj značilni populistični način. Sicer pa, zakaj sploh vabiti v oddajo razvpitega odvetnika, če še generalna državna tožilka Barbara Brezigar in pravosodni minister Lovro Šturm nista čisto natančno vedela, kaj bi sploh govorila? ■

HOROSKOP

Oven
21.3.-20.4.

V olajšanje vam bo, če se ne boste toliko ukvarjali z nekaterimi ljudmi, ki so vam v zadnjem času prišli na pot. Bodite čim bolj odprti do drugih ljudi, hkrati pa si ne pustite vzeti veselja do življenja.

Bik
21.4.-21.5.

Pobudo, da bi šli na kavo ali čaj, boste dali vi, vendar ne bo na to nobenega pametnega odziva. Zaradi tega boste nekoliko nesrečni, pa ne za dolgo. Razveselil vas bo obisk, ki ga niste pričakovali.

Dvojčka
22.5.-21.6.

Ta teden bo nekoliko napornejši, kot je bil prejšnji, vendar se zaradi tega ne boste preveč utrudili. Konec tedna bo razburljiv in zanimiv. Odkrivali boste nove svetove, ki vas že od nekdaj privlačijo.

Rak
22.6.-21.7.

Še dva dni boste pod vtisom srečanja s starim znancom, saj vas bo njegova življenjska usoda res pretresla. Pogovor, ki ga boste imeli za novo službo, bo potekal po pričakovanjih. Obrestovalo se vam bo minulo delo.

Lev
22.7.-21.8.

Bodite vedri in veseli, saj vam gre pravzaprav odlično. Kmalu se bo pokazalo, da ste imeli prav in da so vam brez potrebe ugovarjali. Vaš trud ne bo zaman in se vam bo tudi finančno obrestovalo.

Devica
22.8.-21.9.

Teden bo v nasprotju s prejšnjim minil mino in nikakor se ne boste mogli načuditi, kako da se niste pomirili že prej. Dela ne boste imeli veliko – ne v službi ne doma. Pomoč, ki ste ji bili deležni, vam je res pomagala.

Tehtnica
22.9.-22.10.

Ne pustite se ujeti dnevni rutini, saj imate edinstveno kozmično priložnost za začetek nekega posla. Dobro je, da znate tako dobro poslušati in se ne ustrašite močnih čustev svojih najbližjih.

Škorpion
23.10.-21.11.

Vdani v usodo se boste počutili veliko bolje. Konec koncev vas ne bo več mučilo vprašanje, ali vam bo uspelo ali ne. Sporočilna vrednost nasmeška nekega vašega sodelavca bo vredna pozornosti.

Strelec
22.11.-20.12.

Vaše razpoloženje bo nihalo in nič vas ne bo moglo razveseliti. Kakor da bi vse v vas umrlo. Ugotovili boste, da določeno osebo še vedno pogrešate. Zdaj je čas, da si to priznate in razložite drugim, kaj se dogaja z vami.

Kozorog
21.12.-19.1.

Kmalu se bo veliko spremenilo in na to se morate pripraviti. Morate si zagotoviti svoje mesto pod soncem, zato naj se vam nihče ne smili – saj se bo vsak znašel po svoje, in to morda celo bolje kot vi.

Vodnar
20.1.-18.2.

Razveselilo vas bo, ker se vas bodo sorodniki spomnili. Kmalu se boste lahko srečali s katerim od svojih nekdanjih službenih kolegov, ki se vas spominjajo kot dobrega sodelavca. Konec tedna bo miren.

Ribi
19.2.-20.3.

Spoznanje, da so vam nekateri prisluškovali, vam ne bo nič pogodu. V zvezi s tem se boste pripravljali skregati z vsakomer in nič vas ne bo zadrževalo pri tem. Pomoč, ki jo boste ponudili, bo z veseljem sprejeta.

radijski program
za slovensko
manjzino
v sloveniji

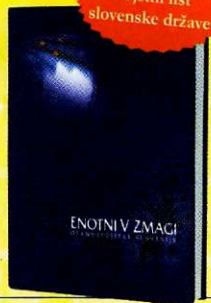

ENOTNI V ZMAGI

OSAMOSVOJITEV SLOVENIJE

od prvih večstrankarskih volitev do mednarodnega priznanja
(april 1990–maj 1992)

Rojstni list
slovenske države

- predstavitev zgodovinskih dejstev
- kronološko urejena fotokronika
- objava faksimilov najpomembnejših državotvornih dokumentov
- izbor iz takratnega časopisnega in revijalnega tiska (članki, karikature)

Cena: 12.800 SIT (53,41 €)

Za člane kluba Samorog: 9.984 SIT (41,66 €)

Možnost nakupa na tri obroke

Informacije in naročila: knjižni klub Samorog, telefon: 01/ 433 43 06,
naslov: Dalmatinova 1, 1000 Ljubljana, e-pošta: knjizni.klub@samorog.com

Več o knjigi na spletnem naslovu: www.samorog.com

DEMOKRACIJA	VISOKA ALI SREDNJA STROKOVNA SOLA	KOLORADSKI HROŠČ	PLAZILEC IZ REDA KROKODILOV	DEMOKRACIJA	PEVKA PRODNIKOVA	DRAGA AHAČIČ	PREBIVALCI ITALIJE	REKA V WEST VIRGINIJI	GESLO	FRANCOSKI KNJIŽEVNIK FRANCE	SLOVENSKI IGRALEC NAKRST	GORATA GRŠKA POKRAJINA	KRAJ V OBČINI SLOVENSKA BISTRICA	IGRALKA MIRANDA
LUKA V IZRAELU			LUTKAR MAJARON SPIKERICA BAŠOVA				REKA V ZDA KRAJ SZ. OD NAGANA							
POMOŽNI DALJNOGLED														
ITALIJANSKA IGRALKA VALLIJEVA						PREBIVALEC AMERIKE REKA AARE (KRAJSE)								
VELIK PES VITKE POSTAVE					BARVILO IZ BROŠČEVE KORENINE									
DALJŠE ČASOVNO OBDOBJE				NEKDANJI NOGOMETAŠ BOKŠIČ	ANTON INGOLIČ		OLGA KACJAN MUSLIMANSKO MOŠKO IME				NOBELIJ DEL NIŠA Z NOGOMET. STADIONOM			
VOHUNKA HARIJEVA					PREBIVALCI RJAVICE HRV. NAFTNA DRUŽBA									
NEKDANJA JUGOSLOVAN. GLASBENA SKUPINA						NESPA- METNOST ZNAK ZA RIDIJ						POGOST VEZNIK TURČIJA		
JARENINSKI DOL (LOKALNO)								VEČ NITI						
ANJA RUPEL			ENA OD PROJEKCIJ					GLAVNO MESTO PAS DE CALAISA						

Rešitev prejšnje križanke

APAGA, DORATI, RMANEC,
ILKAN, IA, TS, INDOSAT,
AKAKIJ, KANTATA,
ROMANA, ZASTOR, LETAK,
MIA, ORA, TINA, SAMKA,
AMOR, PESCARA, MARION,
KISALO, ATENKA, ROJENEC,
ROJALIST, ANANA, ARA,
ANTI, RA

Nagrajenci 7. številke

- 1. nagrada:** **FRANC KRIŽMAN**
Slomškova 16, 3250 Rogaška Slatina
- 2. nagrada:** **MILAN BOLKA**
Vopovlje 3, 4207 Cerklje
- 3. nagrada:** **TONČKA POTOČNIK**
Gospodsvetska 27/c, 2000 Maribor

Dobitnikom čestitamo in jih hkrati prosimo,
da nam pošljejo svojo davčno številko.

Nagrade

- 1. nagrada:** knjiga Enotni v zmagi
- 2. nagrada:** knjiga Enotni v zmagi
- 3. nagrada:** knjiga Enotni v zmagi

Nagradno križanko izrežite
in najpozneje do **6. 3. 2008**
pošljite na naš naslov:

Demokracija, p.p. 4315,
1001 Ljubljana,
s pripisom "Nagradna križanka".

VČERAJ, DANES, JUTRI ...

➤ **25.2.1842** se je rodil nemški pisatelj Karl May. Napisal je več kot 70 knjig s pustolovskiimi zgodbami, predvsem o Indijancih v Severni Ameriki in o Bližnjem vzhodu.

➤ **25.2.1898** se je v Tolminu rodil slovenski slikar Ivan Čargo.

➤ **25.2.1937** sta Jugoslavija in Italija podpisali pakt o medsebojnem nenapadanju. Ta sporazum ni preprečil kasnejšega napada Italije, ko je to storila Nemčija.

➤ **26.2.1993** so hoteli islamski fundamentalisti s 550-kilogramsko bombo porušiti stavbo Svetovnega trgovskega centra v New Yorku.

➤ **27.2.1902** se je rodil ameriški pisatelj John Steinbeck.

➤ **27.2.1913** se je rodil ameriški pisatelj Irwin Shaw. Velik ugled si je pridobil z romanom Mladi levi, po katerem so posneli uspešen film, roman pa prevedli v številne jezike.

➤ **27.2.1893** so v Ljubljani ustanovili Slovensko planinsko društvo.

➤ **28.2.1792** se je rodil baltski utemeljitelj moderne embriologije Karl Ernst Baer.

➤ **28.2.1989** je bil v Kninu prvi večji srbski »miting resnice« z vzkliki: »Tukaj je Srbija!«

➤ **28.2.2001** so napadli, pretepli in hudo poškodovali novinarja Mira Petka. Naročnikov napada še niso odkrili.

➤ **29.2.1792** se je rodil italijanski skladatelj Gioacchino Rossini.

➤ **29.2.1860** se je rodil nemško-ameriški izumitelj Hermann Hollerith, ki se je prvi začel ukvarjati z računalniško obdelavo podatkov z luknjanimi karticami.

➤ **29.2.1836** se je v Zgornjih Gorjah rodil slovenski diplomat, gospodarstvenik in politik Jožef Schwegel. Priimek je zapisoval kot Švegel ali Žvegel.

➤ **1.3.86** pr. Kr. je po enoletnem obleganju rimski vojskovodja Sula zavzel Atene. Mesta ni porušil, pobiti pa je dal večino prebivalstva.

➤ **1.3.1810** se je rodil veliki poljski skladatelj Frédéric Chopin, mojster romantične, narodno občutene klavirske glasbe.

➤ **1.3.1921** je Jaroslav Hašek v praških gostilnah predstavil dobrega vojaka Švejka z besedami: »Pokorno javljam, gospod nadporočnik, ime mi je Švejk.«

➤ **1.3.1954** so Američani na tihomorskem atolu Bikini preizkusili prvo vodikovo bombo.

➤ **1.3.1919** se je začelo v Beogradu zasedanje začasnega Narodnega predstavništva.

➤ **1.3.1992** se je na referendumu v BiH 62,78 odstotka prebivalcev izreklo za neodvisnost.

➤ **2.3.1824** se je rodil skladatelj Bedřich Smetana (Prodana nevesta, ciklus Moja domovina).

POGLED NAZAJ (OD 25. 2. DO 3. 3.)

Požig Reichstaga

V noči na **28. februar 1933** so ognjeni zublji zajeli nemški parlament Reichstag. Policija je na prizorišču prijela 24-letnega Nizozemca Marinusa van der Lubbeja, ki je še isto noč priznal, da je podtaknil požar. Vztrajal je, da je deloval na lastno pest. Adolf Hitler, ki je bil tedaj nemški kancler šele štiri tedne, je z uporabo propagandnega stroja požig izrabil za obsežen obračun s političnimi nasprotniki, odpravo temeljnih državljskih svoboščin in legalno vzpostavitev nacistične diktature.

Sodni proces proti Marinusu van der Lubbeju velja za enega najpomembnejših v nemški pravni in siceršnji zgodovini. Van der Lubbe, ki je bil obtožen požiga in tudi veleizdaje, je bil na procesu, ki ga je mednarodna javnost pozorno spremljala, spoznan za krivega, obsojen na smrt in januarja 1934 usmrčen. Prizadevanje za njegovo sodno rehabilitacijo je trajalo desetletja. Sklepno dejanje se je končalo 10. januarja 2008, ko je bila sodba razveljavljena, zvezno tožilstvo pa je nato postopek ustavilo.

Primorski duhovniki

Skupina duhovnikov tržaško-koprške škofije je **26. februarja 1946**, pred prihodom razmejitvene komisije, izdala brošuro z naslovom Razgovori in članki, Primorska duhovščina za SFRJ. V njej so se s podpisi zavzeli za priključitev novi Jugoslaviji. Spomenico je podpisalo 170 slovenskih duhovnikov. Podpisali so jo vsi duhovniki razen treh v con B, v con A pa okrog 90 odstotkov. V tržaškem okrožju so jo podpisali skoraj vsi, največ pomislekov je bilo v goriškem okrožju.

Čeprav je novi jugoslovanski režim lahko pomenil nevarnost za vero, so mu duhovniki dajali prednost. Držali so se reka: Tito bo odšel, ostala bo Jugoslavija. Nekateri duhovniki so iz sovraštva do Italije torej dajali prednost komunizmu. Kasneje je delovanje nekaterih krajevnih narodnoosvobodilnih odborov v naslednjih mesecih in letih več duhovnikov oddaljilo od podpore novi slovenski (jugoslovanski) oblasti.

Slovenska alternativa

Prvi skupni javni nastop opozicijskih strank in alternativnih gibanj, na katerem so predstavili svoje poglede na reševanje krize v Jugoslaviji in izrazili svoje zahteve, je bil **27. februarja 1989**. Na zborovanju, ki so ga pripravili v Cankarjevem domu v Ljubljani z naslovom Proti uvedbi izrednega stanja, za mir in sožitje na Kosovu, so v podporo kosovskim rudarjem nastopile tako politične organizacije, ki so bile na oblasti, kot tudi na novo nastale politične zveze oziroma stranke.

Zborovanje so organizirale politične organizacije, ki so bile v opoziciji do ZKS, med njimi tudi ZSMS, in »vladajoča« SZDL. Kot govorniki so nastopili predstavniki oblasti in opozicije, v svojih stališčih glede demokracije, človekovih pravic, pravice narodov do samoodločbe pa sta se formalno strinjali tako oblast kot opozicija. Med njima je bilo doseženo tudi politično soglasje. Na zborovanju je sodelovalo 25 organizacij, vendar je bilo podpisnikov Izjave, ki je bila objavljena skupaj z vabilom na zbor, le 23. To je bil prelomen dogodek za politično strankarstvo v Sloveniji, saj je opozicija dobila domovinsko pravico v slovenskem političnem prostoru.

Spoštovani bralci,

uredništvo si pridržuje pravico do krajšanja pisma, ki presegajo dolžino 45 vrstic. Pisma bralcev objavljamo v skladu z načelom profesionalne novinarske etike, katere namen je služiti interesom javnosti ne glede na politično, svetovnonazorsko ali kakršno koli drugo prepričanje.

št. 5/32

Zaščitni zakon je dosežen (1)

V Demokraciji (31. 1. 2008) pod rubriko zamejstvo in izseljenstvo je bil objavljen pogovor mojega dolgoletnega znanca dr. Draga Štoka, upam, da ga lahko označim za prijatelja še iz časov povojne epopeje demokratičnih Slovencev v zamejstvu, ko smo se soočali z napadalno in prav nič demokratično večino levičarskih titoistov in naposled tudi kominformistov, ki so vso svojo moč v glavnem uporabljali proti bolj liberalno usmerjeni SDZ (Slovenska demokratska zveza), ki so jo vodili tigrovca dr. Josip in Branko Agnetto ter katoliški krog Slovencev na Svobodnem tržaškem ozemlju (STO). Danes, po toliko letih boja z italijansko iredento (levo rdečo, sredinsko in desno) za dosego legitimnih pravic slovenskega primorskega prebivalstva vzdolž obale od Milj do Tržiča (res prava Primorska) in goriško-videmskega ter rezijansko-kanalsko-čedajškega območja, ki je znova padlo pod italijansko državo po zaslugi jugopolitike do Slovencev, z veseljem vzklikamo: zaščitni zakon je dosežen. Popolnoma razumem, da moramo biti optimisti, toda ne tako otročje vneto za vsako drobtinico, ki pade z mize »ohcetarjev« vnovične združitve Trsta z »madrepatrio«. Ta zaščitni zakon (mimogrede o njem prof. Samo Pahor pravi, da je zločinski imenovati ga zaščitnega) hvalimo že dolga leta. Nobene resne kritike

ni bilo izrečene na njegov račun s strani uradnih »kritikov« matice in zamejskih »pokroviteljev« glede njegove učinkovite vsebine, ozirajoč se na prioriteto ali ne, do drugih zakonov, ki urejajo družbene odnose na ozemlju, kjer naj bi bil ta zakon pristojen. Ali je kdo obravnaval neskladnosti z obstoječimi zakoni lokalnih uprav, kjer bodo baje imele pravico do »diskretnega usklajevanja« prav te lokalne oblasti, kjer nikjer ne piše, da bodo usklajevale v korist manjšine. Nekaj kritik, celo kar tehtnih, je bilo izrečeno na to Massellijevo umotvorbo že pred dolgimi leti, izrekel pa jih je publicist Paolo Parovel (čeprav levičar) v Glasu Janke Tedeška iz Kopra, ki pa je kmalu usahnil kot publikacija. Zakon je izoblikovala le italijanska vlada brez pomoči tistih, za katere naj bi veljal, zato mislim, da bo njegovo uresničevanje naletelo na še toliko ovir, da bodo naši potomci, lačni pravice, še dolga leta sprejemali drobtinice kot imaginarne potice in se nad njimi veselili, hvaležni celo, ker bodo deležni razumevanja »naklonjenih ideoloških tovarišev slovenskih komponent italijanskih strank«. Spet me bo kdo obtožil, da ne gledam v prihodnost, in mu moram dati prav, saj me preteklost uči, da prihodnost vidim vedno bolj oddaljeno in megleno, vsaj kar se tiče narodne zavesti in ponosa nacionalne identitete zamejskih Slovencev, ki bi morala biti porok moči proti načrtovani asimilaciji, ki jo skriva t. i. zaščitni zakon. Kar me je užalostilo, je izjava spoštovanega intervjuvanca na vprašanje, kako je s slovenskimi časopisi v Italiji. Dobesedno pravi: »Kar se tiče tiska, se Slovincem ne godi slabo. Imamo Primorski dnevnik, ki postaja čedalje bolj skupno glasilo Slovencev tako na levi kot na desni politični strani.« Ne, spoštovani dr. Drago Štoka. To ni res. Že leta prosim, da mi objavijo kak prispevek (in marsikateremu meni podobnemu), pa nisem tega doživel. In ne samo to, tudi na večkratno vprašanje, zakaj tak odnos do mene, nisem dobil odgovora niti namiga. In ta dnevnik (v bistvu še vedno pristranski Partizanski dnevnik) naj bi bil glasilo vseh Slovencev? Praviloma bi moral reči, da je glasilo le laški levičarji dopadljivih slovensko govore-

čih italijanskih državljanov. Zakaj ne moremo biti odkriti?

V drugih odgovorih se z njim popolnoma strinjam, saj dobro vem, kako pošteno in tudi spravljivo misli, prav v duhu krščanskega sožitja z drugače mislečimi. Drugače misleči pa ne upoštevajo niti ne spoštujejo njegovega poštenega odnosa, ampak tehtajo le to, kar visi, četudi minimalno, le na levo ideološko stran, ker so jim vrednote, ki jih zagovarja on, lanski sneg. To posebno velja za SKGZ, ki se ni prav nič spremenila glede ideološke »trdorokosti«, četudi formalno sodeluje s SSO.

Gospa Lucija Horvat ugotavlja: »Kultura je torej žarišče slovenstva v zamejstvu.« Tu dr. Drago Štoka lepo in pošteno odgovori: »Seveda, kultura je poleg narodne zavednosti in pripadnosti tista podlaga, ki omogoča ohranjanje slovenstva. Dobro je, da se nam zdaj za naš obstoj ni treba bati.« Tu me pa le nekaj moti. Ni se nam treba bati za naš obstoj? Mislim, da ne bo držalo. Že pred leti je naša vrhunska znanstvenica sociolingvistike prof. dr. Majda Kavčič Baša poučevala in tudi tehtno dokazovala na Radiu SLO3, da nobena manjšina ne more obstati in je zapisana asimilaciji, če njen jezik ni uradno priznan in uporabljan v odnosu z oblastmi in vseh področjih udeleževanja v okviru bivalnega ozemlja manjšine. To velja tudi za koroške Slovence. In jaz ji svetlo verjamem na podlagi izkušenj. Slovenija je svojima dvema tujima avtohtonima manjšinama ustavno zagotovila ta edinstveni privilegij, o katerem mi lahko le sanjamo. V zamejstvu smo priče nenehnemu upadanju narodne zavednosti in skoraj popolnemu pomanjkanju ponosa nacionalne zavesti. Vprašati se moramo, kaj je vzrok za tako stanje. Po mojem mnenju je glavni vzrok upada teh dveh vrednot kronično pomanjkanje skupnega

političnega nacionalnega neideološkega predstavnštva in nezahtevanje konstruktivne vzajemnosti s tujimi manjšinami pri nas. Tej vzajemnosti se je SKGZ že zdavnaj odpovedala. Celó pod Mussolinijem smo imeli v rimskem parlamentu slovenskega predstavnika – Virgila Ščeka. Prepričan sem, da se z menoj strinja dr. Drago Štoka, saj je pripadnik SSK (edine samostojne politične slovenske stranke v italijanskem zamejstvu), in zelo verjetno tudi mag. Vladimir Smrtnik, predsednik koroške EL (edine samostojne politične stranke Slovencev v avstrijskem zamejstvu), zagotovo pa se ne strinjata dva slovenska zamejska politika, ki sta omenjena na isti strani pod rubriko tedenski utrip, to sta predsednik SLOMAK-a Rudi Pavšič s Tržaškega in predsednik SKS Bernard Sadovnik s Koroškega. O njiju kdaj drugič.

Veliko je govora o skupnem nastopu vseh zamejskih Slovencev, a ta skupni nastop se propagira le na kulturno-gospodarskem področju, ne pa na političnem, ki je edino pristojno za potrditev slovenske nacionalne identitete vseh zamejcev. Ko Drago Štoka ocenjuje število Slovencev v Italiji na približno 100.000 duš (kar se strinjam), se lahko vprašamo, kolikšno moč bi lahko imela ena edina enotna slovenska stranka, če bi vsi njeni volilni upravičenci dali glasove njej, ne pa ideološki paleti italijanskih strank. Imeli bi zagotovo lastne predstavnike v rimskem parlamentu, kot jih imajo Južni Tirolci. Toda danes si upam trditi, da smo že zamudili vlak, kolikor je asimilacija že v fazi zaključka svoje misije. Dvomim, da bi se Slovenci v zamejstvu izrekli za lastno stranko, kot so to naredili Južni Tirolci že zdavnaj, čeprav z opozorilnimi eksplozijami. Volili bi le tisti, ki pripadajo SSK, drugim pa ni do slovenskega ▶

► političnega predstavnštva. Zato bi podprl, da se izvede štetje prebivalstva, ki bi se svobodno izreklo za nacionalno (narodno) pripadnost. To bi bilo katastrofalno, ker zavednih Slovencev, ki imajo tudi pogum izpričati lastno nacionalno identiteto, je bore malo. So le tisti, ki niso ideološko indoktrinirani. Hlapčevski sindrom še dolgo ne bo zapustil naše podzavesti, zato nas je strah reči: Slovenec sem. To samo ponosno pojemo v družtvih, če ni tujih gostov. Veliko bi se dalo še povedati, a ne morem izkoristiti urednika časopisa, ki je vezan na število vrstic.

Končujem z mislimi, da smo Slovenci zelo dovtetni do tujcev, ki nam režejo kruh, čeprav si zaslužimo pečenko, smo celo otročje optimisti, ker venomer nasledam danim obljubam gospodarjev in jih idilično podpiramo v upanju milostne podelitve zaželenega. Nismo v ravnotežju. Do tujcev smo mazohisti, do lastnih bratov pa sadisti. Vsa čast izjemam, a te predstavljajo relativno majhno število slovenske zamejske populacije.

Pavel Ferluga, Komen

Rogovljenje po uredništvih!

Odpovedal sem priljubljeni tednik Mag in dosedanjemu uredništvu zaželel pokončno držo, kjer koli že bodo njegovi člani v prihodnje delovali. Magu se odpovedujem izključno in samo zaradi sprememb, ki so se in se še bodo zgodile.

Postkomunisti zelo radi izrabljajo priškele in njihove potomce, katerim je bila bolj malo mar naša osamosvojitve kot tudi demokratizacija naše družbe. Razdelili so jim razna področja, tudi uredništva, kjer so tako postali udarne pesti kontinuitetnega delovanja, s svojim pisanjem pa podpihujejo kulturni boj in razklanost. Slovenijo občutijo kot svojo domovino le nekateri izmed njih, drugim pa je srce nekje na jugu, čeprav jim tu pridobljeni položaji, privilegiji in denar po pravilu ne smrdijo. Tako pri Dnevniku zaposleni notranjepolitični urednik Antiša Korljan, na Studiu City s svojo sluttjo minimizira pomembnost slovenskega predsedovanja Evropski uniji, vedno »udarna« specialistka za RKC Ranka Ivelija, v Žurnalu se ponašajo z novim urednikom

RADIO
96,4 MHz
Ta pravi!
Slovenske gorice

Trg osvoboditve 5, 2230 Lenart, tel: 02/729 02 20, 720 73 24, fax: 02/720 73 22
ELEKTRONSKA POŠTA: radio@radio-rsg.si, INTERNET STRAN: www.radio-rsg.si

RADIO DMEV
97.2, 99.5, 103.7, 106.2 MHz
UKV, STEREO, RDS

Novkovičem (Lačni kruha - siti Janše, Pol milijona lačnih), Damjanic v Nedelju s svojo izpetostjo in Ninamedio, Vugdaličeva, Veso Stojanov na Magu, omeniti pa velja tudi pretežno aferaški družinski dvojec Vasović Mekina. Naštetim lahko mirno prištejemo še kakšno avtohtono zgago, pa bodi srečna kučanja, če to zmores.

Brezplačnik Žurnal z dne 12. prosinca je primer brezobzirne manipulacije, ki ni v ponos novinarstvu in njihovem združenju. Žal so v tej poneumljeni deželi ljudje (to vedo tudi izdajatelji), ki si napajajo um in duha izključno iz teh brezplačnikov, namesto da bi si kupili kaj verodostojnejšega ali vsaj manj lažnivega. In kaj pri naša omenjena izdaja? Apokalipso vendar, kaj pa drugega! Če bi bil jaz z urednikom Novkovičem, se nemudoma odselim ali obesim. Le kako je lahko ob nedavnem sprejemu za novinarje pogledal v oči gostiteljem Janši, Cukjati in Türku? Našel sem le nekaj pišočih novinarjev, ki oblačijo in meglijo naše medijsko nebo, neobčutljivo, neprizanesljivo, kot da to ni njihova domovina. S svojim pisanjem Slovcem vsiljujejo leve nazore, odrekajo opravilno sposobnost kot tudi pripadnost veri, bogu in Bogu, drugačni politični opciji ali aktualni oblasti.

Marjan Manček, Celje

Medijski »izdajalci«

Z zanimanjem spremljam razvoj dogodkov, ki jih je moč povezati z maloumno lažnivo peticijo več sto prosrbsko indoktriniranih družbenopolitičnih delavcev, ki v proudbovsko lažnivem podtikanju in priseganju na bratomorno klavsko zločinske »tekovine« ko-

munistične revolucije ne izbirajo sredstev, da bi škodovali vsemu in vsakomur, ki ne prisega na kisloto zahli prokomunistični smrad, ki se vztrajno širi od leve sredine pa vse tja do udbovsko ortodoksne legeva političnega pola.

Pred časom smo bili priče javnemu dopisovanju 'dragi' Borut - 'dragi' Tone, kjer sta se tov. Pahor in tov. Rop javno prepirala, kdo od SD ali LDS dlje in bolje obvladuje slovenski medijski prostor. Prerekanje sedaj istopartijskih veljakov ni vzpodbudilo levičarskih politikantskih medijskih pisunov tipa Zgaga in Šurc, da bi sestavili in razposlali peticijo zaradi takratnih javno priznanih političnih pritiskov na medije! So se pa pisuni izkazali s proudbovskim konstruktom lažnivega podtikanja sedanjemu predsedniku vlade, ki so mu pripisali celo osebno odgovornost za medijske pritiske in cenzuro, kar vse so razposlali po Evropi. Lažnivo podtikanje je sledilo prejšnjemu udbovskemu vohljanju za verniki, vse za politikantske potrebe SD, ki ga je kot duhovni oče v zlorabi neboljenih brucov in akademske sfere vpeljal podpredsednik SD tov. Igor Lukšič. Priče smo bili javnemu zmaličenju revije Mag, kjer je lahko kritična javnost še enkrat videla način delovanja tovarišev, ki dejansko obvladujejo medijski prostor. V kontekstu realno dokazljive levičarske medijske cenzure je prišlo do sovražnega prevzema revije Mag. Več sto prosrbskih pisunov tudi to pot ni reagiralo! Z veliko verjetnostjo samo zato ne, ker ni šlo za njihove politikantske somišljenike! Sedaj smo priče groteskni situaciji, ki se odvija na tovariški relaciji Dnevnika in Politike, kjer je v zraku obvisel (vsaj)

eden sopodpisnikov lažnive peticije. Zlata priloznost za še en izkaz pisunske nenačelnosti!

Všeč mi je, da se uspešno razkriva lažnivo (levičarsko) podtikanje proudbovskih medijskih ubijalcev, ki jih je (po obdelavi na FDV) še pred nedavnim redno kadrovala Sovina predhodnica. Ob zapisanem niso nezanemarljive niti osebne politične povezave tovrstnih medijskih ubijalcev, ki kot po nareku notorično lažnivo podtikajo! K tovrstni preglednosti je nedvomno veliko pripomogel tudi odgovorni urednik ljubljanskega - oprostite, 'slovenskega' Dnevnika tov. Miran Lesjak, ki v zapisu »Lažna podtikanja se nadaljujejo« javno razkriva sodelovanje Dnevnika z beograjsko Politiko pri objavi povzetka pogovorov med slovensko in ameriško administracijo. Objava je domnevno uspešno pripomogla k srbskemu razbijanju slovenskega veleposlaništva v Beogradu in uničevanju slovenske lastnine v Srbiji.

Sicer se zanikanje tov. Mirana Lesjaka, da »...uredništvo Dnevnika nima nič s ponatisom našega članka v časniku Politika ...« razkrije kot kratkonoga laž, saj v istem odstavku obtoži člana uredništva Dnevnika, ko razkrije »...da je eden od avtorjev članka, urednik Igor Mekina, neskrbno ravnal z dokumenti ...«!

Javno zanikanje tov. Mirana Lesjaka, da uredništvo Dnevnika nima nič z objavo povzetka pogovorov med slovensko in ameriško administracijo v beograjski Politiki, kjer hkrati izjavi, da urednik zunanjepolitične redakcije tov. Igor Mekina ni skrbno ravnal z zaupnimi dokumenti, zaradi česar so že sprožili postopek odpovedi pogodbe o zaposlitvi, je dejanje, ki ni logično, kaj šele resnično. Še enkrat

se je pokazalo, da ima laž kratke noge! To je dodatno razkrila sama tov. Svetlana Vasović Mekina (ki si služi kruh s pisanjem za srbsko Politiko), ko je javnosti predstavila svoje dogovarjanje s tov. Miranom Lesjakom, ko sta se dogovorila za način povzemanja vsebine povzetka pogovorov med slovensko in ameriško administracijo. V prid njeni trditvi o skupnem protislovenskem sodelovanju Dnevnika in srbske Politike je tudi zapis na spletni strani srbskega ministrstva za Kosovo in Metohijo, kjer je že 24. januarja pisalo, da bo Dnevnik 25. januarja objavil povzetek pogovorov med slovensko in ameriško administracijo. Nezanemarljiv je tudi podatek, da so na Dnevniku prvotno želeli prikriti izdajalsko sodelovanje s srbsko Politiko samo z opominom pred odpovedjo pogodbe o zaposlitvi. Cena? Malenkost, tov. Igor Mekina bi se moral za nastalo šlamastiko sam posipati s pepelom! Pa se ni!

Ne dvomim, da so prosrbski pisuni v zagati, koga naj podprejo v nastali medijski farski 'najboljših, ki pišejo dnevnik', za katere je neznan spletni komentator dobesedno iz rokava zapisal: »Res smešno je gledati tatove, kako se med seboj prepirajo, kdo je komu ukradel ukradeno robo!«

*Franc Trunk,
veteran vojne, Lucija*

Nova oblačila

Na TVS je bil zanimiv pogovor s Tarasom Kermaunerjem. Pred nekaj meseci je izšla tudi knjiga Franceta Bučarja Rojstvo države. Oba sta omenila pokojnega »sopotnika« dr. Jožeta Pučnika. Lahko bi še živel, če ga enoumni režim ne bi zapiral in preganjal. Starejša »sopotnika« nista izrazila hvaležnosti velikemu demokratu, ki je toliko žrtvoval in dobrega naredil za Slovenijo. Starejši je celo s svojim truplom preprečeval hitrejšo normalizacijo mlade države. Tudi javni nastop Tarasa Kermaunerja ni presenečenje. Ko je šlo za samostojno Slovenijo, se je umaknil, sedaj pa očitno želi podpreti kadre nomenklature, ki so oblekli nova oblačila.

Dr. France Bučar ne more skriti svoje pripadnosti tovarišiji, ki je od leta 1941 naprej razdvajala Slovence. Ne spušča se v polemike s poli-

tičnimi sopotniki. Splošne zgodbe pa niso le manj zanimive, ampak so lahko tudi zavajajoče, predvsem pa dobro zakrijejo odgovornosti, tudi osebne. Rojstvo naše države naj bi bilo v NOB, osamosvojitve pa le posledica. V knjigi s 317 stranmi se poglavje Samostojna Slovenija začne na strani 309. Dolomitska izjava je bistvo vsega, a prav ta izsiljeni dokument je tudi formalno potrdil sovjetizacijo Slovenije.

Najnovejša knjiga I. A. Staniča Kočevski proces 1943 s konkretnimi opisi in dokumentiranjem dogodkov je lahko prepričljiv odgovor na posploševanja F. Bučarja. Slednji piše, da je kočevski zbor pomembna stopnja v utrjevanju oblasti OF, k istemu cilju, to je legalizaciji partijske oblasti, naj bi privedel tudi kazenski proces. A pred naščuvano množico je bilo »pravno« na smrt obsojenih 16 nasprotnikov OF, vezano na kočevski proces pa pobitih kar 572 ljudi. Da je v prvi vrsti šlo za revolucijo, potrjuje tudi podatek, da med obtoženimi ni bilo Italijanov. Ti so se po kapitulaciji lahko vrnili domov, prej pa so 18 mesecev zapirali in pobijali. Žrtve so bili Slovenci, ki sta jih fašistična in komunistična diktatura preganjala. Revolucionarji so smrtonosni ples po sovjetskem vzorcu začeli že leta 1941. To za F. Bučarja ni pomembno, ker sicer ne bi mogel krivde za državljansko vojno pripisati tistim, ki niso sprejeli sodelovanja s komunisti.

Dr. Taras Kermauner se je s svojim obsežnim opusom na področju filozofije in kulture prilagajal dogajanju v družbi. Prvič je to naredil leta 1964, ko je Pučnik že prestal pet let ječe. Sprejel je provokacijo Staneta Kavčiča, da gre pri Pučnikovem pisanju za besno belogardistično sovraštvo, kar pa ni zraslo v njegovi glavi. Pred 25 leti, ko se je začela svetlikati slovenska pomlad, se je umaknil. Sedaj so ga očitno prepričali prenovitelji 12-letne vladavine LDS, da jim pomaga pri vrnitvi na oblast. Verjetno se zavedajo, da aroganca in ideologija t. i. mostogradnje ne moreta več uspeti, zato iščejo vezi z znanimi ljudmi. Predvsem pa računajo na lastnike medijev in kapitala. S tem grozijo Sloveniji nove ovire pri razvoju, pa tudi zastoji pri evropeizaciji družbe.

Ernest Pušnik, Hrušica

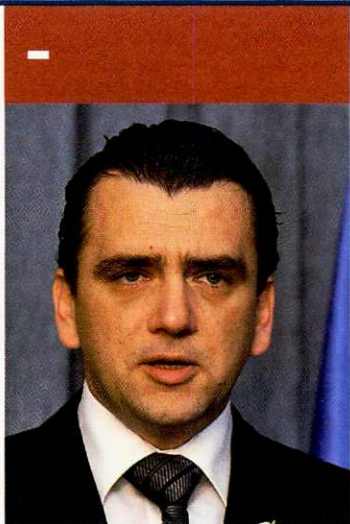
Subjektivnost in objektivnost!

Marija Vodišek

Po slovensko pristranost ali odvisnost in nepristranost oz. pravicoljubnost. Ti pojmi se dandanes najpogosteje pojavljajo v zvezi z mediji. Poplava medijev, poleg naročenih nenaročeni, brezplačni, raznih zvrsti, ki se sleherni dan znajdejo v naših nabiralnikih s povsem določenim ciljem – vsiliti določeno mnenje v zavest bralcev. Brezplačniki! Toda nekdo plačuje prispevke novinarjev. Prav je, če lahko kaj zaslužijo, vprašanje pa je, koliko lahko pišejo nepristransko in od koga so odvisni. Je tem novinarjem kaj mar, kakšna mnenja o lokalnih in svetovnih dogodkih posredujejo? Morda pa jih tudi sami ne poznajo. Pa še zdaleč niso le nekateri »zastojkarji« krivi za pogosto nekorektno predstavljanje slovenskih politikov, predvsem koalicijskih, na čelu s premierjem in celotno vlado. Vse bolj je jasno, da je večina medijev v rokah bodisi tranzicijskih, bodisi kapitalsko zainteresiranih lastnikov. Vseposod, na fakultetah, na srednjih in tudi osnovnih šolah so učitelji z močnim zaledjem, ki so podpora subjektivnim medijem pod strogim nadzorom odgovornih urednikov. Tu sta na prvem mestu dva dnevna časnika, Delo in Dnevnik. Odkar se je Dela polastil sedanji nadzorni svet, ni več razlike med njima. Na »Vročem stolu« 18. februarja z generalno državno tožilko Barbaro Brezigar, pravosodnim ministrom Lovrom Šturmom, odvetnikom Francijem Matozom in nadzornikom časopisa Delo pravnikom Stojanom Zdolškom je slednji znova potrdil svoja skrajno pristranska stališča. Mu pojem domoljubje sploh kaj pomeni? Vroči stol je bil namenjen aretaciji treh glavnih slovenskih gradbincev, pa se je po zaslugi Stojana Zdolška sprevrgel v frontalni napad na Barbaro Brezigar in seveda premierja Janeza Janšo. Brezigarjeva mu je briljantno parirala in Stojan Zdolšek je bil videti pač takšen, kakršnega se je sam naslikal. Po tej kljub vsemu koristni oddaji mi je tudi bolj jasen telefonski napad odgovornega urednika Dela Janeza Markeša na mojo malenkost in grožnje s tožbo 15. februarja. Očital mi je, da grdo pišem o njem. Stolpec v tedniku Demokracija, v katerem se oglašam, nosi naslov Tako mislim in v njem napišem svoje lastno mnenje. Odgovornemu uredniku Dela sporočam (ne po telefonu), da me ni pokoril gestapo, ki me je dvakrat zasliševal, da me niso pokorili »zmagoviti« komunisti, ki so me dvakrat zaprli, in da me seveda ne bo pokoril ali utišal »proklamirani demokrat«, ki po volji svojih delodajalcev poljubno spreminja barve. Obakrat, tako za gestapo kot za povojni zapor so bili protagonisti isti. Eden teh je sosod Markeševih z Murove, ki so bili po vojni tako kot naša družina zaprti in preganjeni. Na slovenski politični sceni so na delu avtentični in dirigirani razdiralci sedanje vlade in koalicije. Slednjo bi za vsako ceno radi sprli med seboj z edinim ciljem, da sami prevzamejo oblast. Med temi je poleg opozicije Bojan Šrot, župan in predsednik koalicijske stranke SLS, ki stopnjuje svoje napade na vlado in premierja. Mar Bojan Šrot ni politik?

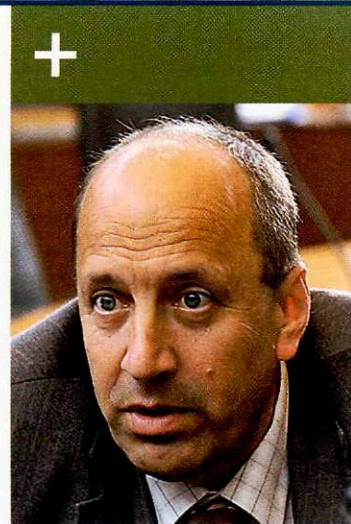
Politični semafor

Prihaja v nasprotja Poslanec Sašo Peče je ob sprejemanju protitajkunske zakonodaje s svojim predlogom nasprotoval temu, da bi bila ta res učinkovita. Pravi, da vlada želi v javnosti predstaviti menedžerske odkupe kot zlo. Hkrati ji očita, naj bi bila dovolila podoben način odkupa podjetja z zastavo delnic še neprevzetega podjetja ruskemu kupcu Slovenske industrije jekla. No, če bi bil njegov predlog sprejet, bi bilo to še vedno mogoče v drugih primerih.

Za katere interese? Predsednik Slovenske narodne zveze pri SLS Marjan Podobnik je pred četrtkovno sejo vlade le-to pozval, naj ne predlaga državnemu zboru, naj Slovenija prizna neodvisno Kosovo ali pa naj vsaj o tem vprašanju ne odloča. Po njegovo Slovenija s premalo premišljeno politiko v zvezi z napovedmi o priznanju Kosova ogroža slovenske gospodarske in politične interese v Srbiji in Rusiji pa tudi drugod. Se morda boji za svoje posle v Srbiji?

Odnosi so dobri »V primeru nadaljnjih napadov na SLS s strani koalicijskih partnerjev je možen izstop iz koalicije. Prihajamo do točke, ko ne bo več možno korektno politično sodelovati,« je prejšnji teden živčno napovedal predsednik SLS Bojan Šrot. V nasprotju s predsednikom, ki napade na »tajkune« enači z napadi na SLS, pa je vodja poslanske skupine SLS Jakob Presečnik dejal, da se o izstopu niso pogovarjali. »Odnosi v koaliciji so dobri« je še zatrdil.

Teoretik in praktik

Na sobotnem plenumu parlamenta Svetovne romske organizacije (IRU) v Murski Soboti so se zbrali predstavniki okrog 20 držav od skupno 35, kolikor jih je vključenih v to organizacijo. Govorili so o romski problematiki v Evropi. IRU od Slovenije kot predsedujoče EU pričakuje, da bo dalje prenesla resolucijo, ki so jo izročili ministru za šolstvo in šport Milanu Zveru in v kateri so na kratko opisane težave Romov v Evropi in mogoče smeri njihovega reševanja. Med slednjimi omenjajo uradno priznanje romskega jezika, ki bi pomenilo veliko upanje in znak pripravljenosti za izboljševanje položaja te največje evropske manjšine. Po Zveru sta njena ključna problema integracija in izobraževanje. V Evropi živi okrog 12 milijonov Romov in pred EU je po njegovo velika naloga, kako Rome čim uspešneje integrirati v družbo. Pri tem ima prav šolstvo izjemen pomen. Uspešnejše vključevanje Romov v sistem vzgo-

je in izobraževanja je po Zveru eno tistih področij, na katerem je bilo v zadnjih letih največ storjenega, pred tem pa tudi veliko zamujenega. Zato bo po njegovo potrebnega še veliko dela, da se bodo pokazali učinki. Udeležence srečanja je opozoril, da je Slovenija v zadnjih letih v novo strategijo na področju vključevanja vložila veliko denarja tako v socialo kot tudi izobraževanje in urejanje okolja. Pravice Romov je s sprejetjem krovnega zakona o Romih tudi normativno zavarovala na najvišji ravni. Zdaj je po njegovih besedah pomembno izvajanje tega. Pri tem je potreben dialog med državo in romsko skupnostjo. V Sloveniji po ministrovem mnenju ta dialog poteka zelo aktivno. Nedvomno to najbolj ve prav minister Zver, ki je ogromno energije v svojem mandatu vložil v reševanje romske problematike na osnovni šoli Bršljin in v primeru družine Strojani, zato mu je IRU podelila posebno priznanje. M. B.

NAROČILNICA**NAROČILO** (označite z x):

☐ Tone Kuntner: Mati Slovenija	9,18 EUR
☐ Dušan S. Lajović: Med svobodo in rdečo zvezdo	25,87 EUR
☐ Milan Zver: 100 let socialdemokracije	9,18 EUR
☐ Janez Janša: Okopi	9,18 EUR
☐ Janez Janša: Premiki	9,18 EUR
☐ Jaklič in Toplak: Ustava Združenih držav Amerike s pojasnili	20,82 EUR
☐ Cijan, Toplak, Dubrovnik (ur.): Državna ureditev Republike Slovenije	35,46 EUR
☐ Viktor Miklavčič: Pričevanja	20,44 EUR
☐ Matjaž Klemenčič, Vladimir Klemenčič: Prizadevanja koroških Slovencev za narodnostni obstoj po drugi svetovni vojni	32,00 EUR
☐ Silvin Eiletz: Skrivnost komiterne	23,96 EUR
☐ Jan F. Triska: Pozabljena fronta prve svetovne vojne	22,95 EUR
☐ M. Zajc, F. Kozina, F. Dejak: Ušli so smrti	16,29 EUR
☐ Vasja Klavara: Predel 1809	28,07 EUR
☐ Tomaž Butkovič: Vzpon Bohinja pred zatonom Avstro-Ogrske	22,95 EUR
☐ Jože Dežman: Moč preživetja	27,16 EUR
☐ Jože Hubad: Dolga slovenska pot v svobodno Evropo	4,13 EUR
☐ Andrej Capuder, Bogdan Kladnik: Slovenija brez meja	45,27 EUR
☐ Jože Dežman, Marjan Linas: Med kljukastim križem in rdečo zvezdo	20,82 EUR
☐ Jože Dežman: S spravno ljubeznijo iz rdeče ledene dobe	27,16 EUR
☐ A. Elste, M. Koschat, H. Filipič: Nacistična Avstrija na zatožni klopi	22,11 EUR
☐ Stane Kos: Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, I.	4,52 EUR
☐ Stane Kos: Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, II.	4,52 EUR
☐ Tamara Griesser-Pečar: Stanislav Lenič, življenjepis iz zapora	18,56 EUR
☐ Eiletz: Zgodovina neke kolaboracije: Boljševiki in Nemci 1914-1918	27,94 EUR
☐ Andrej Rahten: Pozabljeni slovenski premier	17,65 EUR
☐ Dieter Blumenwitz: Okupacija in revolucija v Sloveniji (1941-1946)	16,02 EUR
☐ Vasja Klavara: Koraki skozi meglo	26,95 EUR
☐ Milan Zver: Demokracija v klasični slovenski politični misli	18,36 EUR
☐ Tita Kovač Artemis: Baron Janez Vajkard Valvasor	12,51 EUR
☐ Ive A. Stanič: V objemu osvoboditeljev	10,43 EUR
☐ Jože Zemljič: Življenje je večna borba	8,34 EUR
☐ NOVO Jože Dežman: Rojstvo Slovenije	20,00 EUR
☐ NOVO Jože Dežman, Hanzi Filipič: Hitlerjeva dolga senca	26,99 EUR
☐ NOVO Jelka Žmuc Kušar: Evropski večeri Lojzeta Peterleta	14,99 EUR
☐ NOVO Vasja Klavara: Doberdob, Kraško bojišče 1915-1916	29,90 EUR
☐ NOVO Rajko Topolovec: Kraj prišlekov: Strnišče - Kidričevo	10,00 EUR

Izpolnjeno naročilnico pošljite
na naslov:

**Demokracija, p.p. 4315,
1000 Ljubljana**

ali na faks 01 230 06 61.

*Poštino po veljavnem ceniku Pošte
Slovenije plača naslovnik ob prevzemu.
Vse cene vsebujejo 8,5% DDV.*

Ob naročilu

2 (dveh) knjig:
darilo lonček "Demokracija"

3 (treh) knjig:
darilo lonček + kapa "Demokracija"

4 (štirih) in več knjig:
darilo lonček + kapa "Demokracija" +
knjiga (po našem izboru)

Ime in priimek (ime podjetja): _____

Datum naročila: _____

Datum rojstva (samo fizične osebe): _____

Ulica: _____

Podpis in žig naročnika (samo pravne osebe): _____

Kraj, poštna št.: _____

Kontaktna oseba (samo pravne osebe): _____

Davčni zavezanec: ☐ NE ☐ DA ID za DDV: _____

Privoščite si dolg klepet

NOVO!

4.000 minut pogovora v slovenska mobilna in stacionarna omrežja za 11,99 €*

Vsak dan od 19.00 do 7.00 ter vse vikende in praznike

* Mobitelovi GSM/UMTS naročniki, za 11,99 € doplačila na mesec, kličejo do **3.000** minut v Mobitelovo omrežje in do **1.000** minut v druga slovenska mobilna omrežja in slovenska fiksna javna telefonska omrežja operaterjev, ki imajo z Mobitelom ustrezno pogodbo o medomrežnem povezovanju. Ugodnost Večerni in vikend pogovori in Večerni in vikend pogovori v Mobitelovo in druga omrežja se med seboj izključujeta. Ugodnost Večerni in vikend pogovori v Mobitelovo in druga omrežja se ne šteje v 200 minut telefonije in videotelefonije pri paketu 15.000.

Vključitev storitve, **Večerni in vikend pogovori v Mobitelovo in druga omrežja**, naročnik potrdi s podpisom obrazca Naročilo dodatnih storitev, uporabniki storitve Monitor pa lahko izpolnijo e-obrazec. Dodatne informacije in Pogoji uporabe so na voljo v Mobitelovih centrih in na brezplačni telefonski številki za Mobitelove uporabnike 041 700 700 ter na spletnih straneh www.mobitel.si. Vse navedene cene so v EUR in z vključenim DDV.

Več informacij na
041 700 700
www.mobitel.si

